

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-
ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ

**КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА ХНАДУ:
КРІЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ**

Харків
ХНАДУ
2015

УДК 378(09)
ББК 74.58
К 45

Кафедра українознавства ХНАДУ: крізь призму часу /
Редактор і упорядник В.І. Ковальов. – Х.: ХНАДУ, 2015. – 150 с.

У виданні висвітлено історію заснування та вісімдесятип'ятилітній шлях розвитку кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Книга презентує інтелектуальні біографії викладачів, джерела з історії наукової, навчальної, методичної, видавничої діяльності кафедри.

Вища школа – це інтелектуально-культурне середовище для зростання національної інтелігенції, еліти українського суспільства. У сучасному і буремному світі тільки співпраця викладачів і студентів може поєднати досвід і молодість, знання і бажання їх отримати. Це ідеальний ґрунт для перемог і звершень, що закладають основи для майбуття. І в цьому провідне місце в ХНАДУ належить кафедрі українознавства, її колективу.

Для мене кафедра українознавства уособлює нерозривний ланцюжок спілкування поколінь, адже сприяє вихованню патріотизму, пропагує духовно-культурні надбання нації, навчає неперервності зв'язку зі своїм народом, його духовною і матеріальною культурою. Саме завдяки нашим спільним зусиллям до кожного студента має прийти глибоке усвідомлення свого громадянства, приналежності до української культури і національно-мовної спільноти. Ми покликані сформувати у студентської молоді почуття гордості за власну державу, співпереживання за минуле, співпричетність до творення її сьогодення та славного прийдешнього.

Бажаю вельмишановним колегам і однодумцям, які, безумовно, працюють тільки за покликанням серця, невичерпної енергії, разючого оптимізму та нових плідних здобутків. І найголовніше – будьмо не просто колективом, а працюючою, відданою ХНАДУ командою, що завжди підтримуватиме вогонь незгасимих ідей і добродійних помислів.

Н.В. Нікуліна,
завідувач кафедри українознавства,
доцент, кандидат філологічних наук

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА: СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

Витоки кафедри українознавства беруть свій початок із перших днів існування Харківського автомобільно-шляхового інституту. У 1930 році була створена кафедра марксизму-ленінізму, що забезпечувала навчальну і науково-дослідницьку роботу з питань історії суспільства (зокрема й історії України), економічної теорії та філософії. Очолювали її у різний час Л.В. Шаммес, Ю.Ф. Савченко. З 1931 року навчально-методичним кабінетом кафедри завідував І.А. Бесєдовський – колишній перший директор інституту.

На той час робота суспільствознавців була надзвичайно складною: зміцнювалася адміністративно-командна система, швидко набирала сили культ особи Сталіна. Викладачам треба було докласти величезних зусиль, щоб дати студентам правдиве, об'єктивне уявлення про закономірності громадсько-політичного життя та історичних процесів. Тому особлива увага приділялася поліпшенню методики проведення усіх видів навчальних занять і засвоєнню студентами програмного матеріалу. Чимало труднощів у викладачів та студентів викликала робота над літературою, особливо першоджерелами – творами класиків марксизму-ленінізму, що вважався єдиною науковою ідеологією.

Кафедра напружено працювала над прищепленням молоді навичок самостійної роботи, особливо творчої, у процесі підготовки та обговорення рефератів, проведення студентських конференцій.

У перші повоєнні роки кафедру очолювали спочатку доцент П.І. Соломатін, а потім старший викладач (з часом – доктор історичних наук, професор) О.А. Євдокимов. Викладацький склад кафедри багато і плідно працював над підготовкою навчальних і особливо методичних посібників, зокрема О.А. Євдокимов видав монографію з аграрних питань. Провідними викладачами були доценти А.Д. Зуєв, Г.І. Ломов, М.О. Улановська, В.П. Шило та інші.

У 1957 році зі складу кафедри виокремилися спеціалісти з політекономії, яких очолив кандидат економічних наук Ф.Г. Романко. У 1971 році кафедра марксизму-ленінізму поділилася на дві кафедри – філософії та історії КПРС.

З 1959 року, тобто протягом 27 років, кафедру марксизму-ленінізму (пізніше – історії КПРС) очолював кандидат історичних

наук Степан Андрійович Канавенко, який у 1972 році захистив докторську дисертацію, став професором, отримав почесне звання Заслуженого діяча вищої школи УРСР. На той час кандидатські дисертації захистили В.В. Гребенюк, О.Г. Стеценко, В.П. Терентьєв, А.Б. Чугуєнко. Вісім із шістнадцяти викладачів тодішньої кафедри мали вчені ступені кандидатів наук і звання доцента.

Колектив істориків перебував у специфічному становищі, оскільки провідна «політична» кафедра повинна була забезпечувати керівництво виховною роботою, а це за умов тих років означало ідеологічне домінування в колективі інституту. Кожен член кафедри виконував на громадських засадах велике і відповідальне навантаження, маючи закріплену за ним конкретну ділянку виховної, а точніше – ідейно-політичної роботи в інституті та поза його межами. За обсягом, витратами фізичних та творчих сил виконання цих доручень було значно більшим, ніж виконання викладацьких обов'язків. Буденною роботою викладачів кафедри було безкінечне складання планів, звітів, проектів резолюцій і рішень, доповідей та виступів для адміністративних і партійних керівників різних рангів. Обов'язковими для суспільствознавців були майже щоденні виступи перед студентами на виховних годинах, у гуртожитках, на підприємствах, у організаціях і установах, у містах і селах Харківщини, інших областей України.

Викладацька діяльність тісно пов'язана з науковою роботою, але найбільшою перешкодою на шляху наукових досліджень були обмеження в розробці актуальних тем, у використанні потрібних архівних матеріалів, суворі рамки цензури. Проте ніщо не могло зупинити наукової думки: кожен співробітник щороку публікував 3–4 наукові статті. Науковці кафедри взяли участь у підготовці енциклопедичних видань «Історія міст і сіл Української РСР. Харківська область», «Історія Харківської обласної партійної організації», написали історію харківського заводу «Червоний Жовтень», історію Харківського автомобільно-дорожнього інституту «На шляхах підготовки інженерів автомобільного транспорту та будівництва доріг» до 60-річного ювілею, а також нариси до наступних визначних дат інституту, колективну монографію про формування суспільної свідомості та інші значущі наукові роботи, підготували десятки яскравих публіцистичних газетних матеріалів до районних, обласних, республіканських та всесоюзних видань.

Вагомий внесок у вдосконалення навчального процесу і підвищення методичного рівня викладання внесли талановиті педагоги кафедри: доценти Г.І. Ломов, О.Г. Стеценко, В.П. Терентьєв, старші викладачі А.І. Абраменкова, Е.М. Кадєєва та інші.

На кафедрі діяла аспірантура. Під науковим керівництвом професора С.А. Канавенка захистили кандидатські дисертації Є.Т. Євсєєв, І.Г. Попова, О.З. Дюмін, В.І. Ковальов, а пізніше, під керівництвом Є.Т. Євсєєва, – О.М. Бердута, які успішно працювали і нині працюють у ХНАДУ та в інших вищих навчальних закладах міста Харкова й України.

Із 1986 року кафедру очолив Євген Тихонович Євсєєв. Саме під його керівництвом колектив кафедри починає активну роботу над створенням підручників, зокрема підготовлений і виданий перший в Україні підручник для студентів вищої технічної школи з курсу політичної історії ХХ століття українською мовою.

На базі університету кафедра організувала низку наукових конференцій, що зібрали учасників з усієї України та зарубіжжя і мали помітне значення для гуманітаризації вищої освіти. Серед указаних наукових заходів заслуговують на увагу такі: республіканська науково-методична конференція «Питання активізації пізнавальної діяльності студентів у вивченні суспільних наук» (жовтень 1990 р.), всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція «Гуманістичне середовище вищого технічного закладу освіти (проблеми формування)» (листопад 1999 р.). Пізніше проведені міжнародна науково-методична конференція «Здобутки, проблеми та перспективи безперервної мовної підготовки студентів у вищих технічних навчальних закладах України» (жовтень 2003 р.), всеукраїнська наукова конференція «Історичні регіони України: минуле і сучасність» (листопад 2013 р.).

У перший навчальний рік після проголошення незалежності України, 1992 року, на базі кафедри політичної історії було створено кафедру українознавства – одну з перших у м. Харкові та в Україні. Кафедрою відразу було впроваджене вивчення курсів: «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури», «Ділова українська мова», а з 1996 року – «Основи конституційного права України». Колектив кафедри підготував і видав підручник з історії України в двох книгах (1993, 1995 роки), який широко використовувався і в інших вищих навчальних закладах м. Харкова, України.

Доцент В.І. Ковальов видав конспект лекції «Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні». Матеріали підручників враховували всі останні досягнення історичної, юридичної наук, мали чіткі і конкретні висновки. Розроблені і видані програми, методичні матеріали, перший досвід викладання українознавчих дисциплін кафедра передавала іншим вищим і середнім спеціальним навчальним закладам м. Харкова та Харківської області. Викладачі кафедри на всеукраїнських та регіональних конференціях готували доповіді з питань українознавства.

Колектив кафедри поповнився молодими викладачами: істориком Д.О. Остапенком, філологами Т.В. Абраїмовою (Фуніковою), Н.В. Нікуліною.

Ставши центром викладання та пропаганди історії, культури, мови і традицій України, її Конституції, кафедра зосередила роботу на методичному забезпеченні переходу на українську мову життя університету. Постійно надавалася допомога загальноосвітнім та технічним кафедрам у підготовці методичних вказівок до лабораторних робіт, словників спеціальної термінології, перекладам методичної та наукової літератури, лекцій тощо. Кафедра тісно співпрацювала з редакційно-видавничим відділом щодо редагування рукописів українською мовою, підготовки їх до публікування. Проводилися заняття на курсах для викладачів у вивченні та поглибленні знань з української мови, на яких було підготовлено понад 200 викладачів, адміністративного та допоміжного персоналу.

Із 2000 до 2013 року очолює кафедру доцент Вікторія Василівна Гребенюк. Кафедра за той час і надалі поповнювалася молодими викладачами, зокрема істориками – Я.М. Остапенко, О.О. Ніколаєнко, Ю.В. Бугаєвською, А.М. Домановським, В.С. Золотарьовим, Н.П. Олешко, Л.А. Прилуцькою; філологами – Н.П. Книщенко, Т.М. Демковою. За цей час було захищено 7 кандидатських дисертацій: з історії – Я.М. Остапенко, О.О. Ніколаєнко, А.М. Домановський, В.С. Золотарьов; із філології – Н.В. Нікуліна, Н.П. Книщенко, з педагогіки – Ю.В. Бугаєвська.

Значна увага приділяється навчально-методичному забезпеченню кафедри. Викладачами підготовлено і видано підручники «Історія культури України» (Є.Т. Євсєєв, С.А. Канавенко, В.І. Ковальов, В.В. Гребенюк, 2001 р.), «Основи конституційного права України» (В.І. Ковальов, С.А. Канавенко, В.В. Гребенюк, Є.Т. Євсєєв,

2001 р.), «История Украины» (Є.Т. Євсєєв, В.В. Гребенюк, 2002 р.), «Історія України» (в трьох частинах; В.В. Гребенюк, Є.Т. Євсєєв, Д.О. Остапенко, 2002, 2003, 2004 роки), «Страноведение» (В.І. Ковальов, Т.В. Педан, 2005 р.), навчальні посібники «Сучасна службова документація» (Н.В. Нікуліна, 2001 р.), «Програма, контрольні завдання та методичні вказівки з «Ділової української мови» для студентів факультету заочного навчання» (Т.І. Жадан, М.-Ф.Ж. Земляна, 2001 р.), «Завдання до практичних занять з дисципліни «Ділова українська мова» (Т.В. Абраїмова, 2002 р.), «Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури» (Я.М. Остапенко, 2004 р.) та інші. Доцент Н.П. Олешко є співавтором навчального посібника в електронному вигляді «Історія України: від аграрного суспільства до індустріального», що є на порталі кафедри.

Колектив кафедри веде значну науково-дослідницьку роботу. Вийшла з друку монографія Є.Т. Євсєєва «Проблеми ставлення до праці на селі» (1991 р.), В.І. Ковальова «Слобожанський жайвір» (2004 р.), завершені роботи над колективними монографіями «Еволюція політичної системи України», «Особливості духовного життя в Україні в 90-і роки ХХ ст.». Підготовлено кілька ювілейних видань до 70-річчя, 75-річчя та 80-річчя університету.

Щороку друкується понад 20 наукових та навчально-методичних статей, тез доповідей, повідомлень. Із 2007 року започаткована робота щодо написання та видання біографічних нарисів видатних науковців та педагогів університету. Видано нариси про професорів О.К. Бірулю, В.М. Варфоломєєва, М.І. Волкова, М.Я. Говорущенка, А.Б. Гредескула, С.С. Дяченко, В.О. Золотарьова, Я.А. Калужського, Л.В. Назарова, О.М. Петриченка, І.А. Романенка, А.М. Холодова, готуються до видання інші біографічні нариси.

Викладачі української мови кафедри дбають про навчально-методичне забезпечення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)», займаються дослідженням «Сучасна українська термінологія: теоретичні та прикладні проблеми» у царині термінознавства. Актуальність науково-дослідницької діяльності філологів кафедри зумовлена необхідністю дослідити й поглибити відомості про українську термінологічну лексику, зокрема термінологічні одиниці і номенклатурні назви національних термінологічних систем економіки (доцент Т.В. Фунікова), транспорту (доцент Н.В. Нікуліна), дорожнього будівництва (доцент Н.П. Книщенко), а також

семантичні процеси суспільно-політичної лексики (старший викладач Т.М. Демкова). Виокремлено проблему вивчення термінології корпоративної культури фахівців від автомобілізму у вищих навчальних закладах України, вироблено рекомендації до занять із термінознавства для студентів технічних спеціальностей (доцент Ю.В. Бугаєвська).

Доцент Н.В. Нікуліна плідно працює в термінографічній царині, авторка навчального посібника «Термінознавство: лінгвістичний опис української термінологічної системи автомобілебудування» (гриф МОН України); лексикографічних праць «Російсько-українсько-англійський словник термінології автомобільного транспорту», «Російсько-український словник автотранспортної термінології і номенклатури» (гриф МОН України), «Словник транспортних чужомовних запозичень» (гриф МОН України), «Російсько-український перекладний словник наукових і технічних термінів галузі автомобілебудування та ремонту транспортних засобів» (Гриф МОН України), «Англійсько-українсько-російський словник аббревіатур автомобілебудування», «Словник скорочень основних термінів автомобілебудування та ремонту транспортних засобів», «Короткий російсько-українсько-англійський транспортний словник (основні поняття перевезень на транспорті)». Доцент Н.П. Книшенко є авторкою навчально-довідкового видання «Глумачний словник вузькогалузевих термінів дорожнього будівництва», вона також брала участь у розробці Державного стандарту України «Автомобільні дороги (терміни та визначення)» Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (розробники ДСТУ: Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П. Шульгіна та Харківський національний автомобільно-дорожній університет).

У 2013 році побачила світ колективна монографія «Предприятия автомобильного транспорта и дорожное хозяйство Харькова и Харьковской области: исторический очерк» (автори – професор А.М. Туренко, доценти В.В. Гребенюк, В.І. Ковальов, О.О. Ніколаєнко, Л.А. Прилуцька). Допомогла авторам у збиранні матеріалу для монографії Н.П. Олешко. Аналогів подібного дослідження щодо історії автомобільного транспорту і дорожнього господарства немає ні в Харківському регіоні, ані в Україні.

Великий обсяг роботи виконує колектив кафедри в приймальній комісії університету: це єдина кафедра, всі викладачі якої працюють

у двох предметних комісіях – з української мови (голова – Н.В. Нікуліна) та історії України (голова – В.І. Ковальов).

Щорічне навчальне навантаження викладачів кафедри значно зросло, робота протікає в напруженому режимі. Поряд з навчальною, методичною та науково-дослідницькою роботою кафедра бере активну участь у виховному процесі через інститут кураторів, у ході профорієнтаційної діяльності, зустрічей і бесід зі студентами в гуртожитках. Викладачі та співробітники кафедри завжди виконували і виконують громадські доручення. Зокрема, С.А. Канавенко, В.П. Терентьев та В.І. Ковальов багато років редагували багатотиражну газету «Автодорожник», В.В. Гребенюк завідувала університетським музеєм, В.І. Ковальов і Я.М. Остапенко працювали заступниками декана з виховної роботи факультету підготовки іноземних громадян тощо.

Важливе виховне значення мають студентські теоретичні конференції, що їх регулярно організовує кафедра. У березні 2014 року кафедрою проведений Міжвузівський семінар «Знакова роль Т.Г. Шевченка в утвердженні українознавства» до 200-річчя від дня народження Великого Кобзаря.

Щороку, починаючи з 1993 року, кафедра готує і проводить в університеті свята української мови, що стали визначальною традицією кафедри, а також Шевченківські дні, українські гуморини, історичні брейн-ринги, олімпіади, конкурси студентських наукових робіт відповідної тематики та конкурси стіннівок, огляди виступів художньої самодіяльності, урочистості, вечори відпочинку молоді в руслі національних традицій. До проведення цих популярних серед юнаків і дівчат заходів широко залучаються представники тих націй і народів, які вчать в університеті, в тому числі громадяни іноземних держав.

Понад десять років існує етнографічний куточок кафедри українознавства. Поряд з кафедрою частина стіни коридору була розписана зображеннями національної української хати та її інтер'єру, українськими краєвидами, ця частина відокремлена від іншого коридору традиційним українським тинном.

Для заповнення етнографічного куточка речами побуту української сім'ї кафедра звернулася за допомогою до студентів. Чекати довго не довелося, і незабаром там з'явилися прядка, рогачі, глиняний посуд тощо. Меблями, макетом зрубу колодязя, манекенами

допомогла кафедрі шанувальниця українського колориту доцент Н.В. Нікуліна.

Етнографічний куточок невеликий, але поруч з ним завжди можна побачити молодь, яка уважно розглядає експоновані тут речі, розпитує у викладачів про їх призначення. Особливо цікавляться етнографічним куточком іноземні студенти, для яких не те що куточок, а й сама Україна є цілковито загадковою, тож і в такий спосіб вони поповнюють свої знання з історії і культури України.

Зі смаком оформлені також навчальні аудиторії кафедри. В аудиторії № 501 зібрані старожитності та предмети побуту українського народу, в аудиторії № 502 розміщена постійна виставка українських вишиванок. Аудиторія № 508 носить ім'я Т.Г. Шевченка: тут розміщена постійно діюча виставка фотосвітлин пам'ятників Т.Г. Шевченку у світі, знаходяться малюнки та реферати студентів, присвячені Тарасу Григоровичу, до 2012 року в аудиторії експонувалися репродукції живописних робіт художника і поета.

З вересня 2013 року кафедру очолює кандидат філологічних наук, доцент Неля Василівна Нікуліна. На кафедрі працює 9 кандидатів наук, доцентів – Ю.В. Бугаєвська, А.М. Домановський, В.С. Золотарьов, Н.П. Книщенко, В.І. Ковальов, О.О. Ніколаєнко, Н.В. Нікуліна, Н.П. Олешко, Л.А. Прилуцька, старший викладач Т.М. Демкова. Забезпечують навчальний процес завідувач кабінету Л.Ф. Чернова та старший лаборант О.В. Кабачок.

У сучасних освітянських реаліях на кафедрі українознавства викладаються чотири дисципліни:

- історія України;
- історія української культури;
- українська мова (за професійним спрямуванням);
- українська мова наукової діяльності.

Дисципліна «Історія України» має за мету формувати у майбутнього фахівця уявлення про загальні підходи та напрямки аналізу історії України. З отриманням знань з історії України формується можливість аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з різними епохами, вміння застосовувати набуті знання для прогнозування соціальних процесів, формуватися як свідомий громадянин і патріот України.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають знати основні історичні факти, дати, методи дослідження історії України; вміти виражати позицію з питань щодо ціннісного ставлення до історичного минулого, орієнтуватись у суспільно-політичному житті держави, давати оцінки державним актам, адекватно реагувати на події громадського і політичного життя в інтересах суспільства; мати уявлення про минуле України та про її місце в сучасному світі.

Дисципліна «Історія української культури» формує у майбутнього фахівця уявлення про загальні підходи та напрямки аналізу культури; забезпечення фахової підготовки спеціалістів вищої кваліфікації необхідними загальноосвітніми і гуманітарними знаннями; підвищення історичної та політичної культури, висвітлення гуманістичного змісту української національної культури у європейському і світовому контексті.

Дисципліна «Історія української культури» належить до циклу дисциплін гуманітарної підготовки фахівців. Її предметом є узагальнений історичний досвід української культури та його використання для творчого самоусвідомлення поколінь у національному розвитку та світовій цивілізації в умовах становлення державності та незалежності України. У результаті вивчення дисципліни студенти оволодівають знаннями основних фактів історії української культури, теоретичних положень дисципліни, досягнень видатних діячів культури; вміють виражати позицію з питань щодо ставлення до культурної спадщини, орієнтуються в теоретичних питаннях, пов'язаних з історією культури; засвоюють та оволодівають основними методами та напрямками дослідження матеріальної та духовної культури України; вміють орієнтуватись в сучасних проблемах та тенденціях розвитку вітчизняної та світової культури.

Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» покликана сформувати у студентів цілісну систему мовних знань, що передбачає вироблення навичок комунікативного професійного мовлення, оволодіння мовними засобами різних рівнів для забезпечення фахової досконалості мови (точності та ясності викладу і їхнього необхідного складника – мовної унормованості). Відповідно до Державних стандартів гуманітарної освіти України у межах дисципліни передбачається вивчення основних засад українського термінознавства, адже національна термінологія є важливою складовою соціального адаптування молодого фахівця, вона ще й має беззапе-

речний вплив на загальномовну освіченість студента як громадянина України, є вагомою часткою необхідної інформації користувача мови, згодом (через навчальний процес) стає для студента основою його професійних навичок на рівні фахової комунікації. Вивчення української фахової термінології і номенклатури є підґрунтям для опанування спеціалізованих знань й умінь, складником якісного подальшого навчання.

Дисципліна «Українська мова наукової діяльності» викладається для аспірантів ХНАДУ і має на меті адаптувати правописні знання здобувачів наукових ступенів на здібності українського науково-фахового мовлення, стимулювати до ознайомлення з історією наукового стилю мовлення і термінознавчої діяльності в Україні, зокрема тієї галузі людських знань, що лежить в основі дослідження дисертанта, а також із засадами термінотворення, сучасним станом й проблемами української наукової термінології і нормами наукового стилю. Аспіранти навчаються складати й виголошувати наукові доповіді, володіти культурою мовлення під час публічного захисту дисертації, оформлювати список літератури відповідно до чинних вимог, що позитивно відбивається і на якості рукопису дисертаційного дослідження, і на науково-фаховій усній комунікації. Пропонується також укладання аспірантом плану-проспекту за темою наукового дослідження або короткого російсько-українського термінологічного словника, бо саме термінологічна компетентність вкрай потрібна для високофахового володіння тематикою наукового дослідження.

Отже, колектив кафедри українознавства вважає своєю метою навчити студентів самостійно мислити, аналізувати процеси і явища суспільного життя, оперувати в доказах обґрунтованою фактологічною базою, доводити дослідження з проблем гармонізації і гуманізації суспільного життя в Україні до аргументованих наукових висновків і вагомих практичних рекомендацій, а також репрезентувати набуті знання вишуканою українською мовою.

С.А. Канавенко, В.І. Ковальов

ПРО КАФЕДРУ УКРАЇНОЗНАВСТВА ХНАДУ ТА ЇЇ ПОПЕРЕДНИЦЬ: ПУБЛІКАЦІЇ В ГАЗЕТАХ

Кафедра українознавства в ХНАДУ з'явилась не на порожньому місці: їй передували в різні часи кафедри марксизму-ленінізму, історії КПРС, політичної історії ХХ століття. В різні часи на кафедрі розглядалися різні проблеми, підіймалися різні питання, по-різному ставились до тих чи інших дисциплін, що викладалися на кафедрі українознавства та її попередницях. Але єдине, що об'єднує всі суспільні кафедри, що існували з часу заснування Харківського автомобільно-шляхового інституту і до нинішнього Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, то це небайдужість до історії своєї країни, до її майбутнього, прагнення виховувати молодь відповідно до історичних обставин, які склалися в країні в різні часи.

Добірка газетних матеріалів, спогадів, що подаються нижче, дозволяє отримати уявлення про кафедру, про тих, хто на ній працював, про питання, які підіймалися і вирішувалися у процесі інтенсивної, напруженої роботи. Газетні матеріали 1930-х років подаються в тому вигляді і правописі, що існував на той час. Отже:

1. Що було «до»?

Ще про українізацію

Минулого року у нас руба постало питання щодо українізації всього апарату та викладання в нашому втиші.

Ще тоді ми мали ганебні вилазки клясового ворога, що намагався зірвати українізацію. Це виявилось в різних написах на плякатах, об'явах та взагалі в розмовах проти українізації.

На сьогодні ми маємо чималі зрушення в цій справі, але поруч з цим маємо і негативні моменти.

У викладачів, які ще не опанували української мови, не видно достатнього намагання, щоби нею оволодіти, як наприклад, тов. **Райський**. Деякі ж викладачі, як наприклад, тов. **Шамес**, що вміють розмовляти укромовою не завжди її вживають під час читання лекцій або доповідів.

Треба рішуче поставити питання перед викладачами, щодо негайного опанування укрмови.

Інститутські громадські організації теж не приділяють достатньої уваги українізації. Ми мали такий випадок, що бюлетень НТТ вийшов російською мовою.

Надалі такого становища не може бути. Ми повинні будь за що домагтися повної українізації викладання.

А.

(Авто-шляховик, 2 грудня 1931 р.)

За провідну роль катедри соцеку в роботі інституту

Питання марксо-ленінської озброєності майбутнього фахівця є одна з основних ділянок роботи нашого інституту. Катедра соцеку в цьому мусить виконувати провідну роль. Щоб виявити всі хиби в роботі катедри, редакція «АШ», організувала студкорівську бригаду, яка обслідувала катедру, дала такі висновки.

Українська секція – робочі завдання по деяких групах не доведено до студентства. Бракує підручників (це стосується до всіх секцій) та допоміжної літератури. Нема розробленої форми обліку роботи. Недостатня робота по українізації інституту. Неорганізовано гуртків українознавства. Як позитивний момент бригада відмічає – запровадження соцмагання з англійською секцією та розробка українського словника технічних термінів з авто-шляхсправи.

Англійська секція – БЛМ не запроваджено, робочих завдань нема, засідання катедри та секцій не відвідуються, кволо розгортається соцмагання з укрсекцією. Позитивним в роботі секції є складання потрібного підручника з англійської мови.

Секція соцеку та катедра – частина підручників – що є (Лапідус) непридатна. Катедра ще не розгорнула роботу щодо перегляду програм та плянів інших катедр у бік насичення їх марксо-ленінською методологією. Провідна роль катедри в інституті ще не відчувається. Кволе керівництво роботою секцій.

Виходячи з цього, бригада пропонує:

1) Прискорити роботу щодо перегляду програмів та плянів окремих катедр, насичуючи їх марксо-ленінським змістом.

2) Налагодити пляново-методичну роботу секцій соцеку та вжити заходів щодо усунення гастрольорства з боку окремих викладовців.

3) Звернути особливу увагу на розгортання роботи англійської секції – (робітні пляни, БЛМ, збільшення кількості годин на декаду тощо).

4) Забезпечити студентів підручниками та допоміжною літературою відповідних дисциплін.

5) Організувати гуртки українознавства.

6) Укрсекції поставити на належну височінь роботу щодо українізації інституту.

Бригада
(Авто-шляховик, 21 січня 1932 р.)

За якість викладання

Коли точиться боротьба за якість і політичну витриманість учоби студента, ми маємо право вимагати високої якості викладання. На жаль, це не з усіх дисциплін так. Тов. Приймак – молодий викладач з політекономії – формулює діялектику продукційних сил та продукційних взаємин, проблему – історичного та логічного, теорію грошей за невитриманим з марксо-ленінського погляду підручником політекономії – Наумова та інш. (див. газ. «Комуніст» від 13 січня), водночас широко рекомендуючи придбати цей антимарксистський підручник. В наслідок чого розвиваються невірні поняття й дискусії. Це дуже шкідливо, надто тепер, коли точиться боротьба за опанування марксо-ленінської теорії проти контрабандистських вилазок троцькістів. Пост «АШ» III гр. III п. Шлях. Факу.

(Авто-шляховик, 21 січня 1932 року)

Про роботу катедри соцеку

(З приводу статті т. Шаммеса в стінгазеті МК «Робосу»
та СНР ХАШІ «Ленінським шляхом», № 2)

Стаття своєю суттю така цікава, що не завадить звернути увагу до неї громадськості інституту. Починається вона так:

«Виконуючи постанову ЦВК про вищу школу, катедра соцеку перебудувала свою роботу в першу чергу по лінії боротьби за підвищення якості навчання».

Далі із статті цієї довідуємося, як саме кафедра соцеку «перебудувала» свою роботу:

1) Вона перейшла на систему зведених лекцій, але є неувязка робочих плянів кафедри з розкладом: не видержано процентного співвідношення між лекціями і проробкою матеріялу.

2) Кафедра не має потрібної літератури.

3) Робітні пляни майже ніколи не доводяться до студентської маси, бо друкарщиці перевантажені іншою роботою (?!).

4) Погана справа і з науковою роботою, до якої ніяк не розкачаються (?!) – члени нашої кафедри.

Оце й усі «досягнення», що їх перелічив тов. Шаммес у своїй статті, у справі перебудови роботи кафедри.

Для повноти картини, як саме кафедра Соцеку «перебудувала» свою роботу, ще треба додати, що протягом 4-х місяців не було жодного засідання кафедри, що т. Шаммес, як керівник кафедри, не спромігся опрацювати постанов пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б), що й досі не організовано семінару з діямату для педагогів, що керівник провідної кафедри інституту палець об палець не вдарив, щоб щось зробити з нагоди 50-річчя з дня смерти Карла Маркса, і що труддисципліна серед викладовців цієї кафедри значно погіршала.

С-ко

(Авто-шляховик, 1 квітня 1933 р.)

За глибоке опанування діалектичним матеріалізмом

Опанування діалектичним матеріалізмом в нашому ВТИШ'і ще не стало справою чести всього студентства.

Ганебний факт – прояву махрового опортунізму в опануванні діамату виявила 4-а група 3-го курсу Шляхфаку 21 грудня ц.р. Не підготувувались до конференції доповідачі т.т. Терещенко, Гельзберг та Вележінська відмовились доповідати, а потім і група вцілому.

Одержавши рішучу відсіч від організації факультету, заплямована група свою провину зараз виправляє.

Опанування діаматом по групах шляхфаку шляхом соцзмагання має такі показники:

На 1-му місці друга група III курсу.

На 2-му місці – 4-а група III курсу.

Останні групи з діамату відстають.

Т.т. студенти, ХАШІ не повинен випустити жодного інженера з механістичним поглядом, що неспроможний володіти діалектичною зброєю.

Нам зараз потрібні не лише інженери взагалі, нам потрібні інженери, що опанували революційну теорію Маркса-Леніна-Сталіна, які вміють поєднати своє знання з справою соц. будівництва.

Навколо опанування діаматом потрібно мобілізувати увагу всього студентства. Змагаючись групи повинні дати бойові показники якісних знань.

Е. Іванов.

(Авто-шляховик, 1 лютого 1934 р.)

Ще про українізацію

Ще досі деяка частина викладачів ігнорує більшовицьку українізацію, прикриваючись всілякими причинами.

Нещодавно в 19 гр. автофаку, на лекції з фізики трапився такий випадок: Знаючи, що тов. Голоцван раніше добре читав укр. мовою, студенти прохали його викладати укр. мовою. На це тов. Голоцван відповів: Я вже да(в)но збираюсь перейти на викладання українською мовою, але деякі студенти вимагають російською мовою». На цьому «українізація» тов. Голоцвана і закінчилася.

Російською мовою читають і товариші Букін і Костилев, Причому тов. Костилев – наш студент.

Коли, врешті, ці товариші зрозуміють важливість більшовицької українізації?

Петренко

(Авто-шляховик, 22 грудня 1934 р.)

Більше уваги соцекові

Історія партії є одна з найважливіших дисциплін, вона потребує ретельного опрацювання й серйозного вивчення матеріалу. Але на привеликий жаль на сьогоднішній день ми ще цього не маємо. Для проробки історії виділено дуже мало годин. За дві лекції пройдено 3

теми. Теми надзвичайно серйозні, на які треба виділити найменше 10 год.

Отже нема чого дивуватися, що минулого року студент 4 курсу сказав, що Столипін був комуніст.

Учбова частина, – зверни на це увагу!

Студкор

(Авто-шляховик, 22 грудня 1934 р.)

Одиниці з історії партії

Знати історію ВКП(б) повинен кожен студент, особливо члени та кандидати партії та комсомольці.

На жаль студенти ІУ курсу робітфаку – члени партії Нескородов та Волокітін – мають одиниці з цієї дисципліни. Партгрупа поставила питання перед Волокітіним та Несковородовим, аби вони цими днями ліквідували ці ганебні оцінки.

(Авто-шляховик, 10 квітня 1935 р.)

Вуз, в котром ты учишься

Большую помощь в воспитании студенческой молодежи оказывает коллективу преподавателей ХАДИ комната истории института, где собраны интересные материалы. В комнате организуются встречи студентов с учеными, ветеранами института. Профессора М.И. Волков, В.А. Российский, Я.А. Калужский, А.Б. Гредескул и другие в своих беседах рассказывают о профессиях, которые получают выпускники, о развитии науки, о трудах ученых института, которые известны не только в Советском Союзе, но и за его рубежом.

Авторским коллективом – доцентами Б.В. Решетниковым, В.П. Терентьевым, С.А. Канавенко, старшими преподавателями А.Ф. Комаровым, О.И. Стеценко и ассистентом Р.А. Гавришом написаны «Очерки истории ХАДИ». Рукопись богата интересными примерами из жизни вуза.

Среди представленных в комнате истории экспонатов – материалы о расширении материально-технической базы, сведения о

научно-исследовательской, методической и воспитательной работе, о том, как и где работают выпускники вуза.

Большой интерес представляют альбомы, в которых собраны фотографии «Институту – 10 лет», «ХАДИ – 20 лет», а также посвященные 50-летию Великого Октября, рассказывающие о том, как встретил коллектив вуза эту великую дату. Сейчас готовятся материалы к 100-летию со дня рождения В.И.Ленина.

А. Капчерина
(Красное знамя, 28 сентября 1968 г.)

Ленинские чтения

В Харьковском автодорожном институте в связи с подготовкой к 100-летию со дня рождения В.И. Ленина разработана обширная тематика ленинских чтений на курсах, в студенческих общежитиях. К чтениям привлечены ученые института, партийные работники. Только за октябрь-декабрь было прочитано 37 лекций. Большой популярностью пользуются лекции заведующего кафедрой истории КПСС, философии и научного коммунизма С.А. Канавенко «В.И. Ленин о стратегии и тактике коммунистического движения», старших преподавателей Н.В. Расторгуевой – «В.И. Ленин о свободе совести», Б.И. Остапенко – «В.И. Ленин и харьковская большевистская организация», беседы ассистента Р.А. Гавриш.

А. Капчерина
(Красное знамя, 15 января 1969 г.)

Подяка друзям газети

У зв'язку з виходом 500-го номера газети «Автодорожник» ректор інституту доцент Б.В. Решетніков оголосив подяку громадським кореспондентам та активним друзям газети.

Серед них – перший післявоєнний громадський редактор «Автодорожника» доцент С.А. Канавенко, колишній громадський редактор, незмінний член редколегії В.П. Терентьев, постійний художник газети в.о. доцента В.С. Ситніков, студенти громадські

кореспонденти Т. Самборська, М. Явтушенко, Г. Олейник та інші товариші.

За активну участь в роботі редколегії та допомогу в підготовці та випуску номерів «Автодорожника» Харківський обком комсомолу відзначив Почесними грамотами студкорів М. Смальяка, Т. Аврамчук, Є. Хавкіну, М. Рабкіну, В. Висоцького, І. Семиволоса, В. Шинкаренка та інших, всього 11 чоловік.

(Автодорожник, 27 лютого 1969 р.)

Дружбі міцніти

Великий день науки був учора на заводі «Серп і Молот». В гості до моторобудівників завітав колектив науковців Харківського автодорожнього інституту.

З лекціями, присвяченими 100-річчю з дня народження В.І. Леніна, виступили доцент, кандидат історичних наук, завідуючий кафедрою марксизму-ленінізму С.А. Канавенко, доцент цієї ж кафедри, кандидат історичних наук В.В. Ветров.

(Вечірній Харків, 4 квітня 1970 р.)

Книжкова полиця

Проблеми подолання пережитків минулого. За загальною редакцією доктора іст. наук, професора Канавенка С.А. Автори: Стеценко О.Г., Терентьев В.П., Євсєєв Є.Т. та інші. Політвидав України, 1975.

У книжці, підготовленій колективом науковців-соціологів кафедр історії КПРС та марксистсько-ленінської філософії нашого інституту, з'ясовуються причини існування пережитків минулого в свідомості й поведінці частини радянських людей та розглядаються шляхи подолання цих пережитків.

Характеризуючи головні напрями, форми і засоби подолання індивідуалізму, несоціалістичного ставлення до праці, релігійних пережитків та пережитків у сімейно-побутовій сфері, автори підкреслюють складність, трудність і багатогранність боротьби із застарілими уявленнями, традиціями, звичками.

В окремих розділах книжки розкриваються недоліки в проведенні виховної роботи серед трудящих і разом з тим висловлюються рекомендації щодо подолання цих недоліків.

Книга розрахована на наукових працівників, пропагандистів, широке коло читачів.

(Автодорожник, 15 листопада 1975 р.)

Зростає роль суспільних наук

Студенти, професорсько-викладацький склад Харківського автомобільно-дорожного інституту, як і всі радянські люди, свої діла й помисли спрямовують на гідну зустріч XXV з'їзду КПРС. Нещодавно в інституті відбулася студентська наукова конференція з проблем суспільних наук, історії ВЛКСМ, міжнародного молодіжного руху, присвячена наступному форуму комуністів.

Одна із характерних рис конференції – її масовість. Викладачі кафедри суспільних наук залучили до цього важливого заходу значно більше студентів, ніж до попередньої конференції. Багато доповідей відзначаються глибиною думки, рисами дослідницької роботи.

Багато зусиль, ініціативи й творчості разом із студентами доклали до підготовки й проведення конференції викладачі кафедр суспільних наук. Це, в першу чергу, професор С.А. Канавенко, доценти ... В.П. Терентьєв, Г.І. Ломов, ... старші викладачі Є.Т. Євсєєв, ... Б.І. Остапенко ...

Конференція показала, що роль суспільних наук у формуванні комуністичного світогляду студентської молоді день у день зростає.

В.Зінченко, проректор з наукової роботи
Харківського автодорожнього інституту
(Вечірній Харків, 19 січня 1976 р.)

Запорука успіху – самостійність

Названо переможців республіканського туру Всесоюзного конкурсу студентських наукових робіт 1975–1976 учбового року з суспільних наук, історії ВЛКСМ та міжнародного молодіжного руху.

Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та ЦК ЛКСМУ відзначили дипломом II ступеня дослідження студента третього курсу механічного факультету Сергія Акименка «Звільнення Харкова від фашистських загарбників в роки Великої Вітчизняної війни» (науковий керівник – зав. кафедрою історії КППС проф. С.А. Канавенко) ... Дипломом III ступеня відзначено ... дослідження студента вечірнього відділення дорожньо-будівельного факультету Василя Іванова «Соціалістичні перетворення в сільському господарстві Німецької Демократичної Республіки» (науковий керівник ст. викладач Є.Т. Євсєєв ...

(Автодорожник, 16 травня 1977 р.)

З більшою вимогливістю

На останньому засіданні кафедри історії КППС були обговорені завдання колективу по пропаганді проекту Конституції СРСР, матеріалів травневого Пленуму ЦК КППС та шостої сесії Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання.

Мова йшла про широке використання цих важливих документів в усіх формах учбового процесу. Велику увагу, в зв'язку з цим, було приділено перебудові громадсько-політичної практики. Передбачено переглянути завдання з ГПП на наступний рік. Тематику студентських рефератів буде поповнено питаннями, що стосуються пропаганди нової Конституції СРСР, всесвітньо-історичних завоювань Радянської держави.

Вже зараз буде подано допомогу викладачам профілюючих кафедр, які керують виробничою практикою студентів, в питаннях перебудови ГПП в зв'язку з обговоренням проекту Конституції. На місця практики виїзять викладачі кафедри історії КППС А.І. Абраменкова, Е.М. Кадеєєва, І.Г. Попова.

Вони встановлять зв'язки з партійними та комсомольськими організаціями підприємств, подбають про залучення практикантів до активної участі у громадському житті виробничих колективів.

С. Канавенко,
зав. каф. історії КППС, проф., доктор істор. наук.
(Автодорожник, 25 червня 1977 р.)

Підготовлено лекції

Лекції, присвячені 165 річчю з дня народження і 100 річчю від дня смерті Карла Маркса, підготували викладачі кафедри історії КПРС.

«Карл Маркс про комуністичне виховання» – така тема лекції професора С.А. Канавенка і доцента Є.Т. Євсєєва, «Карл Маркс про розвиток держави» доцента В.В. Гребенюк, «Карл Маркс про виробництво соціальних індивідів» - доцента В.П. Терентьєва.

Викладачі кафедри виступлять з цими лекціями перед студентами і викладачами інституту, трудівниками нашого району і міста.

(Автодорожник, 21 березня 1983 р.)

Проблемність, наочність, переконливість

Більше половини учбових занять на кафедрі історії КПРС провадиться нині з використанням технічних засобів навчання. Складено карту забезпеченості курсу технічними засобами, оновлені методичні розробки до тем.

Половина фондів лекцій містить тепер елементи проблемності. Завершується підготовка збірки проблемних запитань з усіх семінарських занять.

В цьому році вийшли з друку методичні вказівки по вивченню ряду питань нашого курсу і організації самостійної роботи для студентів загальнотехнічного факультету.

Нещодавно закінчено роботу над новим учбово-методичним комплексом документації. Він допоможе забезпечити високу якість навчального процесу і контроль за ним.

А. Абраменко(ва). Парторг кафедри історії КПРС
(Автодорожник, 24 жовтня 1983 р.)

Вони йдуть попереду

Ректорат, партком, профком, комітет комсомолу підбили підсумки соціалістичного змагання кафедр у 1983 році.

В групі кафедр суспільних наук перше місце присуджено кафедрі історії КПРС (завідуючий професор С.А. Канавенко, парторг А.І. Абраменкова, профорг О.З. Дюмін). Колектив відзначається високим рівнем учбово-методичної роботи. В минулому році тут розроблено ряд методичних вказівок по вивченню матеріалів XXV з'їзду КПРС. Підготовлено до видання розділ монографії «Нариси історії Харківської обласної комсомольської організації». Старший викладач А.І. Абраменкова захистила кандидатську дисертацію.

(Автодорожник, 6 лютого 1984 р.)

Присвячено знаменній події

У січні 1985 року виповнюється 80 років від початку революції 1905-1907 років у Росії. За визначенням В.І. Леніна вона стала «генеральною репетицією» Великого Жовтня. Перша народна революція в епоху імперіалізму не випадково відбулася в Росії. Саме в царській Росії створився вузловий пункт класових протиріч.

Боротьбу робітничого класу очолила марксистська партія, яка вперше виступила як самостійна політична сила. Вождем пролетаріату в ній виступив Володимир Ілліч Ленін. Революція збагатила трудящихся новими формами боротьби, мала вплив на революційні маси в інших країнах, посилила національно-визвольний рух.

Цю знаменну в історії країни і комуністичної партії подію вирішено широко відзначити. У нашому інституті вже розпочалася робота по пропаганді історичної віхи.

Кафедра історії КПРС накреслила ряд заходів, спрямованих на більш глибоке вивчення й пропаганду матеріалів, пов'язаних з Першою російською народною революцією. Керуючись постановою ЦК КПРС, викладачі кафедри організують ряд занять з історії партії, пов'язаних з цією темою.

На засіданні кафедри затверджено спеціальну тематику виступів у студентських аудиторіях, на політгодинах, у підшефних організаціях. Так, професор С.А. Канавенко прочитає лекцію «Революція 1905-1907 р. в Росії – «генеральна репетиція» Великої Жовтневої Соціалістичної революції». Доцент В.П. Терент'єв готується до виступу перед трудящимися з лекцією «Історичне значення першої російської революції», ст. викладач Б.І. Остапенко має виступити на

тему «Револуція 1905-1907 р.р. на Україні», доцент О.Г. Стеценко – «Розвиток В.І.Леніним марксистської теорії на досвіді револуції 1905-1907 рр.».

Тема револуції не залишиться поза увагою студентського наукового гуртка. Тут під керівництвом досвідчених викладачів студенти готують доповіді. Доцент В.В. Гребенюк керує роботою Аделя Асі (Сірія), який готує доповідь «Вплив першої російської револуції на розвиток національно-визвольного руху в країнах Сходу». Студент А. Литвинов під керівництвом І.Г. Попової працює над темою «Історичне значення револуції 1905–1907 рр.».

Т. Бескоровайна разом з ст. викладачем Б.І. Остапенко – «Револуція 1905–1907 рр. на Харківщині». Цим темам присвячені реферати багатьох студентів.

Кабінет історії КПРС готує виставку, присвячену діяльності партії більшовиків під час револуції. В грудні нинішнього року 80-річчю грудневого збройного повстання буде присвячено розширене засідання кафедри історії КПРС, а на лекційних потоках проведено студентські наукові конференції.

А. Абраменкова, парторг кафедри історії КПРС
(Автодорожник, 28 січня 1985 р.)

Семінар комсомольського активу

Відбулася зустріч представників усіх груп підготовчого відділення ХАДІ з секретарем комітету комсомолу інституту О. Лобашовим та викладачем кафедри історії КПРС В.І. Ковальовим. На ній ми дізналися про історію комсомолу ХАДІ та Харківщини, про традиції комсомольської роботи в нашому інституті.

Валерій Іванович Ковальов глибоко розкрив питання перебудови в комсомолі, розповів про задачі молоді на даному етапі перебудови, про місце комсомолу в політичній системі радянського суспільства.

О. Гудзенко, слухач гр. ПО-2.
(Автодорожник, 11 січня 1988 р.)

Клуб «Діалог»

Відновив свою діяльність політичний клуб кафедри політичної історії. Тепер він має назву «Діалог». На перших двох засіданнях його розглядалися питання «Перед ким завинив Жовтень 1917 року?» та «Яким бути нашому Союзу? Ваша думка». У діалог вступили викладачі В.П. Терентьев та Б. І. Остапенко і студенти першого курсу інженерно-економічного факультету. Особливу активність виявив Вячеслав Михайловський з групи ЕТ-11.

В. Гребенюк, керівник клубу.
(Автодорожник, 10 грудня 1990 р.)

2. Як створювалася кафедра українознавства

3 днем народження, кафедро українознавства!

Цим днем стало 18 вересня 1992 року, коли на засідання вченої ради ХАДІ було затверджено рішення про створення такої кафедри.

Біля її джерел стоять колишня кафедра історії України та секція української мови при кафедрі російської мови.

Такий склад обумовив два основних напрямки діяльності: історії та історії України і мови й мовознавства. Студентів чекають уже підготовлені викладачами цікаві курси і спецкурси, як наприклад, історія автотранспорту України, історичні нариси української діаспори, історія освіти України, політичні портрети «хрущовської відлиги», діловодство українською мовою, інші. Особлива увага буде приділятися історії культури нашої держави, широко вестиметься позалекційна виховна робота, спрямована на розвиток інтересу студентів, викладачів і співробітників до культури українського народу.

Кафедра розташувалася там, де працювали історики України, окрім того обладнано під кабінет українознавства 515 аудиторію.

О. Пономаренко
(Автодорожник, 28 вересня 1992 р.)

До злагоди

У минулому номері нашої газети ми повідомили читачів про створення нової кафедри – українознавства. Сьогодні вміщуємо статтю її завідуючого Євгена Тихоновича Євсєєва, написану з цього приводу.

Будь-яке нововведення люди сприймають з трьох точок зору: його суть, як воно вводиться, і хто його запроваджує, а тоді вже обирають певну позицію.

18 вересня, коли члени Ради інституту розмірковували: створювати чи не створювати в ХАДІ кафедру українознавства, вони просто ще не знали, що 7 вересня Міністерство освіти України видало наказ № 123: створювати такі кафедри в усіх вузах, по всій Україні.

В ХАДІ я 25 років. Знаю людей і маю право, навіть зобов'язаний, сказати: немає в нашому інституті скількись помітної кількості ворогів української мови, української культури та дійсно правдивої історії України. І не було, принаймні, з того часу як я сюди прийшов.

Можу поіменно назвати багатьох товаришів по роботі, хто залюбки розмовляв зі мною моєю рідною українською мовою, співав при добрій нагоді українських пісень.

Та чому ж, коли настав час однозначно і безповоротно переходити на українську мову викладання і спілкування, відроджувати українську культуру і викидати з історії перекручення, повернути їй те, що примушували забути, чесні, порядні, еталонні, я б сказав, люди не кидаються стрімголов у вир новітнього, а віддаються наперед роздумам? Напевне, тому що велике і святе робиться розважливо. Тоді й житиме довго.

Отже, наша кафедра створена в атмосфері зваженості, розумних вагань і серйозного, неодноразового обговорення. А це і є запорукою того, що працюватимемо за умов взаєморозуміння з іншими колективами, взаємопідтримки, взаємодопомоги. Бо справа, за яку відчайдушно взявся колектив, варта того, щоб братися за неї з усією душею.

Кафедрі українознавства належить бути попереду в подоланні стереотипів, що формувалися десятиліттями у ставленні до вивчення і вживання української мови, знань української історії та культури

(а це – єдине ціле). А буде одна державна мова чи дві – вирішувати всеукраїнському референдуму. Поки ж більшість населення України у повсякденному житті користується або помітно українізованою російською, або ж значно русифікованою українською. В побуті хорошу українську мову рідко почуєш, і Західний регіон, на який ми сьогодні «киваємо», за взірець теж не можна вважати. Бо галицький діалект – теж свого роду суржик, хоча засмічений не русизмами, а полонізмами, германізмами, архаїзмами і т.п.

Незалежна Україна мусить мати незалежну мову, тобто, мовний режим належить створити тут, на Україні, в її інтересах, без впливів та втручань іззовні, якими б доброзичливими намірами вони не диктувалися. Вона повинна бути «грамотною», тобто, нам слід працювати над підвищенням загальної мовної культури. Справа важка і велика, бо ж починати нам слід з «ліквідації неписьменності», хоча й на вищому рівні, ніж у 20-ті роки.

Нині кожна інтелігентна людина, а тим паче викладач, повинен знати українську в обсязі, необхідному для спілкування з співгромадянами і на роботі. І хизуватися (як це трапляється) з приводу неприйняття української в середовищі інтелігенції Харкова, просто не личить. Примушувати, звичайно, нікого не треба, але не забувати, що є поняття «освічений» і «неосвічений». Ніхто ж не обурюється, наприклад, вимогою вивчити математику, щоб освоїти інші науки. Інакше диплом не отримати! Так само й іноземну мову. Вуз є вуз.

Зате коли пропонують вчити українознавство в його традиційній формі – мова, історія, культура – з'являються думки про націоналізм, антиросійські настрої... Щоб цього позбутися і потрібна кафедра фахівців-українознавців, потрібне вивчення, засвоєння українознавства.

Бо ж прийде час, коли кращі викладачі та співробітники ХАДІ, кадрові, досвідчені, авторитетні, вимушені будуть поступитися своїми місцями іншим, можливо, гіршим, через своє незнання української мови. Це невідворотно. І за цим – майбутнє нашого вузу, авторитет його випускників. Тож, думаю, патріотам ХАДІ слід знати національну мову України.

Піднімається й інше питання щодо нашої кафедри: чи треба у вузі вчити історію України, якщо її вивчають у школі? Для мене такого питання немає. Ту ж математику вчать з дитячого садка, а історію тільки з 4 класу. Є шкільний курс науки, а є вузівський. Тут

немає предмету суперечки, бо ж без суто вузівського курсу історії (можна уточнити його назву – «Проблеми української історії», «Історичний шлях народу України», тощо) не можливо засвоїти інші курси вищої школи – філософію, політологію, економічні теорії, історію науки, техніки. Та й просто розуміти, що коїться навколо у світі.

Ще був один камінь спотикання: що студентам необхідно знати – культурологію чи історію культури України? Перекоаний: і те, й інше, причому, в нерозривному зв'язку. А вже скільки годин виділити за умов нестерпного перевантаження нашого бідного студента – слід подумати.

Про те, як кафедра українознавства мислить собі впоратися з тими надто відповідальними і складними справами, які вона взяла на себе – тема окремої розмови. В наступних номерах «Автодорожника», думаю, висловлюся й з цього приводу.

(«Автодорожник», 19 жовтня 1992 р.)

*ЦЮ СТОРІНКУ ПІДГОТОВЛЕНО ДО СВЯТА УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ, НАРОДЖЕНОГО В НАШОМУ ТЕХНІЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ*

Заради прекрасних надбань

Наш автомобільно-дорожній інститут завжди вирізняли його традиції. І сьогодні, як би скрутно не було жити в нових і не досить сприятливих умовах, гадаю, не можна забувати про своє минуле й викреслювати духовне. Тим більше зараз, коли наш ХАДІ отримав високе звання. І тепер слід не лише зберігати набуті роками добрі традиції, які стали фундаментом університету, а й започатковувати суто університетські.

Тому й виникла ідея створення свята української мови, і хочеться, щоб згодом воно стало традиційним.

Яким же бути такому святові? Воно має бути покликане зміцнювати стосунки з творчими організаціями міста, сюди будуть запрошуватися художники, письменники, композитори. Такі свята повинні сприяти розповсюдженню та відродженню української мови,

створювати особливу атмосферу виховання інтелігенції. Все це сьогодні дуже важливо і актуально.

Харків завжди був відомий як центр культури, творчості України. Наше місто – одне з перших, де було свого часу створено університет. Тому сьогодні наш технічний університет повинен вбирати всі кращі надбання й шукати свою форму створення духовного, морального середовища. А саме під час свята і народжується та атмосфера, в якій всі наші стремління здійсняться простіше та природніше. Студенти почують красу мови, дізнаються про наші надбання й культуру України. Адже свято матиме два основних напрямки. Обов'язково пізнавальний: дасть відомості про історію, філософію, перспективи економічного розвитку країни, розкриє невідомі або забуті імена, познайомить з нашим містом, його минулим. А другий напрямок – фестивальний. І тут студенти зможуть показати свої творчі здібності.

Слід зазначити, що для організації такого свята потрібна робота цілого колективу викладачів, учених. Тому у його підготовці взяли участь всі кафедри гуманітарного циклу, культурно-просвітне об'єднання «Світоч», товариство «Просвіта», гуманітарний центр. Звичайно ж і наші студенти, які жваво відгукнулися взяти участь у народженні нової традиції нового університету, а значить і у відродженні української мови та культури і її прекрасних надбань!

Л. Белова, проректор з учбової роботи
(Автодорожник, 29 листопада 1993 р.)

Свято українського слова

Могутня, барвіста, співуча українська мова варта того, щоб кожний, хто живе на Україні, знав її і глибоко поважав як один з найцінніших духовних скарбів своєї Батьківщини. Справжня демократія невіддільна від дбайливого і обачливого ставлення до кожної мови, якою розмовляє бодай яка кількість громадян держави, бо зайвих духовних багатств взагалі не буває. Але мова більшості гідна, щоб нею володіли і нею спілкувалися всі, хто живе в державі.

Дуже непроста сучасна ситуація політичних вітрів навколо питання про мови. У різних сторін є свої пристрасті та аргументи. Але це не повинно заважати становленню того, що однозначно і

незаперечно: працівникам та випускникам вузів треба володіти українською мовою на рівні, що його вимагає ділове та побутове спілкування. І ні в які минулі часи дійсно інтелігентні, дійсно культурні люди не хизувались своїм негативним ставленням до української мови. Не будемо наводити тут надто довгий перелік відомих імен людей, не українців, які не лише поважали українську мову, а й чудово володіли нею.

Не на купі руїн, не на голому камінні чи згарищі робить наш народ сьогодні перший засів українського слова. Ми – спадкоємці плідної ниви, старанно обробленої Кобзарем, Каменярем, безсмертною Лесею Українкою, велетами нашої мови Б.Д. Грінченком, О.О. Потебнею, І.К. Білодідом, Л.А. Булаховським, невтомними трудівниками на тій ниві Панасом Мирним, Нечуй-Левицьким, Винниченком, Рильським, Смоличем, Тичиною, Стельмахом, Гончаром, Мушкетиком, Павличком.

Свято українського слова хай щороку буде святом наших жнив на полі нашої роботи по оволодінню українською мовою. Йому повинні передувати конкурси, вікторини, огляди, виставки – все, що виявляє наші успіхи у вивченні українського слова. А Свято, як належить Святові, має підбити підсумки, показати ретельніших, старанніших, талановитіших.

Є. Євсєєв,
зав кафедрою українознавства
(Автодорожник, 29 листопада 1993 р.)

Мова наша калинова

Нещодавно мені довелося приїхати у справах до Харкова. Так уже склалося, що зі стаціонару перейшов на заочне відділення нашого технічного університету, тому не часто зустрічаюся з рідним вузом. Опинившись в місті, звичайно, не міг не завітати до своєї alma-mater. І якою ж було приємною несподіванкою потрапити на свято!

...Свято української мови, свято культури українського народу. Прекрасне свято, створене студентами, не могло залишити байдужим нікого: переповнений вщент великий зал, жодного вільного місця. А зі сцени звучать невмирущі рядки Кобзаря, лунають прекрасні

українські пісні. І що головне – прилучитися до української культури забажали не лише студенти нашої країни, але й іноземці! Як вони виконували і вірші, і пісні, в якому захваті були самі, виконуючи «Гуцулку Ксеню» та інші українські твори, а разом з ними і слухачі.

Запам'ятався виступ і учасників студії бальних танців, що, виявляється, діє зараз при університетському профкомі. Донести непідробний гумор українського класика М. Старицького блискуче вдалося студентам групи ЕД-11 під час виконання уривку з п'єси «За двома зайцями».

Приємно згадати і виступ фольклорної групи гуманітарного центру під керівництвом Наталії Котелкової.

Добре, що в нас існують і продовжуються традиції. З давніх давен батьки передають свій досвід дітям. Чудово виконав віночок українських пісень наймолодший з родини Євсєєвих – Артем, онук Є.Т. Євсєєва, завідуючого кафедрою українознавства.

«Молитва за Україну» М.Лисенка у виконанні хору ХДАДТУ під керівництвом В. Бриліантa стала прекрасним завершенням вечора. А справжню атмосферу святковості й водночас невимушеності створювали його прекрасні ведучі Олена Пономаренко, редактор газети та Іван Перепеляк, український поет, завідуючий гуманітарним центром.

На завершення моїх вражень, якими хотілося поділитися, скажу, що рідна українська культура, українське слово – то диво калинове, що примушує людину завмерти на мить і замислитися: хто ми? Чийх батьків діти? Що принесли у світ? Що залишимо своїм нащадкам? І коли ми частіше будемо ставити такі запитання, життя наше буде духовнішим і щирішим.

О. Шульга,
студент групи ЕТз-61
(Автодорожник, 30 грудня 1993 р.)

3. Що було потім?

«... радість відкриття нового світу»

Протягом травня – листопада поточного року в приміщенні гуманітарного центру нашого університету експонувалася колекція

художніх листівок «І.Ю. Рєпін» доцента кафедри українознавства В.І. Ковальова. Виставку було присвячено 150-річчю з дня народження художника.

Улюбленій справі колекціюванню – Валерій Іванович присвятив тридцять років. Почав збирання ще учнем педагогічного училища під впливом цікавих розповідей викладача малювання та каліграфії П.А. Мальованого – чудового знавця історії та теорії живопису, душевної та чуйної людини.

Першу колекцію листівок про життя і творчість художника В.І. Ковальов кілька років тому подарував Чугуївському художньо-меморіальному музеєві І.Ю. Рєпіна. Нині ця колекція постійно експонується в реконструйованій художній майстерні І.Ю. Рєпіна в садибі художника.

Експонована в гуманітарному центрі колекція – це вже друга і більш повна. З нею ознайомилися кілька сотень відвідувачів – студенти, викладачі, співробітники ХДАДТУ. Було на виставці чимало гостей і з інших вузів, харків'ян та гостей міста, оскільки про відкриття виставки повідомляли радіо й телебачення. Автор колекції провів десятки цікавих, змістовних лекцій і екскурсій в гуманітарному центрі. Тепер до нього надходять запрошення від інших організацій міста, зокрема, від ради ветеранів війни та праці об'єднання транспортного машинобудування.

... Теплі записи залишили в книзі відгуків численні відвідувачі. Серед них – слова подяки й шани колишнього вчителя Валерія Івановича П.А. Мальованого. «Спасибі за Вашу цікаву, пізнавальну розповідь про життя і творчу діяльність І.Ю. Рєпіна», – пише від імені офіцерів кафедри військової підготовки полковник Шапран. Студенти-іноземні з Непалу, Марокко, Індії, відвідавши виставку, дякували викладачеві за цікаву розповідь і зазначили: «Знання історії і культури дарують людині радість відкриття нового світу». «Чудово», - пише доцент О.П. Алексєєв, — що є люди, які в наш раціональний час здатні витратити свої зусилля на створення таких колекцій!».

І. Перепеляк,
завідуючий гуманітарним центром.
(Автодорожник, 12 грудня 1994 р.)

Свято української мови

Відзначається воно вдруге, і здається, стає вже традиційним в нашому технічному університеті. Яки і минулого року його проводили наприкінці листопада.

Було чимало нових концертних номерів, але з вибухом аплодисментів, радісними вигуками й гарними емоціями студенти зустрічали і своїх улюбленців, серед яких – африканець четвертокурсник Дуглас, який був неповторний у своєму виконанні «Гуцулки Ксені». Разом із першокурсницею Євгенією Риліною у них утворився прекрасний дует: інсценівка народної пісні «Ой, куди їдеш, Явтуше».

Цікавою була і вікторина, присвячена українській історії та літературі. В ній брали участь найсміливіші хлопці першого курсу і, слід сказати, змогли показати свої знання. Проводила змагання аспірантка кафедри філософії та політології Влада Лисенкова.

Приємно також було бачити не лише серед глядачів, а і серед учасників свята наших юних гостей – учнів 7 класу хореографічного відділення ліцею мистецтв. З чудовим настроєм та почуттям гумору, на досить професійному рівні вони виконали український народний танець. І вже вдруге на такому святі ми зустрілися з Артемом Євсєєвим, учнем 2 класу музичної школи, який виконав на баяні українські пісні.

Гарними ведучими були Олена Задорожна та Анатолій Палаш. Хочу відзначити також і участь Олени Масич та Інни Іващенко з групи Е-11, Віталія Бугайченка – з КТМ-11 та Олександра Горобця з групи Е-12, повністю групу Е-12 та всіх-всіх учасників свята.

Після концерту, який можна назвати офіційною частиною, воно продовжувалося ... за варениками. То були справжні народні вечорниці – з жартами, гуморесками, застільними піснями. А головне – створилася атмосфера домашнього затишку, спокою, де кожний міг відпочити душею.

М. Земляна,
викладач кафедри українознавства.
(Автодорожник, 30 грудня 1994 р.)

Цікава конференція

Кафедра українознавства разом із Харківським відділенням спілки письменників України підготувала і провела науково-теоретичну конференцію, присвячену 400-річчю від дня народження Б. Хмельницького.

З великим інтересом наші студенти прослухали цікаву доповідь про життя Б. Хмельницького – відомого харківського письменника Р. Полонського. Свої виступи про видатну історичну постать зробили Наталія Павліченко (Е-11), Вячеслав Сисоєв (ЕП-13), Олег Мисич (Е-11), Оксана Солов'янчик (ЕП-15) та інші студенти. Вони зупинилися на цікавих сторінках з біографії гетьмана, про його керівну роль у Визвольній війні українського народу 1648-1654 рр., розповіли про свій край, який заселявся в середині 17 століття.

Дмитро Волошин,
студент групи ЕП-15.
(Автодорожник, 31 грудня 1995 р.)

Свято української мови

Нещодавно відбулося традиційне свято української мови, організоване кафедрою українознавства, студентами і викладачами нашого університету. До програми увійшли українські народні та сучасні пісні, уривки з опери «Запорожець за Дунаєм» Гулака-Артемовського, сцена з п'єси Григорія Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці», музичні номери, художнє читання. Було вручено нагороди переможцям конкурсу на кращу студентську наукову роботу з історії України. Свято української мови було тепло зустрінуте студентами, співробітниками та викладачами університету.

(Автодорожник, 31 грудня 1995 р.)

Свято української мови

Це свято, що його щороку проводить кафедра українознавства, в нашому університеті стало традиційним. Таке свято є шанобою не лише українській мові, а й українським звичаям, традиціям, усій

українській культурі. Під час свят студенти показують своє знання української мови, знання літературних творів, пісень, віршів, гуморесок, української драматургії.

Цього року в святі української мови разом з першокурсниками університету взяли участь студенти коледжу та учні ліцею. Зал з захопленням зустрів «Пісню про рушник» у виконанні хору першокурсників та ліцеїстів, сольний спів Світлани Злобіної, Володимира Юношева. Майстерно прочитали вірші Олексій Чобур, Оксана Ігнатова, Ірина Карамішева.

Щирий сміх глядачів викликали гуморески Павла Глазового та співомовки Степана Руданського у виконанні Олексія Корольова, Юрія Чернявського, Світлани Чміль, Олени Пивовар та інших студентів. Своєю грою на різних музичних інструментах зачарували Андрій Козаков, Оксана Смолянська, Богдан Павлюк, Микола Куліченко. Та, мабуть, більш за все глядачам сподобався уривок з п'єси М. Старицького «За двома зайцями» у виконанні студентів економічного факультету.

Справжніми господарями свята були ведучі Світлана Злобіна та Андрій Краснощок.

Великих зусиль до підготовки та проведення цього свята доклав завідуючий кафедрою українознавства Є.Т. Євсєєв.

Щиро привітала присутніх на святі провідний фахівець Харківського літературного музею Ольга Різниченко. Вона побажала учасникам вечора стати класними фахівцями, людьми артистичними, знайти свою тверду позицію у побудові української модерної цивілізованої держави. Вона подарувала юним митцям пам'ятні сувеніри – книги та естампи. На святі були також вручені призи переможцям конкурсу рефератів з історії України.

Олена Бражник,
студентка гр. ЕД-11
(Автодорожник, 5 грудня 1997 р.)

Студентська конференція

Студентська наукова конференція «Україна: історія і сьогодення» проведена кафедрою українознавства. У ній взяли участь студенти-першокурсники усіх факультетів і коледжу.

Тематика виступів студентів була різноманітною: про найдавніші часи і сьогодення, про історичні постаті України і історію свого рідного краю. Цікавими були розповіді В. Жучкова (Т-16), О. Карабекова (А-12), О. Танцура (А-11), Ю. Коновалова (Д-12), І. Семенюк (ДЕК-12), С. Безкровного (М-11), О. Сафронова (АЕ-11), Т. Морозікової (ЕП-11) та інших.

Конференція показала, що переважна більшість студентів має добрі знання не тільки того матеріалу, що вимагає від них програма курсу історії України, а й залюбки працюють над поглибленням своїх знань з окремих розділів курсу, над краєзнавчим матеріалом. Вони продемонстрували творчий підхід до створення рефератів, зацікавленість історією і культурою свого краю, героїчним минулим українського народу.

Є. Євсєєв,
завідуючий кафедрою українознавства
(Автодорожник, 25 грудня 1998 р.)

Студенти – про вітчизняну культуру

Студентська теоретична конференція І курсу дорожньо-будівельного факультету «Місце української культури у світовій культурі» присвячувалось святові слов'янської писемності і культури – Дню Св. Кирила і Мефодія. Привітав учасників конференції заступник декана ДБФ А.М. Чугуєнко. Цікаві доповіді про культурні надбання українського народу зробили студенти Тетяна Діденко, Олександр Бойко (гр. Д-13), Наталія Рик (гр. ЕКД-12), Павло Борисовський (гр. Д-14), Олександр Пашинін (гр. Д-11) та інші.

Керівник конференції доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов, підсумовуючи конференцію, відзначив також цікаві реферати студентів, що не змогли виступити на конференції – Сергія Гарбуза (гр. Д-12), Юлії Котової (гр. ДМ-11), Олени Погорелої (гр. ЕКД-12), Олени Артемової (гр. ЕКД-11) та інших, побажав усім успішно скласти екзаменаційну сесію.

О. Кудінов,
студент гр. ДМ-11.
(Автодорожник, 4 червня 1999 р.)

Хадівська гуморина

Своєрідно святкували 1 квітня в нашому університеті: студенти I курсу дорожньо-будівельного факультету під керівництвом викладача кафедри українознавства Н.В. Нікуліної організували студентську гуморину «Здоровенькі були», яка проходила в студентському гуртожитку №5.

Всі учасники цього конкурсу показали високу природну майстерність і обдарованість. Посмішки та блиск в очах конкурсантів підкорили аудиторію і залишили в серцях радість та гарний настрій.

Неля Василівна із задоволенням запросила на сцену письменників-гумористів Савелія Ципіна, відповідального секретаря Харківської організації Національної Спілки Письменників Миколу Возіанова. Вони подарували глядачам свої гуморески, які всім дуже сподобались.

Конкурс розпочали студенти групи Д-13. Перевдягнені хлопці показали на сцені нестаріючих Параску та Палажку з «Кайдашевої сім'ї» І. Нечуя-Левицького. Хлопці поводитись на сцені дуже природно, жартували справді від щирого серця і перший виступ пройшов вдало.

Група ДМ-11 теж не обминула відомого письменника-гумориста І. Нечуя-Левицького з його «Кайдашевою сім'єю». Сценка «сімейні баталії» підкорила глядачів з перших хвилин і викликала море сміху. Дві чарівні дівчини з Д-11 танцювали під популярну українську пісеньку «Підманула – підвела». Привабливість та розкутість дівчат привернули увагу всіх хлопців в залі, тому в кінці виступу шквал оплесків представників сильної статі був для них найкращим подарунком.

В подружньому житті нерідко бувають комічні ситуації. Студенти групи Д-12 на основі української народної пісні «Ой там, на товчку, на базарі, жінки чоловіків продавали» створили мініатюру з повчальним характером: кохання перемагає все! Продовженням теми подружнього життя став виступ студентів-екологів (гр. ЕКД-12). Їх повчальна сценка з гумором викриває деякі вади людей: зрада до добра не доводить. Неперевершена головна героїня Мотря викликала у глядачів захоплення та море оплесків.

Останніми, і як вирішило журі, найкращими були хлопці з групи Д-15. Вони продемонстрували актуальну на цей час музичну

пантоміму «Про бідного студента замовте хтось слово». А після виступу конкурсантів журі виголосило рішення про найкращих. Це було важко, бо кожний виступ був індивідуальним, і що найголовніше, веселим. Але треба було визначити переможців. Перше місце отримала група Д-15, група Д-13 з Палажкою та Параскою – друге, а група ДМ-11 – третє.

Атмосфера, яка панувала в залі, була доброзичливою. Сподіваюсь, що кожний виступ конкурсантів знайшов своїх прихильників. Учасники подарували величезний заряд енергії на весь вечір. Будемо сподіватись, що святкування таким чином першого квітня стане традицією, і брати участь зможуть представники усіх факультетів.

О. Мішина,
студентка гр. ЕКД-12
(Автодорожник, 27 квітня 2000 р.)

Студентська конференція

Підсумкова студентська наукова конференція з історії України проведена на кафедрі українознавства. У конференції взяли участь студенти усіх потоків університету, реферати яких визнані найкращими.

З увагою слухали учасники конференції виступ В. Шатурного (гр. Т-111), Н. Карастоянної (гр. ЕП-13), Н. Черкаської (гр. Д-14), В. Кібали (гр. ДМ-11), Д. Молокова (гр. А-11), Д. Слюсаренка (гр. АА-11), А. Борисенка (гр. А-16), В. Пуголовка (гр. А-14), О. Дигало (гр. Е-13), Є. Онопрієнка (гр. МА-15) та інших. У їх виступах йшла мова про Древню Русь, про заселення Слобожанщини, про видатні історичні постаті України.

Підсумовуючи конференцію, її керівник доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов відзначив високий рівень підготовлених доповідей, підкреслив те значення, яке має вивчення історії України, свого краю для підготовки висококваліфікованого фахівця.

О. Кулаков, студент гр. М-11
(Автодорожник, 1 січня 2001 р.)

Декада українознавства

Вперше в нашому університеті проходила декада українознавства, присвячена 10-річчю проголошення незалежності України. Організувала і провела її кафедра українознавства.

Перелік заходів декади включав науково-методичні семінари «Історія державної символіки України» та «Традиції і новації у сучасній українській культурі», творчу зустріч з літераторами Харківщини, екскурсії до історичного, художнього і літературного музеїв, конкурси творчих робіт студентів і ліцеїстів (реферати, стінгазети, твори), круглий стіл, присвячений 70-річчю газети «Автодорожник», відвідання студентами вистави в театрі української драми ім. Т.Г. Шевченка, організацію народознавчої виставки «Україно, рідна моя», святковий концерт тощо.

Програма декади, чудово складена і проведена викладачами кафедри, зацікавила багатьох студентів, тому в заходах декади взяли участь практично усі першокурсники і ліцеїсти.

Детальний звіт про декаду буде вміщений в наступному номері газети.

В.Мартівський
(Автодорожник, 6 грудня 2001 р.)

А ви були на святі української мови?

Вдесяте кафедра українознавства зібрала першокурсників, щоб відсвяткувати десятиріччя проголошення незалежності України. І можна сказати, що студенти справилися з таким цікавим завданням, як ювілейний концерт.

Протягом наступного тижня я обмінювався враженнями від концерту зі своїми однокурсниками. Виявилось, що думки були різні. Одні були незадоволені затримкою концерту майже на годину, інших не влаштовували номери концерту. Але більшості і мені також концерт дуже сподобався. Те, що відбувалося 3 грудня в аудиторії № 213, було просто чудовим, тому що, по-перше, в меншу аудиторію, ніж актовий зал, прийшло менше байдужих, які б хихикали і тикали пальцями у тих, хто виступає на сцені. По-друге, виявилось, що у студентів є інтереси до мистецтва, і в університеті є

можливості для реалізації цих інтересів. І, по-третє, концерт – це не червінець, щоб усім подобатись. А якщо ти можеш краще, то зроби це краще і цікавіше, щоб сподобалось іншим, а не лише тобі.

Віктор Бурчаков, студент гр. ДМ-11
(Автодорожник, 2 січня 2002 р.)

* * *

Гуманітарний центр університету і кафедра українознавства провели урок пам'яті, присвячений видатному полководцю, політику, патріоту України гетьману Петру Конашевичу Сагайдачному. Перед студентами групи Т-11 виступили завідувач Гуманітарного центру І.М. Перепеляк, доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов, які розповіли про життя і діяльність видатного гетьмана, продемонстрували фотознімки картин відомих художників, пам'ятних місць, пов'язаних з життям гетьмана, відповіли на чисельні запитання студентів. Під кінець зустрічі І.М. Перепеляк подарував студентам примірники виданої книжки «Козацький монастир» зі своїми автографами. Було висловлене побажання проводити такі зустрічі частіше.

(Автодорожник, 25 квітня 2002 р.)

Є на факультеті таланти

Наш університет значну увагу приділяє глибокому вивченню української мови, історії нашого народу та його культурної спадщини. Безпосередньо цим займається кафедра українознавства. Висококваліфікований колектив віддає всі свої сили і енергію, щоб укорінити в серцях студентів нестримний потяг до знань і високе почуття національної гідності.

Нещодавно в університеті проходила декада українознавства. В її рамках проведені екскурсії до музеїв та до театру ім. Шевченка, а також конкурс-гуморина «Здоровенькі були», що стала завершальним етапом декади і була приурочена до річниці з дня народження видатного українського письменника-гумориста Остапа Вишні. Учасники конкурсу добре підготувалися, до дрібниць придумали

елементи одягу та декорацій і влучно підібрали сценарії своїх виступів.

Кращими виявилися студенти групи М-11 Денис Черкашин та Дмитро Худін, які зіграли уривок з п'єси М. Кропивницького «Доки сонце зійде, роса очі виїсть». Гордій та Текля у їх виконанні, здавалося, ніби тільки-но зійшли зі сторінок твору.

Вдалий сценарій, підбором якого займалася студентка групи М-11 О. Анохіна, та досвідчені поради викладача української ділової мови Н.В. Нікуліної допомогли Дмитру та Денису не розгубитися на сцені і блискуче перевтілитися в образи своїх героїв: вони отримали перемогу у конкурсі, яку організатори цього заходу підсолодили спеціальним подарунком – тортом.

Мимоволі напрашується висновок, що механічний факультет виховує не тільки кваліфікованих інженерів, а й всебічно обдарованих людей, які поряд з глибокими знаннями і уміннями мають безмежно широкі душі і чисті серця, сповнені нестримною енергією і найрізноманітнішими талантами, які роблять наше життя яскравішим і цікавішим.

О. Квітка
(Автодорожник, 5 грудня 2002 р.)

Поетичні читання

19 квітня 2005 року у приміщенні музею відбулася зустріч студентства з харківськими поетами та викладачами-літераторами, якою було відкрито декаду українознавства, що проводиться щороку однойменною кафедрою ХНАДУ. На зустрічі були присутні студенти другого та третього курсу ФТС, учні підготовчого відділення університету.

Відкрила свято української поезії викладач української мови Неля Василівна Нікуліна, гостинно запросивши до слова Івана Михайловича Перепеляка, поборника українського слова, відомого поета, Голову Харківської організації Національної спілки письменників України, лауреата премій імені Олександра Олеся та Олександра Масельського. Розповідь про сучасні твори слобожанської поезики, власна інтимна лірика, вірші на патріотичну тему із задоволенням прослухали всі запрошені на зустріч. Молодь мала

змогу подивитися на збірки поезій уже виданих друком творів, а також почути ті рядки, що тільки лягли на душу творців слова.

Дуже цікавими і навіть повчальними були поезії доцента кафедри українознавства Євгена Тихоновича Євсєєва, який палко і душевно розповів поезії, написані ним з посвятою для своїх студентів. В аудиторії панували емоційність та веселий настрій слухачів. Усе сказане і почуте викликало велику зацікавленість та неабиякий інтерес до начебто вже застарілого жанру гуморески в українській літературі, пропагованого доцентом кафедри українознавства Валерієм Івановичем Ковальовим.

Нове покоління (тобто ми, його представники) з твердістю зрозуміли, що жанр гуморески має свою актуальність і велике значення у сучасному житті.

Анастасія Попова, студентка ФТС
(Автодорожник, 16 червня 2005 р.)

Мово наша солов'їна! Вечорниці в автотранспортників

Уквітчаний, у вишитих рушниках портрет Тараса Шевченка над широким обіднім столом... У глибині сцени – тин з лози, а біля нього – криниця. Чистий, дзвінкий дитячий голос тужно виводить пісню. Про матінку-землю, про Україну.

Ці колоритні декорації актового залу Харківського національного автомобільно-дорожнього університету запрошують глядачів повернутися на кілька століть назад, коли дівчата ходили в ошатних спідницях і вишитих сорочках, а хлопці хизувалися в широченних шароварах. Молодь збиралася на вечорниці, де спілкувалася, танцювала й веселилась. А ще – співала пісні: і все то українською, солов'їною мовою.

Цього разу в залі теж зібралася молодь, здебільшого першокурсники з факультетів управління і бізнесу, транспортних систем, механічного, автомобільного. Майбутні бухгалтери, менеджери, шофери, здавалося б, ніякого відношення до викладацької справи не мають. Проте поєднує їх головне – любов до української мови, до співучих традицій. Протягом тижня студенти ходили до харківських музеїв, відвідали виставу театру імені Т.Г. Шевченка. Приймали в

себе відомого українського співака, композитора Віктора Кандибу, який улаштував естрадний концерт піснями стежками своєї творчості. Усі ці заходи проходили в рамках традиційної щорічної декади українознавства, апофеозом якої й стало свято закриття у форматі вечорниць.

Фольклорного характеру святу надавала досить суттєва обставина: захід припадав на 7 грудня – день святої Катерини. А це означає, що без чар, ворожіння, любощів не обійтися. Щирі, пристрасні слова-зізнання звучали в піснях, виливалися в танцях, відчувалися в грі бандур.

Навіть трішки моторошно ставало на душі від закликів дівчат. Вони, взявши горня з кашею, виходили на імпровізоване подвір'я зі словами: «Доленько моя, озовися! Доленько щасливая, пригорнися – іди до нас вечеряти! Катерино, доле наша, покрий головоньку – буде каша!» А потім наймолодша розбивала горщика.

... До любителів української пісні долучилися студенти, чия батьківщина – Алжир, Марокко. Хлопці залюбки весело й чітко виспівували улюблену багатьма українську народну «Ти ж мене підманула...» У відповідь зал вибухнув оплесками.

Про те, що творче єднання учителів та школярів може продовжуватися і за студентської пори, переконалася, коли побачила виступ дуету бандуристок – Юлії Черткової та її виховательки, яка, до речі, й нині продовжує займатися з Юлею.

– Погодьтеся, таке явище в наш час дуже рідкісне, – говорить викладач української мови, доцент Неля Василівна Нікуліна. – Ми дуже раді такій тісній дружбі. А відданих своїм учням викладачів обов'язково нагородимо почесними грамотами. Адже вони допомагають нам відкрити дитячі таланти, підтримувати в них жагу до творчості, українського мистецтва.

Свято вдалося на славу. У цьому переконалися веселі обличчя глядачів (а сьогодні нелегко втримати увагу молоді), задоволені відгуки викладачів кафедри.

Насамкінець привітав усіх і ректор вузу. А.М. Туренко сидів у першому ряду і разом з усіма веселився, іноді з гордістю коментував своїм сусідам виступи окремих студентів. Згадав Анатолій Миколайович і своє студентство, тоді, за його словами, люди в громадському транспорті, почувши його чисту українську мову, образливо говорили «селюк». Тоді він розгублювався, не знав, що

відповісти. Сьогодні ж побажав, аби ніколи не цуралися рідної мови, спілкувалися нею, бо це не селюцька, а рідна мова. Співуча й чарівна, вона заслуговує на те, щоб її любили.

Бажаними гостями свята української мови стали й посланці «Слобідського краю». Зовсім не безпідставно. Нині наша газета чи не єдине на Харківщині видання, що виходить саме державною мовою. І хоча раніше на вечорницях пресу не читали (прогрес до села ще не дійшов), проте автотранспортники переконані: без інформації сьогодні і ні туди і ні сюди. Тому український часопис, як годиться, зайняв своє почесне місце.

Наталія Васюта
(Слобідський край, 15 грудня 2005 р.)

Свято справжнього мистецтва

Наприкінці жовтня у Полтавському будівельному технікумі транспортного будівництва, що входить до навчально-науково-виробничого комплексу з автомобільно-дорожньої освіти, відбулась презентація збірки поезій викладачів та студентів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету «І знов дорога кличе...», яку уклав доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов.

Книга – ріка духовна, філософські пошуки відповідей на запитання життя, показ допитливості, розуму, якому тісно на вузькій стежці. Книга «І знов дорога кличе...» – подія у літературному житті України. Збірка написана викладачами вищого технічного закладу освіти. Вона засвідчила, що творцями високої поезії можуть бути не тільки професіонали чи люди з гуманітарною освітою, а й викладачі технічних дисциплін, які мають талант педагога і талант справжніх поетів, і в той же час – показник великого інтелектуального потенціалу викладацького складу. Ніхто з них не замикається на особистому житті, кожний немов дає відповідь на запитання: «Чи мудро біжить життєва дорога?». Кожний твір – це цілий світ, уособлений людиною.

З великою теплотою виступив заступник директора технікуму з навчальної роботи І.В. Погорілий, зосередивши увагу на особистості В.І. Ковальова людини високого інтелекту, культури, доброзич-

ливості, який зробив багато для зміцнення ділових зв'язків технікуму та університету. Про багатогранність його таланту свідчить те, що він сам уклав збірник історичних нарисів «ХАДІ – одна сім'я», видав власні збірки гуморесок «Стоп-кран» і «Буває і таке...», автор семи десятків друкованих наукових і навчально-методичних праць, зокрема монографії «Слобожанський жайвір», що побачила світ минулого року. Валерій Іванович розповів історію створення збірки поезій та про її авторів – людей, які живуть повнокровним духовним життям, а також прочитав свої твори. Всі відчували себе причетними до того творчого пошуку, що пережили автори збірки, бо образ дороги споріднює навчальний процес викладачів університету і технікуму. Вразили твори студентів університету, глибинність їх змістів, чистота і висота їх помислів.

На поетичному вечорі виступив викладач технікуму Іван Гнатович Одаренко, який розповів про свої творчі пошуки та прочитав власні твори, включені до збірки. Тепло зустріли присутні виступ студента третього курсу технікуму Сергія Темнова, який прочитав ліричні вірші про свої юнацькі захоплення.

Збірка «І знов дорога кличе...» показала глибоку наповненість смыслом життя колективу, здатність нести в життя радість свого відкриття. У кожної людини є своя дорога в житті, але справжня вона лише тоді, коли веде до високого і прекрасного.

Наталя Безборода,
зав. бібліотекою Полтавського БТТБ
(Автодорожник, 1 січня 2006 р.)

Декада українознавства

Сьомого грудня в актовій залі нашого університету відбулося свято, присвячене закриттю декади українознавства, на якому глядацькій аудиторії показали українські вечорниці. На мою думку, вечір пройшов надзвичайно цікаво, це – один з найяскравіших концертів ХНАДУ. Під час виступу наші студенти-актори намагалися передати українські звичаї, те, що ми насправді ніколи не бачили й не побачимо, а тільки чули від родичів або черпали інформацію з української літератури. Я, як учасниця й глядачка,

можу сказати, що гра першокурсників була настільки неповторною, що я дійсно повірила в вечорниці, пройнялася духом наших предків.

Уся актовка зала була переповнена студентами, які прийшли подивитись виступи своїх друзів, одногрупників, доторкнутися до невичерпної криниці українського співу, слова, танцю. Усі були вражені колоритом та чарівністю нашої рідної мови, багато хто з присутніх сидів із зачарованим виглядом, з палаючими цікавістю очима. І все це завдяки її організаторам – кафедрі українознавства на чолі з В.В. Гребенюк, доцентам Н.В. Нікуліній та В.І.Ковальову, керівнику студентського клубу Л.І. Климець, а також усім учасникам концерту. Щодо того, що подобалось мені, я можу сказати лише одне слово – усе! Бо дійсно і пісня, і вірші, і танці були веселими й дотепними. Для мене, як для людини, яка переживала виступ за кулісами, не було поганих номерів, адже я бачила всі хвилювання дівчат й хлопців, судорожні повторення тексту, слів...

Я була вражена грою дівчат, які виконували ролі баби Палажки та баби Параски. Дівчата настільки яскраво, з великим натхненням передавали почуття, думки своїх героїнь, що неможливо було втриматись та й не засміятись з дій і вчинків цих героїнь. На відміну від веселого образу пліткарок, на концерті була чарівна дівчина Віталіна Хрипливець, яка читала вірш великого Тараса Шевченка «Лілея». Їй вдалося зачарувати залу своєю ніжністю, таємничістю... Українські пісні у виконанні О. Панченка, І. Вітківської, К. Цар і Рішара, К. Новикової, дуету «Силует» звучали мелодійно й зворушливо. Окрім українських студентів, зі святом українознавства усіх глядачів поздоровили й студенти з Марокко. Це свідчить про те, що різні народи цікавляться нашою культурою, поважають та оспівують її в своїй творчості.

Отже, я можу з гордістю сказати, що концерт пройшов на славу. Ми можемо пишатися нашими студентами.

Сподіваюсь, ми ще не один раз побачимо виступи такого високого рівня або ще й кращі!

Дар'я Клітенко, група Т-11
(Автодорожник, 1 січня 2006 р.)

І не лише профорієнтація...

Викладачі кафедри українознавства нещодавно виїздили до Печенізького району для проведення профорієнтаційної роботи. Зустрічі відбулися в школах сіл Новий Бурлук і Артемівка. Випускники шкіл почули цікаві розповіді про ХНАДУ, про його історію і традиції, отримали агітаційні матеріали, а також вичерпні відповіді на запитання, що їх цікавили.

Доцент кафедри В.І. Ковальов, уродженець Печенізького району, давно веде тут профорієнтаційну роботу, його добре знають не лише в Мартівській школі, яку він свого часу закінчив, а і в інших школах. Тому нинішній його приїзд до Артемівки виявився не зовсім звичайним.

Артемівські школярі, які знають Валерія Івановича ще і як поета-гумориста, вирішили організувати творчу зустріч зі своїм земляком. Разом з учителькою української мови і літератури Катериною Михайлівною Чугай (між іншим, її донька Антоніна також нещодавно закінчила наш університет) склали чудовий сценарій і ретельно підготувалися до зустрічі.

На початку свята козачата запитали гостя, чи згоден він пристати до Артемівського кошу, і, отримавши ствердну відповідь, за старим козацьким звичаєм випробували його на міць і стійкість. Ведучі зустрічі розповіли присутнім про життя і творчість Валерія Івановича, а потім попросили прочитати нові гумористичні твори. Автор познайомив присутніх із власними пародіями, написаними на вірші слобожанських поетів.

Цікаво, жваво, на одному диханні пройшла ця зустріч. У виконанні учнів звучали гуморески, ліричні вірші викладача нашого університету. Гостя зворушило виконання вчителькою К.М. Чугай пісень на його вірші «Дождь с обеда барабанит» і «Хлоп'ячі сни». Мелодії пісень були наспівані самою Катериною Михайлівною і вперше прозвучали на зустрічі.

По закінченні свята козачата прийняли В.І. Ковальова до Артемівського козацького кошу і нарекли його батьком Сміхомазом. Вони також зачитали «Мадригал про зустріч», побажали здоров'я та нових захоплюючих сюжетів і вручили йому гетьманську булаву.

А після зустрічі була душевна бесіда про університет і про навчання в ньому, про гуртожитки і спортивні секції тощо. І як після

такого свята не піти навчатися до Харківського національного автомобільно-дорожнього університету? Чотири випускники зі шкіл району виявили бажання стати цього року студентами нашого університету. А ще четверо випускників цих шкіл нині студенти ХНАДУ, і прийшли вони сюди також після профорієнтаційної роботи, яку давно проводить кафедра українознавства.

Неля Нікуліна,
доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 1 квітня 2006 р.)

Свято, народжене в університеті

Нова традиція народилася в нашому університеті – проведення творчих вечорів викладачів, співробітників і студентів університету. Перший такий захід був присвячений поетичній творчості доцента кафедри українознавства В.І. Ковальова.

І в університеті, і далеко за його межами знають, що Валерій Іванович пише віршовані і прозові гуморески, ліричні вірші. Саме ці його твори прозвучали зі сцени актової зали університету в авторському виконанні, а також у виконанні творчих колективів аматорів літературно-драматичної студії «Сердца нараспашку», театру-студії «Віват» та інших митців університету.

Присутні на творчому вечорі дізналися (а дехто зробив для себе відкриття), що Валерій Іванович не лише захоплюється поезією, а й музикою, співом, колекціонуванням. У його виконанні прозвучали дві пісні з репертуару Мусліма Магомаєва, а у виконанні духового оркестру за його участю прозвучав відомий марш «Прощание славянки». Дружній сміх в залі викликало цитування доцентом В.І. Ковальовим висловів і фраз студентів з його добірки «Перлини студентської мудрості».

Творчий вечір В.І. Ковальова збігся з кількома датами в його житті – 25-річчям роботи в ХАДІ-ХНАДУ, 40-річчям трудової діяльності, 45-річчям творчої діяльності та 60-річчям з дня народження. З цими датами привітав ювіляра ректор університету А.М. Туренко. Він високо оцінив його наукову, викладацьку та творчу діяльність, подякував за багаторічну плідну працю в університеті та вручив цінні подарунки, а також Почесний знак університету «ХНАДУ-75».

Секретар Харківського відділення національної спілки письменників М.К. Возіянов також привітав В.І. Ковальова і вручив йому Почесну грамоту спілки письменників. Серед тих, хто привітав ювіляра, декан механічного факультету І.Г. Кириченко, завідувач кафедри економічної теорії і права В.М. Бережний, Г.П. Родін, з яким В.І. Ковальова багато років тому зблизила любов до творчості Володимира Висоцького, та інші.

Свої твори присвятили ювілярові і колеги по перу – М.Д. Каслін, Д.Д. Сарахманов, Є.Т. Євсєєв, Г.Г. Антонова, студентки Світлана та Марина Драченко. Вчителька з артемівської школи на Печеніжчині К.М. Чугай, де Валерій Іванович – бажаний гість, оскільки часто виступає перед школярами, виконала дві пісні на слова В.І. Ковальова, музику до яких вона написала сама. Щирим гумором було наповнене привітання ювіляра командою КВК університету «Smile».

Цікавими, жвавими були виступи студентських колективів університету – танцювального, вокального, окремих виконавців, гостей вечора. Відчувалося, що до цієї події готувалися давно і ретельно. І в тому, що це чудове дійство, яке тривало 2,5 години, сподобалося усім присутнім і надовго запам'яталося, велика заслуга директора студентського клубу, режисера і постановника творчого вечора Л.І. Климець.

Першу цеглину в нову справу, як кажуть, покладено. Цікавих, талановитих, творчо обдарованих людей в нашому університеті чимало. Тож тепер слід чекати нових творчих зустрічей з викладачами, студентами університету, щоб продовжити щойно започатковану творчу традицію.

Н.В. Нікуліна,
доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 23 жовтня 2006 р.)

Світ уцілів, бо сміятися вмів

Другого квітня 2007 року науково-технічна бібліотека ХНАДУ відзначила День гумору. У читальному залі відбулася зустріч студентів нашого університету з поетом-гумористом, викладачем кафедри українознавства, доцентом Валерієм Івановичем Ковальовим.

Валерій Іванович розповів про свій творчий шлях, зачитав яскраві, у народному дусі, гуморески та афоризми. У виконанні учасників студентського клубу пролунали жартівливі вірші шановного автора. Слухачі жваво та з посмішкою відкликалися на дотепні жарти.

Бібліотека дуже вдячна за цікаву зустріч з гумористом, бажає йому творчої наснаги і нових літературних збірок.

О.С. Шевченко, директор бібліотеки
(Автодорожник, 8 травня 2007 р.)

Брейн-ринг

4 грудня 2006 року у рамках декади кафедри українознавства відбувся брейн-ринг з історії. У цьому турнірі брали участь представники від усіх факультетів ХНАДУ. До складу кожної команди ввійшли чотири кращих студенти, яких протягом навчального року готували викладачі кафедри українознавства. Кожна команда виступала під своєю назвою та мала свого капітана. Цей захід було присвячено 15-й річниці незалежності України.

Турнір організував і провів викладач кафедри українознавства В.С. Золотарьов. Брейн-ринг викликав неабияку активність та зацікавленість серед студентів. Відбулося вісім турнірів, у яких взяли участь всі команди-учасниці. Кожна команда намагалася дійти до фіналу, де розігрувався супер-приз: енциклопедія «50 геніїв світу». Запитання для учасників турніру охоплювали увесь спектр політичної боротьби українського народу за свою незалежність, починаючи з гетьманських часів і до подій в сучасній Україні. Деякі команди, серед них команда «Ерудит» факультету управління та бізнесу (готувала доц. В.В. Гребенюк) та команда «Розумники» факультету транспортних систем (готував доц. Д.О. Остапенко), продемонстрували хороші знання з історії та давали правильні відповіді на досить складні запитання. У результаті напруженої боротьби до супер-фіналу дійшли команди «Клію» дорожньо-будівельного факультету (готував В.С. Золотарьов) та «Воля» механічного факультету (готував доц. В.І. Ковальов).

З рахунком 5:4 перемогу одержала команда МФ «Воля» (капітан Сергій Підвисіцький), яка виграла головний приз турніру та отри-

мала звання найкращої. Крім головного призу, кожен учасник команди-переможця отримав збірку гуморесок викладача кафедри українознавства В.І.Ковальова.

Тетяна Демкова,
вик. каф. українознавства
(Автодорожник, 1 січня 2007 р.)

Веселковий, кольоровий ярмарок у нас...

Надзвичайно цікавим було свято української мови, що відбулося в рамках декади українознавства у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті.

Яскраве дійство пройшло у вигляді справжнього українського ярмарку. Вирізнявся цей захід тим, що в ньому брали участь не лише учасники художньої самодіяльності студентського клубу ХНАДУ, а й викладачі кафедри українознавства, якій цього року виповнилося 15 років.

Відкрила свято берегиня українських традицій та слова – завідувач кафедри українознавства доцент Вікторія Гребенюк, яка привітала присутніх та побажала всім доброго настрою.

Дівчата з ансамблю «Сузір'я» радували глядачів запальними піснями й танцями, а дитячий танцювальний гурт Дзержинського району м. Харкова під керівництвом А. Васильєвої пожвавив це дійство. Романтичних ноток додали ліричні вірші про квіти, які прочитала доцент Ольга Ніколаєнко, та український танок «Віночки» у виконанні студенток університету.

Прекрасна феєрія, сценаристом і постановником якої була директор студентського клубу ХНАДУ Любов Климець, а душею свята стала доцент Неля Нікуліна, завершилося. Але не закінчується любов до рідної мови, традицій, культури. То ж свято мови в душі кожного з нас триває.

Віра Губська, Тетяна Мазур.
(Слобідський край, 25 грудня 2007 р.)

ХНАДУ: історичний нарис

Наприкінці березня в читальній залі НТБ ХНАДУ відбулася презентація книги доцента кафедри українознавства В.І. Ковальова «ХНАДУ: історичний нарис».

На зустрічі з автором були присутні студенти, викладачі та співробітники університету.

Презентація пройшла у дружній атмосфері. Прозвучали вірші Є.Т. Євсєєва, присвячені ХНАДУ, у виконанні співробітника бібліотеки Т.І. Єршової.

Цікаво та із захопленням розповідав Валерій Іванович про події, пов'язані з історією нашого навчального закладу. Його розповідь була проілюстрована фотографіями минулих років. Здається, про свій рідний вуз Валерій Іванович знає все: від початку заснування до сучасних днів. Замало було часу, щоб освітити всі значущі події та розповісти про всіх видатних науковців університету.

Щиро дякуємо Валерію Івановичу за цікаву подорож до минулого та книгу, що збереже славу історію університету.

Бажаючих ознайомитися з історією вузу, видатними діячами минулого та сьогодення, а також активними студентами тих років, запрошуємо до бібліотеки перегорнути сторінки книги «ХНАДУ: історичний нарис».

О.С. Шевченко, директор НТБ
(Автодорожник, 6 травня 2008 р.)

Цікаві екскурсії

Протягом вересня і жовтня наша група ТД-12 зі своїм куратором В.І. Ковальовим провела цікаві екскурсії.

Першою була екскурсія до музею університету, де екскурсоводом був сам Валерій Іванович. Тут ми дізналися про створення в нелегких умовах університету, його діяльність та розвиток. Тож тепер знаємо про наш навчальний заклад набагато більше, ніж до вступу, і переконалися, що не помилилися у своєму виборі.

Наступна екскурсія, дуже важлива для нас, була до Харківського історичного музею. Тільки-но зайшовши до музею, ми відразу відчули навколо таку своєрідну ауру старовини, ніби живемо не в

2008 році, а в первісному суспільстві, а навколо нас – одні мамонти. Перейшовши до іншої зали, ми опинилися в Запорізькій Січі й з козаками стояли на сторожі та йшли в бій. І лише наприкінці екскурсії ми знову повернулися в сьогодення.

Поруч з історичним музеєм ми познайомилися зі зразками зброї Першої та Другої світових воєн – танками, гарматами. Тут ми і сфотографувалися з нашим куратором.

Велике враження справило на нас відвідання лабораторії швидкісних автомобілів ХНАДУ. Мабуть усім хлопцям та й дівчатам також було цікаво дізнатися хоча б щось про створення елегантних швидкісних автомобілів, якими пишається наш університет. Для нас було відкриттям те, що створювалися ці авто руками самих студентів, що на багатьох з них були встановлені рекорди, які перевищують світові досягнення, а деякі з них, наприклад «ХАДІ-3», занесені навіть до Книги рекордів Гіннеса.

Після екскурсій у нас залишились чудові враження. Ці походи змусили задуматися над тим, хто ми, де навчаємося, яке славне минуле у нашого університету та яка чудова наша країна.

Отже, нам належить продовжувати кращі традиції університету, нашої країни.

Євген Риков, гр. ТД-12
(Автодорожник, 18 листопада 2008 р.)

Свято заради й для України...

Свято української мови як апофеоз декади кафедри українознавства відбулося четвертого грудня в актовій залі ХНАДУ. Велика кількість постановок, кумедних сцен, виступів хореографічних колективів, а також студентів-солістів створили ауру любові, теплих стосунків між людьми та подарували глядачам добрий настрій.

Найбільше здивувала й захопила гостей гра на народних інструментах та пісні «Мати» і «Чорнобривці» у виконанні Лесі Мінченко та Миколи Мешкова. Всім сподобалося й гарне, у національному стилі, декорування сцени, а особливо так майстерно зроблений, наче справжній, український колодязь, біля якого в селі завжди збиралися закохані. Така атмосфера ще до знайомства з персонажами поглинула

глядачів і дала можливість поринути у справжній український колорит побуту. Події, що розгорталися на сцені, спонукали глядачів співпереживати героям, по-доброму поглузувати зі Стецька та Возного, поспівчувати Мавці та Наталці-Полтавці. Українські танці, ой, як заводили глядачів своєю неймовірною красою та артистичністю танцюристів, а смішні байки, мабуть, сподобалися всім і не залишили без посмішки навіть втомлених навчальним процесом студентів.

Яке ж свято без оплесків та сліз?! Були і сльози! Сльози радощів від несподіваної церемонії нагородження переможців олімпіад з української мови та історії України. Щодо студентів нашого факультету, то всі були приємно вражені тим, що переможцем студентської олімпіади з української мови став наш однокурсник Ігор Глинянов (гр. Д-14), адже не кожен зі студентів досягає таких результатів. На знак вдячності кафедра українознавства дарувала нагородженим збірник-книжку «Весільні пісні», яку, до речі, написала колишня студентка ХНАДУ Олена Ключко.

Приємно було побачити на сцені й викладачів кафедри, яких студенти запросили на сцену задля подяки за їхню любов і пошану до рідної мови. Хотілося б висловити подяку і творчому натхненнику цього свята Любові Іванівні Климець, людині, яка з неперевершено фаховою творчістю та любов'ю поринула у підготовку цього дивовижного, душевного, повчального та світлого святкування!

Після закінчення вистави в усіх залишилися гарні враження: глядачі довго стоячи аплодували нашим самодіяльним акторам, а після останніх акордів із задоволенням висловлювали своє захоплення побаченим та фотографувалися з ними!

Михайло Коржов, Альона Онуфрієнко, Ігор Глинянов,
студенти ДБФ
(Автодорожник, 25 грудня 2008 р.)

Трагедія та пам'ять

Український народ на своєму шляху пройшов через великі труднощі, зазнав чимало страждань, болі, жаху, на своїх плечах проніс тягар поневолення, тортур, репресій.

Але одним з найжорстокіших і найболючіших випробувань для нього був голодомор 1932–1933 рр.

Не дивлячись на те, що цей факт досить довго приховувався, український народ проніс чорну стрічку пам'яті про жертви голодомору через всю свою історію.

Свідченням цього є традиція проводити всеукраїнську акцію вшанування пам'яті невинних жертв голодомору.

Не є виключенням і наш університет. Як заключний етап цієї акції, у рамках декади кафедри українознавства, 24 листопада для студентів, викладачів та гостей нашого університету було проведено захід щодо вшанування пам'яті усіх загиблих під час цієї трагедії. Він був підготовлений за підтримки викладачів каф. українознавства Н.П. Олешко, В.І. Ковальова, Н.П. Книшенко та за участі студентів-першокурсників – А. Алікас, А. Погорелової, О. Гордієнко, О. Семененко (гр. ЕП-11), К. Балабан (гр. ММ-11), І. Олійника, О. Архипенка, С. Бежнара, С. Гороха (гр. А-14) та О. Слюсарчука (гр. А-12).

Всі присутні дізналися багато нового про страшні часи голодомору, вшанували померлих хвилиною мовчання і послушали поезію нашого гостя – поета Івана Перепеляка.

Нехай свічка пам'яті загиблим вічно горить у наших серцях!

Олена Гордієнко, Альона Погорелова, Анастасія Алікас,
гр. ЕП-11
(Автодорожник, 25 грудня 2008 р.)

Цікава зустріч

Зайшовши одного разу до аудиторії, наш куратор В.І. Ковальов повідомив, що сьогодні кураторську годину ми проведемо разом з харківськими літераторами в Спілці письменників. Тож за три хвилини ми вже були біля входу до нашого університету, а ще через кілька хвилин – фотографувалися на вулиці Петровського поруч з легендарним героєм творів І. Ільфа і Є. Петрова – Остапом Бендером.

Ми зацікавлено слухали талановитих письменників, які читали свої ліричні та сатиричні твори. Нашого студента Олега Катриченка порадувала зустріч зі своїм земляком, поетом Віталієм Кругловим. Під час цієї зустрічі виступили й харківські критики, які зробили свої зауваження та дали поради й настанови молодим авторам.

Та понад усе нам запам'ятався виступ поета Олекси Марченка. Він, знаючи, що ми – студенти ХНАДУ, розповів про своє знайомство з професором М.Я. Говорущенком, охарактеризував його як талановиту, порядну людину та розповів про його бойовий шлях. Поет високо оцінив виховну роботу керівництва та викладачів нашого університету зі студентами, залучення нас до прекрасного й піднесеного. Олекса Марченко звернувся до нас, студентів, з побажаннями успіхів у навчанні й творчості.

Зустріч закінчилася дружніми фото на пам'ять з харківськими літераторами.

Лейла Рагімова, староста групи ТД-12
(Автодорожник, 7 травня 2009 р.)

День пам'яті

День скорботи знову прийшов до нас. Цього дня ми запалили свічки, щоб ще раз схилити голови перед пам'яттю шести мільйонів наших співвітчизників, які загинули, замордовані голодом, організованим сталінським режимом.

24 листопада до читальної зали університету прийшли усі, хто не байдужий до гуманітарної трагедії 1930-х років, щоб вшанувати жертв голодомору. Цей захід, організований науково-технічною бібліотекою та кафедрою українознавства, відкрила співробітниця бібліотеки Л.В. Попова, яка запропонувала присутнім запалити свічки і хвилиною мовчання пом'янути пам'ять невинних жертв жорстокого геноциду.

Про події тих років розповів доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов. Перші ознаки голодної смерті на Харківщині з'явилися восени 1932 року. А вже на початку 1933 року масштаби людських втрат зросли в геометричній прогресії. Валерій Іванович навів жахливі цифри: щохвилини в Україні від голоду помирало 17 людей, щогодини – до тисячі. А всього в голодні роки пішло з життя майже шість мільйонів громадян України.

Говорячи про причини і наслідки жахливого геноциду українського селянства, В.І. Ковальов переповів почуті колись від своєї бабусі розповіді про те, як голод зачепив і їхню родину. Він також зачитав з газет і журналів ряд спогадів очевидців тих подій на Харківщині.

Приміщення читальної зали поступово порожніло, але на вікні повільно догоряла свічка, запалена в пам'ять про невинно померлих в ті страшні роки. Пам'ять про безжалісно винищених голодом залишається незгасною.

І.Ф. Гребенюк, зав. інформ.-бібліогр. відділу НТБ
(Автодорожник, 29 грудня 2009 р.)

Рідна мова в рідній школі

*Хто в майбутнім хоче жити,
Той всім серцем закричить:
«В рідній школі рідна мова!»*
Олександр Олесь

Гострота ситуації з українською мовою у вищій школі нашої держави, на мою думку, зумовлюється тим, що випускники середніх навчальних закладів, за незначними винятками, маючи в атестатах добрі й відмінні оцінки з цього предмета, у тому числі й медалісти, належними знаннями з української мови не володіють.

На жаль, переважно вони не знають й української літератури, навчальної дисципліни, що тісно пов'язана з українською мовою, майже не знають українських письменників-класиків, їхніх творів, усної народної творчості, а це, безумовно, призводить до бездуховності й низької культури особистості загалом. Слід відзначити особливо низький рівень культури усного й писемного мовлення випускників середніх навчальних закладів, що, на мій погляд, зумовлено як постійним перебуванням їх у російськомовному середовищі, так і недостатньою державницькою мовною політикою.

Саме тому читачам газети «Автодорожник» буде цікаво дізнатися про значні успіхи колишньої учениці НВК «Балтська ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1 імені О. Гончара – лицей», а нині студентки факультету транспортних систем Ольги Мацюри в гуманітарній царині: взявши участь у Х Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика для студентів нефілологічних факультетів, вона посіла третє місце, чим утвердила престиж нашого навчального закладу. Окрім цього, Ольга показала ґрунтовні знання й під час складання першої у її житті сесії, виявивши високий рівень знань з більшості навчальних предметів.

Високу оцінку не тільки гуманітарним, а й загальнолюдським якостям Ольги дає доцент кафедри українознавства, кандидат філологічних наук Неля Василівна Нікуліна. Саме вона готувала і супроводжувала Ольгу під час конкурсу, переймалася успіхами і характеризує її як національно свідому, гідну поваги та наслідування молоду особу, яка вільно і творчо використовує набуті з української мови знання. Зичимо Ользі й надалі нових творчих звершень, а також виконання слів, написаних для неї її викладачем української мови:

*Нехай для Олі Мати Божя й Бог-Отець
Пошле здобутків долі, пошани від людських сердець,
Благополуччя та достатку, щоб справи всі були в порядку.
Хай усміхається життя та буде світлим майбуття.*

Від себе особисто хочу палко привітати успішного педагога, чуйного товариша й напрочуд доброзичливу та чарівну колегу Нелю Василівну Нікуліну, а також її обдаровану студентку Ольгу Мацюру зі світлим і радісним святом - 8 Березня та побажати щедрот долі, веселкових посмішок і творчих злетів у царині духовності.

Ольга Васильківська
(Автодорожник, 4 березня 2010 р.)

Профорієнтаційна робота

Підготовка та випуск висококваліфікованих фахівців у вищому навчальному закладі розпочинається з набору абітурієнтів. Одним з елементів цієї роботи є профорієнтаційна робота серед випускників загальноосвітніх шкіл.

За кафедрою українознавства закріплені школи Печенізького району на Харківщині. З випускниками шкіл зустрівся доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов. Він побував у Мартівській ЗОШ ім. Т.Г.Шевченка, в якій колись навчався сам, а також професор ХНАДУ Л.П. Гречко. В Артемівському НВК Валерій Іванович теж був не вперше, а в 2006 році школярі зарахували його до свого козацького куреня. Не вперше відвідав представник ХНАДУ і Новобурлуцький НВК та ліцей ім. Г. Семирадського в селищі Печеніги.

Зустрічаючись з випускниками шкіл, Валерій Іванович розповів їм про університет, в якому працює, про минуле навчального

закладу, сьогодення та майбутнє. Він повідомив, що університет цього року відзначає своє 80-річчя від дня заснування, що за ці роки здобув добру славу не лише в Україні, а й далеко за її межами – в країнах Європи, Азії, Африки, Латинської Америки. Крім того, розповів про структуру університету, його підрозділи, спеціальності та спеціалізації, за якими ХНАДУ здійснює підготовку фахівців. Згадувалися земляки-печеніжці – випускники університету, багато з яких працює в своєму районі, а також випускники шкіл району – нинішні студенти університету.

Під час зустрічей представнику університету було задано багато запитань. Потенційних абітурієнтів цікавило те, як і де студенти проводять своє дозвілля, які умови проживання в гуртожитках, куди направляють молодих фахівців після випуску, чи можна отримати дві спеціальності або вивчитись на водія автомобіля тощо. Найбільше запитань стосувалося підготовки інженерів-дорожників, екологів, автомобілістів. На всі запитання старшокласники одержали вичерпні відповіді.

Під час кожної зустрічі з випускниками шкіл Валерій Іванович читав свої гумористичні твори, чим підіймав їх настрій. Багато з них виявили бажання навчатися в такому навчальному закладі, як Харківський національний автомобільно-дорожній університет.

Слід зазначити, що керівництво шкіл, куди приїздив В.І. Ковальов, проявило зацікавленість у проведенні серед своїх школярів профорієнтаційної роботи представником ХНАДУ. Особисту увагу до гостя виявили директори шкіл С.П. Лимарєв, О.О. Гриценко, В.М. Драгункіна, завуч ліцею ім. Г. Семирадського О.В. Залевська. Для зустрічей були надані аудиторії, потурбувались тут також про можливість поспілкуватись з усіма випускниками шкіл. А в Артемівському НВК, крім одинадцятикласників, бажання прийти на зустріч виявили також і дев'ятикласники.

Кожен навчальний заклад розробив спільні заходи співробітництва з ХНАДУ щодо організації та проведення в подальшому профорієнтаційної роботи. Випускникам шкіл для подальшого знайомства з університетом були залишені буклети, пам'ятки абітурієнта, а також примірники газети «Автодорожник».

Ольга Васильківська
(Автодорожник, 17 червня 2010 р.)

Для благоустрою міста

«Чистота – запорука здоров'я». Під таким девізом проводився суботник з облагородження Журавлівських схилів. На суботник вийшли студенти груп ТД-21, ТД-22, ТС-21 та ТС-22 факультету транспортних систем на чолі з їх кураторами А.М. Домановським, В.І. Ковальовим, Т.М. Демковою та Н.П. Олешко.

Студенти звільнили лісопосадження від минулорічного листя, сухої трави, сміття, що його залишили відпочиваючі, і завантажили все це на вантажівки. Добре, дружно працювали всі студенти. Попереду ж були Олег Катриченко, Олександр Білоус, Ярослав Бега, Наталія Кузло, Дмитро Маслов, Денис Кардашов, Віталій Сирман, Вікторія Куршина, Олександр Климов, Юрій Доня, Дмитро Вахнюк.

Схил за гуртожитками ХНАДУ, що виходить до вулиці Весніна, набув охайного, чепурного вигляду. Свою працю студенти університету присвятили 65-й річниці Перемоги над фашизмом.

Людмила Прилуцька
(Автодорожник, 17 червня 2010 р.)

4. А як зараз?

Перлини духовності

Декада українознавства, започаткована на кафедрі українознавства багато років тому, цього року була присвячена 80-річчю від дня заснування нашого університету.

За програмою декади були проведені культпоходи до академічного театру української драми ім. Т.Г. Шевченка на виставу «Украдене щастя» за твором І.Я. Франка (організатори – доцент Н.В. Нікуліна, викладачі Т.М. Демкова та Н.П. Книщенко) та до книгарні «Є» на один з заходів, запланований артцентром книгарні – «Сучасна українська література» (організував його доцент А.М. Домановський). Відвідання органного залу організувала викл. Л.Ф. Чернова. Були проведені також фотоінсталяція в коридорі п'ятого поверху правого крила «Українські демотиватори та мотиватори в Інтернеті», перегляд кінофільмів, екскурсії до історичного, літературного, художнього та інших музеїв міста тощо.

Під час декади студенти змогли ознайомитись з серією книг про видатних учених нашого університету, її підготували до ювілею університету історики кафедри, а презентацію провели в гуртожитку № 1 доценти Н.П. Олешко та В.І. Ковальов разом зі співробітниками бібліотеки університету. Круглий стіл на тему «Гендерне суспільство в Україні – шлях до майбутнього» організувала і провела з першокурсниками ФУБу доцент О.О. Ніколаєнко.

Святу був присвячений і конкурс стіннівок груп молодших курсів. Перше місце виборола газета групи Е-11, друге – газета груп РПР-11 та РПМ-11, третє – газета групи М-21.

Апофеозом декади став конкурс самодіяльної творчості студентів, що відбувся другого грудня в актовій залі університету. До участі в огляді-конкурсі були запрошені талановиті студенти-першокурсники та бажаючі з усіх факультетів, які утворили три команди: «Веселі красені», «Шалені дівчата і Комар» та «Добрі сусіди». Суддівське журі очолила завідувач кафедри українознавства, доцент В.В. Гребенюк («судили» конкурсантів також Н.В. Нікуліна, Л.А. Прилуцька, В.С. Золотарьов та Н.П. Олешко). Вікторія Василівна привітала учасників конкурсу та всіх присутніх у залі і оголосила про початок свята.

У трьох конкурсах – «Театралізована пісня», «Театралізована байка, або українські усмішки» та в відеоконкурсі про найкращі місця міста Харкова – змагання конкурсантів, що називається, кипіло, вирувало. В перервах між конкурсами свою майстерність продемонстрували ансамбль сучасного та народного танцю «Лелеченьки», вокальна студія «Сузір'я», наймолодша учасниця свята, переможниця всеукраїнського конкурсу вокального мистецтва 2010 року Таїсія Голубовська, співаки Олег Слободяник і Леся Мінченко, учасник літературно-драматичної студії «Сердця нараспашку» Дмитро Кустовський та інші.

Журі прискіпливо обговорювало кожен номер, кожен виступ і дійшло до одностайного висновку: краще всіх виступила команда «Добрі сусіди», яка в нагороду отримала диплом І ступеня і великий торт. Дипломи і торти отримали також інші команди-учасниці.

Не залишились без сувенірів і учасники художньої самодіяльності студентського клубу університету (директор – Л.І. Климець), які виступали в перервах між конкурсами: за свої виступи вони отримали збірки гуморесок В.І. Ковальова у автографами автора.

Після свята всі його учасники сфотографувались з проректором С.Я. Ходирєвим та своїми улюбленими викладачами з кафедри українознавства. Всі, хто побував на цьому святі, отримали велике задоволення. Сповнені чудових і приємних вражень глядачі покидали актову залу в очікуванні нових мистецьких заходів.

Олександр Киян,
власкор
(Автодорожник, 1 січня 2011 р.)

Свято поетичного слова

Завершення декади українознавства увінчалось святом поетичної майстерності викладачів, співробітників, студентів і колишніх випускників ХНАДУ. Третього грудня відбулася презентація збірки поезій «На вулиці Петровського». Видання таких збірок, започатковане з 2000 року за сприяння шанувальника поезії, ректора університету Анатолія Миколайовича Туренка, стало доброю традицією.

Нинішня, третя збірка, вийшла з друку до 80-річчя від дня заснування університету, на майже 400 сторінках якої розмістилися поезії 53 авторів. Упорядкував і відредагував збірку доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов, він же один з авторів поетичних творів. Валерій Іванович і презентував цю збірку.

У приємній атмосфері свята автори читали свої поетичні твори, ділилися враженнями, висловлювали подяку ректорові університету і всім, хто був причетний до видання збірки. Кожен автор отримав два примірники та подарунки.

Чудовими словами про поетичне слово та про авторів віршованих творів свято завершив ректор університету А.М. Туренко. Він побажав поетам натхнення і творчих успіхів, подякував гостям за любов до поезії, видавництву університету – за якісне видання, а упоряднику збірки – за копітку працю.

Після презентації всі її учасники – наші поети та гості – сфотографувалися на пам'ять.

Н.П. Олешко, доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 1 січня 2011 р.)

Творчий вечір поета-гумориста

7 жовтня в с. Мартове Печенізького району на Харківщині відбувся творчий вечір автора збірок «Стоп-кран» (2001 р.), «Буває і таке...» (2003 р.) та «Хто в домі хазяїн?» (2006 р.), доцента кафедри українознавства Валерія Івановича Ковальова.

Спускався чудовий осінній вечір. На дзвінкоголосий спів фольклорного гурту «Криниця» до Мартівського культурно-спортивного центру ім. І.С. Добрянського поступово збиралися святково вбрані дорослі й діти з букетами квітів, під'їздили автомобілі та автобуси. В їхньому селі цього вечора велика подія – творчий вечір земляка, а для нас колеги, Валерія Івановича Ковальова. Ідея проведення свята належить президентові Клубу любителів прекрасного смт. Печеніги Л.Г. Гуляєвій. Такі вечори ця творча спілка проводить традиційно, а нинішній захід проводився з нагоди 65-річчя з дня народження поета-гумориста. Підтримала задум і Печенізька районна адміністрація. Творчий вечір пройшов у рамках профорієнтаційної роботи, адже Валерій Іванович щороку буває в усіх середніх школах району, де його завжди радо зустрічають. Минулого року на навчання до ХНАДУ лише з Артемівської ЗОШ вступили п'ять із дванадцяти її випускників. Ідею проведення творчого вечора з профорієнтаційним спрямуванням підтримали ректор ХНАДУ А.М. Туренко та заступник ректора С.Я. Ходирєв.

У залі зібралися численні гості свята: син Олексій, директор Печенізького будинку дитячої та юнацької творчості Т.А. Стебловська, шкільний друг винуватця свята М.В. Корнейко, фольклорний гурт «Криниця» з смт. Печеніги, односельці, колеги, студентська та учнівська молодь, друзі.

Вечір відкрила ведуча, вчителька Артемівської ЗОШ К.М. Чугай, яка доклала чимало зусиль для його підготовки і проведення. Вона запропонувала учасникам свята ознайомитися з життєвим і творчим шляхом земляка. Валерій Іванович ілюстрував свою біографію віршами. Громада із захопленням слухала вірші В.І. Ковальова у виконанні вчительки Мартівської школи Н.П. Стожко, гумореску «Нечиста сила» у виконанні вчителя Артемівської школи В.В. Горбаня, виступ місцевих школярів.

Давні шанувальники творчості Валерія Івановича, учасники фольклорного гурту «Криниця» з смт. Печеніги та його керівник

Н.Ф. Панова приїхали, щоб побажати ювіляру «многие лета». Певно, чудове мартівське повітря позитивно вплинуло на його талант, бо Валерій Іванович – надзвичайно обдарована та всебічно розвинена людина. Він не лише чудовий викладач, а ще й поет, гуморист, фотограф, співак, а талант співака ми розкрили лише на творчому вечорі. Його пісня «Зорепад у Мартовій» стала гімном для мартівчан. Аранжування пісні та постановку вечора здійснив талановитий музикант і оператор М.П. Мазур. А співав її автор з вчительками Мартівської ЗОШ Т.В. Штанкевською та Ж.О. Уманською, за що отримав численні овації аудиторії.

По-особливому відкрито, з непідробною зацікавленістю сприймали зустріч діти. Козачата, що ще п'ять років тому прийняли Валерія Івановича до свого козацького кошу, приїхали з Артемівки привітати ювіляра з подарунками.

Рідний університет привітав ювіляра чудовими гумористичними номерами з його репертуару в виконанні учасників художньої самодіяльності під керівництвом директора студентського клубу Л.І. Климець. Цього незабутнього вечора багато хороших слів було сказано про наш університет, куди запросили вступати на навчання місцевих школярів. Артемівські школярі-козачата пообіцяли стати студентами саме ХНАДУ.

Творчий вечір пройшов по-родинному затишно й привітно. Для багатьох мартівчан виступ їхнього земляка став приємним відкриттям. Вони високо оцінили також художню майстерність учасників нашого студентського клубу та артемівських козачат.

Кафедра українознавства пишається тим, що наш колектив В.І. Ковальов представляє не лише в університеті, а й на обласному рівні. З ним нас поєднує не тільки навчальний процес, а й позааудиторна робота зі студентами, де Валерій Іванович представляє творчу інтелігенцію м. Харкова. Маємо надію, що подальші творчі плани Валерія Івановича й надалі будуть пов'язані з написанням гуморесок, в яких так чітко й дотепно висвітлюється наше буття. Його твори не мають нічого спільного з сарказмом, тому їх можна вважати дещо подібними до усмішок талановитого українця Остапа Вишні.

Тож бажаємо Валерію Івановичу міцного здоров'я і щастя, подальшого творчого злету і наснаги! Залишайтеся таким же кваліфі-

кованим викладачем і відданим другом, талановитим поетом і чудовим гумористом!

Т.М. Демкова, ст. викл. каф. українознавства
(Автодорожник, 17 листопада 2011 р.)

Першість Василевса

На черговому Конкурсі українських блогів BUBA (Best Ukrainian Blog Awards) 2011 (<http://watcher.com.ua/buba>) у категорії «Тематичні або професійні блоги» у народному голосуванні переміг блог «Василевс. Українська візантиністика» (<http://byzantina.wordpress.com>), створений нашим викладачем історії української культури, доцентом кафедри українознавства Домановським Андрієм Миколайовичем. Відрив цього інформаційного ресурсу від найближчого суперника становив понад 200 голосів.

Тема блогу – історія і культура Візантійської імперії. Візантія, яка виникла після розпаду Римської імперії на західну і східну частини внаслідок перенесення столиці з Риму до Константинополя у 311 р., проіснувала як незалежна держава до 1453 р., коли її столиця впала під ударами турків-османів. Вплив Візантійської цивілізації на українську культуру важко переоцінити, оскільки саме звідти було запозичено християнську релігію, завдяки Візантії було створено на основі грецького алфавіту кириличну писемність братами Кирилом і Мефодієм, перекладено давньослов'янською мовою не лише релігійні літургійні тексти, але й наукові історичні, географічні, медичні, природничо-наукові та інші твори. Завдяки візантійському впливу Русь долучилася до багатющого культурного і наукового спадку античної цивілізації.

Дізнатися про все це, про історію й культуру Візантії, про її вплив на Київську Русь, про сучасне сприйняття візантійської цивілізаційної спадщини ми можемо на блозі «Василевс. Українська візантиністика». При цьому треба зазначити, що візантійську культуру в нашому суспільстві нерідко сприймають суто негативно, термін «візантійський» використовується на позначення підступності, хитрості, підлості тощо. Однак це стереотипне і хибне переконання, сформоване ще з XVIII ст., не можна абсолютизувати і

доводити до абсурду. Блог показує багатогранність і багатоманітність візантійської культури, тому, сподіваємося, що його відвідувачі зможуть скласти власну думку щодо цієї багатющої і дуже цікавої теми.

Балюба Владислав, Тутов Олег
(Автодорожник, 27 грудня 2011 р.)

Свято гумору

Стало доброю традицією співробітництво кафедри українознавства і науково-технічної бібліотеки університету в проведенні багатьох виховних заходів. Це й презентація книг, і літературні читання, і гуморини, і заходи щодо вшанування жертв голодомору тощо.

Цього разу в актовій залі гуртожитку №5 студенти зустрілися з поетом-гумористом, доцентом кафедри українознавства В.І. Ковальовим. Свій виступ перед студентами Валерій Іванович розпочав з розповіді про ще одну добру традицію в нашому університеті, започатковану ректором А.М. Туренком. Мова йде про видання збірок поезій викладачів, студентів, співробітників і випускників університету. Напевне, наголосив виступаючий, що такі збірки будуть видаватися і в подальшому, тому запросив усіх, хто захоплюється поезією, приносити свої твори, нехай скромні, недосконалі, але написані від душі, для наступних збірок.

Далі була розповідь про те, що привело Валерія Івановича до творчості та спонукало до написання гуморесок, усмішок і пародій. Він прочитав деякі власні віршовані гуморески, а також пародії на вірші слобожанських авторів. Зацікавили студентів «перлини студентської мудрості»: ляпи, недоречності, помилки студентів, зібрані Валерієм Івановичем з їхніх усних та письмових відповідей, а також зібраний ним «словничок-жартівничок», куди увійшли слова і терміни з їх гумористичним тлумаченням. З цікавістю слухали студенти прозові гуморески, сюжети яких були взяті автором зі студентського життя.

Під кінець зустрічі поет-гуморист запропонував присутнім виконати будь-яку з його гуморесок, кращим виконавцям пообіцяв подарувати збірку, звідки взято прочитану гумореску. Тож свято

гумору студент-дорожник Віталій Сліпченко покидав зі збіркою сатири і гумору В.І. Ковальова «Буває і таке...» з дарчим написом автора. А сам автор за свій виступ був винагороджений дружніми оплесками студентів і всіх присутніх на цій зустрічі.

Слід додати, що нинішній захід – Свято гумору – також був підготовлений і проведений двома колективами. Особливих зусиль до його підготовки й проведення доклали співробітники бібліотеки Г.А. Давискиба, О.В. Копиця, В.В. Фараносова, а також завідувач кафедри українознавства В.В. Гребенюк.

Ю.С. Калмикова,
бібліотекар II категорії НТБ
(Автодорожник, 8 травня 2012 р.)

До ювілею Великого Тараса

У наступному році виповнюється двохста річниця від дня народження відомого українського письменника і поета Т.Г. Шевченка. Саме з цього приводу у Шевченківській аудиторії нашого університету була відкрита виставка, присвячена пам'ятникам Тараса Григоровича.

Виставку відкрили завідувачка кафедри українознавства В.В. Гребенюк, доцент кафедри В.І. Ковальов та головний редактор газети «Автодорожник» О.Д. Васильківська.

Нашій групі МА-11 та доценту кафедри Л.А. Прилуцькій пощастило бути присутніми на урочистому відкритті цієї незабутньої виставки. Адже Тарас Григорович для нас не тільки видатний поет і письменник України, а й велика людина, що багато зробила для становлення нашої держави і визнання її у світі. Насправді, у багатьох країнах світу про Україну знають завдяки саме Шевченку, пам'ятники якого встановлені майже на всіх континентах земної кулі. Як слушно зазначила завідувач кафедри Вікторія Василівна, Т.Г. Шевченко – «щирий пропагандист українського народу». І це правда. Навіть зараз твори Тараса Григоровича мають велике значення для визнання нашої країни.

Сама виставка налічує близько тридцяти фотографій пам'ятників Тарасу Григоровичу, розташованих по всьому світові. Ми були дуже здивовані тим, що Шевченка шанують не тільки в Україні та Росії, а й в інших країнах: Греції, Македонії, Італії, Грузії, Вірменії –

і це тільки мала з них частина. Скульптори різних країн зображали видатного поета на свій лад, але від цього, на мою думку, характер самого письменника не змінився. Майже всюди ми можемо бачити вольову людину, яка вірить і бореться за щасливе майбутнє свого народу.

Хотілося б подякувати Вікторії Василівні та Валерію Івановичу за те, що вклали часточку своєї душі у відкриття цієї виставки. Я вважаю цю подію дуже важливою для усвідомлення необхідності знати не тільки сучасних видатних українських діячів, а й людей, що зробили великий внесок в історію нашої держави.

Наталія Зеленько, гр. МА-11
(Автодорожник, 27 грудня 2012 р.)

Вечір поезії

Поезія – це музика, що хвилює душу та наповнює її безмежною любов'ю до людини, природи, Батьківщини. Сама мова поезії налаштує на глибоке розуміння і внутрішнє осмислення того, що відбувається навколо. Поезія проникає у найпотаємніші куточки нашого ества.

Поезією можна передати все те, що хвилює людину. Це голос душі, який лягає на аркуш паперу та змушує переживати не тільки автора, але й захоплених глибиною поетичного слова читачів.

Проза – це наче шепіт нашої уяви, крик душі, серця, розуму чи навіть сумління. Відчувати, а ще більше – співчувати – дано не всім. Іноді люди навіть не усвідомлюють подібних речей. У нашому університеті багато талановитих людей, яким притаманні відчуття прекрасного світу мистецтва.

Наприкінці минулого року в рамках декади українознавства в редакції газети «Автодорожник» відбулися поетичні читання за участю поетів нашого університету Антоніни Кулініч (гр. Е-31), Сергія Торби (гр. Д-14), Марії Неонети (гр. ТД-42), Владислави Байдали (гр. РПМ-11), Віталія Мовенка (гр. Д-13) та Тетяни Шилової (гр. М-42). З вітальним словом до поетів-початківців звернулися заступник ректора, проректор з виховної роботи С.І. Ходирев, головний редактор газети «Автодорожник» О.Д. Васильківська та історик і гуморист, доцент кафедри українознавства В.І. Ковальов.

Дружню розмову за приємним чаюванням про поєднання поезії і прози розпочали поети старших курсів. Визнана поетеса ХНАДУ Антоніна Кулініч розповіла, що свій талант почала розвивати лише під час навчання в університеті. Вона прочитала один з останніх своїх віршів «Студенческие годы», де мова йде не лише про труднощі, з якими у повсякденному житті стикаються студенти, але й про найпрекрасніші миті сьогодення. Сергій Торба пише слова до пісень, тому на вечорі поезії він прочитав патріотичний вірш про Велику Вітчизняну війну, який нікого не залишив байдужим. Віталій Мовенко продекламував поетичний твір «Лебеді материнства», а В.І. Ковальов розповів про віхи своєї творчості та потішив усіх власними гуморесками. Валерій Іванович приділяє багато уваги викладацькій, науковій і методичній роботі, редагував університетську газету, написав і видав низку матеріалів з історії університету. Його гумористичні твори увійшли до збірки поезій викладачів, співробітників і студентів ХНАДУ «Дорога кличе в далечінь...» (2000 р.). Деякі його ліричні вірші та гуморески увійшли до збірок поезій «І знов дорога кличе...» (2005 р.) та «На вулиці Петровського» (2010 р.).

Наприкінці цього цікавого поетичного вечора Валерій Іванович вручив усім присутнім збірку «Хто в домі хазяїн?» з дарчим написом.

Інна Слободіна,
студкор ФМТЗ
(Автодорожник, 5 березня 2013 р.)

Гідний подарунок до професійного свята

Кожного разу, покидаючи свою оселю, ми виходимо на дорогу, майже щодня рушаємо в потрібному напрямку, скориставшись для цього автомобільним транспортом. А чи замислюємося ми над тим, хто стоїть за цими дорогами, хто їх стелив, хто створював автомобільний транспорт, хто доглядає за ним і хто ним керує? Думаю, що ні.

А ось авторський колектив у складі ректора ХНАДУ А.М. Туренка (керівник колективу), доцентів кафедри українознавства В.В. Гребенюк, В.І. Ковальова, О.О. Ніколаєнко та Л.А. Прилуцької не лише замислилися, а й проаналізували стан автомобільного транспорту та дорожнього господарства нашого регіону з

давніх часів і до сьогодні в монографії «Підприємства автомобільного транспорту і дорожнє господарство Харкова і Харківської області». На підставі архівних документів, публікацій у засобах масової інформації, інших джерел, а також – що дуже важливо! – спогадів колишніх і нинішніх працівників автомобільної та дорожньої галузей автори відобразили процес створення автомобільних підприємств на Харківщині, їх удосконалення і реконструкцію, простежили процес зародження доріг, їх зростання і набуття важливого економічного значення.

Саме про це йшла мова під час презентації монографії, що відбулася напередодні професійного свята автомобілістів і дорожників у Харківській обласній організації профспілок працівників автомобільного транспорту та дорожнього господарства України. Звертаючись до присутніх (а це були нинішні керівники і працівники автомобільної та дорожньої галузей, ветерани цих підприємств, викладачі ХНАДУ та авторський колектив) голова галузевої профспілки А.Г. Макеєва дала високу оцінку роботі авторів монографії і підкреслила, що подібне видання надруковане вперше не лише на Харківщині, а й в Україні загалом. Вона зазначила також, що ця книга буде цікавою для широкого кола читачів – від фахівців, які працюють у сфері автомобільного транспорту і дорожнього господарства, до пасажирів, користувачів автотранспорту і доріг, а також пересічних громадян.

У своїх виступах ректор ХНАДУ професор А.М. Туренко, начальник управління транспортної інфраструктури і зв'язку Департаменту інноваційного розвитку промисловості і транспортної інфраструктури Харківської обласної державної адміністрації А.О. Новіков, колишній заступник голови Харківської обласної державної адміністрації І.С. Бей, члени авторського колективу монографії В.І. Ковальов та В.В. Гребенюк, голова Харківської обласної організації ветеранів профспілки працівників автомобільного транспорту та дорожнього господарства України Г.С. Ващинська, а також інші виступаючі підкреслили, що в дослідженні відведена особлива роль працівникам автопідприємств (керівникам, водіям), а також науковцям, котрі своєю працею, фантастичним працелюбством, знанням і вмінням створювали автопідприємства Харківщини. У монографії дана також висока оцінка нелегкій праці дорожників,

показані технології будівництва та експлуатації доріг, визначені тенденції подальшого розвитку.

Високо оцінивши працю дослідників, виступаючи зазначили, що перший крок у створенні правдивої історії автомобільного транспорту і дорожнього господарства Слобожанщини зроблено, і тепер належить осмислити те, що відбувається у цих галузях сьогодні, доповнити дослідження та виправити деякі допущені неточності.

Ольга Васильківська
(Автодорожник, 21 листопада 2013 р.)

Нагорода літератору

Нещодавно на сцені актові зали університету відбулося вручення нагороди доценту кафедри українознавства В.І. Ковальову, якого ми добре знаємо не лише як викладача, науковця, а і як літератора.

Валерій Іванович, як відомо, пише не лише монографії, наукові статті та методичні посібники. З-під його пера виходять вірші, гуморески та прозові твори, він є також укладачем трьох збірок поезій викладачів, студентів і співробітників нашого університету.

Рішенням комітету з призначення Всеукраїнської літературно-мистецької і краєзнавчої премії імені Петра Василенка В.І. Ковальов удостоєний цієї високої нагороди.

Медаль, диплом та посвідчення лауреата в номінації «Проза» за книгу «Слобожанський жайвір» Валерієві Івановичу вручив Голова комітету з призначення премії імені Петра Василенка М.І. Шакін.

Вітаємо лауреата з високою нагородою та бажаємо йому нових творчих успіхів!

Н.П. Олешко, доц. каф. українознавства
(Автодорожник, 21 листопада 2013 р.)

Свято, якому 20 років

Двадцять років тому нещодавно створеною кафедрою українознавства було вперше проведено свято української мови. Біля витоків

нового й цікавою заходу стояв тодішній завідувач кафедри Євген Тихонович Євсєєв.

Традиція швидко прижилася, тому це свято проводилося щорічно в річницю проведення всеукраїнського референдуму про підтвердження незалежності України. Згодом масштаби свята розширилися, і воно стало декадою українознавства. А це значить, що упродовж десяти днів колектив кафедри в тісній співпраці зі студентським клубом, науковою бібліотекою, редакцією газети «Автодорожник», іншими підрозділами ХНАДУ, а також із позауніверситетськими колективами проводив заходи, що сприяли поліпшенню вивчення та вживання студентами української мови, літератури й культури.

Нинішнє ювілейне свято також пройшло за традиційним планом декади, насиченої досить цікавими й пізнавальними заходами, зокрема: культпохід студентів разом з викладачами кафедри до академічного театру української драми ім. Т.Г. Шевченка на виставу «Ревізор»; екскурсії до історичного, літературного, художнього та інших музеїв міста, музею ХНУ ім. В.Н. Каразіна; відвідування органної зали, планетарію, історичного музею тощо.

У рамках декади було також проведено: олімпіаду з історії України під девізом «70 років звільнення України від німецько-фашистських загарбників», університетський етап олімпіади з української мови всеукраїнських конкурсів ім. Тараса Шевченка та ім. Петра Яцика, День кафедри українознавства в гуртожитку №5 (історичний брейн-ринг), конкурс стіннівок «ХНАДУ – мій університет».

Переможцями та призерами цих заходів стали: в олімпіаді з історії України перше місце Рустам Дашченко (гр. ТД-11) і Павло Горовий (гр. М-12); друге – Карина Козлікіна (гр. РПМ-11) і Владислав Божко (гр. Д-12) і третє місце Анастасія Заїкіна (гр. ТС-11) та Юлія Бобилєва (гр. Т-11). В олімпіаді з української мови перемогли Олександр Бичков (гр. ТД-11) і Тетяна Єнь (гр. ДЕК-11), на другому місці – Дар'я Безверха (гр. ЕП-13) і Катерина Полуніна (гр. ДМ-11); на третьому – Тетяна Ютіна (ір. Т-11) і Тетяна Пархоменко (гр. МА-11). В історичному брейн-рингу переможцем стала команда факультету управління і бізнесу, яка в фіналі перемогла команду механічного факультету, що посіла друге місце. В конкурсі стіннівок перемогу

святкували студенти групи Т-11, за ними йде група ДЕК-11, трійку переможців завершують студенти групи ТС-11.

У рамках декади були проведені також поетичні читання, виставка кращих студентських рефератів про краєзнавчі дослідження, День українського кінематографа з показом фільмів тощо.

Апофеозом декади стало свято «Таємничий код українства», проведене в актовій залі університету за активної участі студентського клубу на чолі з директором і головним режисером Л.І. Климець. У концертній програмі глядачі побачили запальні танці та почули дзвінкоголосий спів наших першокурсників. Дуже цікавими були виступи давніх друзів студентського клубу і кафедри українознавства - дітлахів зразкової циркової студії «Непоседи» та театру екстремального танцю ТЕТ. Студенти і викладачі були вражені участю у виступі театру доцента кафедри Н.П. Олешко. Тепло приймали присутні й виступ доцента кафедри, поета-гумориста В.І. Ковальова. Не залишили глядачів байдужими комічні ситуації у постановці відродженої команди клубу веселих і кмітливих університету.

З вітальним словом і своїм баченням таємничого коду української нації до присутніх звернулася завідувач кафедри українознавства, доцент Н.В. Нікуліна. Також вона подякувала учасникам концерту за чудові виступи, а глядачам – за дружню підтримку своїх друзів, які подарували їм це чудове свято. Неля Василівна і відповідальний за виховну роботу кафедри В.І. Ковальов під дружні оплески зали вручили переможцям і призерам конкурсів грамоти та подарунки. Завідувач кафедри висловила сподівання на подальшу співпрацю у проведенні таких культурно-мистецьких заходів, як свято української мови, студентська гуморина, поетичні читання тощо.

Завершилося свято з нагоди 20-річчя кафедри українознавства у затишному приміщенні, де відбулася зустріч з її колишніми співробітниками та колегами з інших підрозділів університету. Господарі кафедри та гості тепло згадували своїх колег і наставників С.А. Канавенка, Є.Т. Євсєєва, О.Г. Стеценка, А.І. Абраменкову, В.П. Терентьєва та інших, розповідали цікаві історії, що траплялися з ними, прослухали вірш-пародію В.І. Ковальова «Сон юродивого», присвячений колегам по кафедрі (за його основу була взята відома поема Т.Г. Шевченка «Сон»), та проглянули цікаві слайди.

О.О. Ніколаєнко, доц. каф. українознавства

Редакція газети «Автодорожник», цінуючи плідну й багаторічну співпрацю з колективом кафедри українознавства, приєднується до палких привітань на її адресу та зичить і надалі бути потужним осередком духовності українства.

(Автодорожник, 26 грудня 2013 р.)

Шануємо українське

На початку грудня у ХНАДУ відбулося свято на честь 20-річчя кафедри українознавства, у якому взяли участь дитячі та студентські колективи художньої творчості (літературно-драматична студія «Сердца нараспашку», молодіжний театр «Віват» та університетська команда КВК «Невсерьёз»).

Головним винуватцем свята, звичайно ж, був колектив кафедри українознавства, талановиті представники якої відкрили для глядачів свої творчі вміння, прочитавши дивовижні вірші, гуморески та інші художні твори.

Свято, під час якого лунали щирі вітання й приємна музика, пройшло у веселій і дружній обстановці, радісні усмішки ні на мить не зникали з облич учасників, налаштовуючи усіх присутніх на добрий настрій.

Чесно кажучи, атмосфера свята просто зачаровувала. Я давно не відчував себе таким близьким до рідної української культури. Від виступів, які я мав змогу побачити, постає гордість за наш університет і наших талановитих студентів. Це так чудово, що ми не тільки не забуваємо наше минуле і наші здобутки, а й продовжуємо їх. Будемо сподіватися, що молодь буде зберігати зерна патріотизму та любові до рідної культури у своїй душі завжди.

Свято проведене бездоганно, а всі його учасники просто молодці. Ви дали нам змогу згадати, що ми українці і цим повинні пишатися.

Щире спасибі за ваші старання!

Сергій Торба, студкор ДБФ
(Автодорожник, 26 грудня 2013 р.)

Вивчаємо історію України

Під час проведення декади кафедри українознавства у приміщенні бібліотеки гуртожитку №5 дорожньо-будівельного факультету відбувся історичний брейн-ринг, ініціатором, автором і незмінним ведучим якого є доцент кафедри українознавства В.С. Золотарьов.

Цей захід пройшов за безпосередньої участі та активної допомоги працівників бібліотеки гуртожитку №5 О.В. Копиці та В.В. Фараносової, які підготували затишну залу в українському національному колориті, організувавши чудову виставку наукової літератури провідних українських вчених з історії України. Вони ж створили журі, яке слідкувало за виконанням регламенту та визначало команду, яка першою отримає право відповіді. Невеличка зала була заповнена вщерть учасниками та вболівальниками від факультетів.

Упродовж останніх тижнів викладачі кафедри українознавства напружено готували своїх кращих студентів до участі у цьому інтелектуальному проекті. Честь кожного факультету мала представити лише одна команда у складі п'яти членів, тому серед студентів була справжня конкуренція.

Тематикою цього річного брейн-рингу була історія України, але Віктор Степанович значно розширив її зміст. Питання були не лише з історії України (козацька доба, Гетьманщина, революція, Велика Вітчизняна війна), але й всесвітньої історії, історії Росії та видатних історичних діячів. Отож під час змагання вирувала інтрига боротьби, що, безумовно, сприяло значній активності та зацікавленості студентів.

Кожна команда повинна була обов'язково взяти участь у грі. До фіналу дійшли дві команди: факультету управління і бізнесу та механічного. У запеклій і напруженій боротьбі з рахунком 5:3 перемогу одержала команда ФУБ (капітан Максим Свізюв, гр. ЕП-11, керівник доц. В.С. Золотарьов). Друге місце посіла команда механічного факультету (капітан Андрій Махія, гр. М-11, керівники доц. Н.П. Олешко та В.С. Золотарьов). Ректорат університету нагородив переможців брейн-рингу дипломами.

Окрім неймовірного задоволення, яке студенти отримали під час гри, вони ще й дізналися багато цікавого про історичне минуле

нашої країни. Такі заходи формують серед студентства не лише любов до історії як предмета, а й гідність та повагу до своєї Батьківщини.

Ольга Овод
(Автодорожник, 26 грудня 2013 р.)

Поетичні меридіани

Виховна робота в ХНАДУ завжди була важливою ланкою підготовки майбутніх науково-технічних кадрів. Виховання студентів відбувається у різних напрямках з використанням багатьох форм і методів. Значне місце в цьому процесі посідає діяльність кафедри українознавства.

Так, у рамках декади українознавства 2 грудня відбулася зустріч поетів кафедри, доцентів В.І. Ковальова та Н.П. Олешко, а також доц. кафедри вишукувань та проектування доріг і аеродромів А.Л. Шаповалова зі студентами.

Символічно, що ця затишна зустріч відбулася у редакції газети «Автодорожник», яка завжди надає свої сторінки для публікацій поетичних творів викладачів, співробітників і студентів. На правах господаря до студентів звернулася головний редактор газети О.Д. Васильківська, яка представила гостей цього мистецького заходу та розповіла про роль поезії в сучасному житті, а також про досягнення наших поетів.

А.Л. Шаповалов розповів студентам про своє дитинство в окупованому Харкові, про звільнення міста і шкільні роки. Він пригадав деякі факти воєнного лихоліття, зазначивши, що після звільнення Харкова 23 серпня 1943 року, ще всюди гриміла канопада, а місцева влада вже першого вересня організувала та розпочала навчальний рік. До першого класу пішли учні віком від 7 до 10 років. Всі свої спогади Альберт Леонідович опублікував у книжці «Війна очима дітей», яку презентував студентам.

Про поетичний доробок поетів університету розповів лауреат премії ім. Петра Василенка В.І. Ковальов, представивши студентам твори видатних діячів та науковців, які працювали в нашому ВНЗ: О.К. Бірулі, А.М. Холодова, Є.Т. Євсєєва, О.Г. Стеценка та інших. Крім того, Валерій Іванович презентував три збірки власної поезії,

що були опубліковані упродовж останніх років та зачитав студентам свої гуморески на соціально-побутову і навчально-виховну тематику. Студенти уважно й зацікавлено слухали автора, нагородивши його бурхливими оплесками.

Про процес поетичної творчості (власне її початок, надзвичайність і натхнення) розповіла Н.П. Олешко. Наталя Петрівна прочитала низку віршів: про красу української природи та української лірики. Поетеса багато подорожує Україною, тому значне місце в її творчості посідає любов до рідного краю та його неповторної природи.

Під час зустрічі студенти отримали приємні враження від почутого, доброзичливо привітали поетів, звернулися до них із запитаннями, на які отримали вичерпні відповіді. Такі заходи допомагають студентам переглянути своє ставлення до життя, яке саме творчість робить значно цікавішим і різноманітнішим.

Актуальність поезії й полягає в тому, щоб надавати відповіді на складні питання сучасності.

В.С. Золотарьов, доц. каф. українознавства
(Автодорожник, 26 грудня 2013 р.)

ПРО КАФЕДРУ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА ЇЇ ЛЮДЕЙ: СПОГАДИ, РОЗДУМИ

Найбільша цінність будь-якого колективу – це його люди, це ті, хто повсякденною працею створює імідж, авторитет, престиж колективу. Про співробітників кафедри, про минуле і сьогодення кафедри розмірковують їх колеги, учні, колишні працівники колективу, а також люди, які не працювали на кафедрі, але мають безпосереднє відношення до її роботи.

Працелюбство і завзятість

Серед імен, що назавжди вписані в історію нашого університету, є і його ім'я. Воно на одному з найпочесніших місць: Заслужений діяч вищої школи України, доктор історичних наук, професор. Це Степан Андрійович Канавенко, який 41 рік працює у нашому вищому закладі освіти, з них 26 років очолював кафедру.

Рисою його характеру, що проявилася найбільш яскраво, завжди було працелюбство у будь-яких умовах і у будь-якій справі. Все життя він працював лише у повну силу, творчо і натхненно.

В школі Степан Канавенко був відмінником, на «відмінно» закінчив педагогічне училище. Потім вчителював, викладав у школі математику. Далі – служба у Червоній Армії – важкий солдатський труд артилериста-зенітника. Вогнем зустрів 22 червня 1941 року літаки з фашистськими хрестами на крилах. Війна – теж праця: важка, відповідальна, виснажлива, з повною віддачею сил.

Після розгрому фашистів офіцера-фронтовика направили до Кам'янця-Подільського у військове училище для підвищення кваліфікації, а після цього незабаром призначили командиром зенітної батареї у Забайкаллі. Тут під час служби С.А. Канавенко вступив до Читинського педагогічного інституту на заочне навчання.

У 1946 р. Степан Андрійович демобілізований, зняв нарешті надіту ще в довоєнні роки армійську шинелю. Перевівся на заочне навчання до Харківського педагогічного інституту і закінчив його у 1948 році. Всі студентські роки навчався лише на «відмінно».

Після інституту була аспірантура, достроковий і успішний захист у 1955 році дисертації. Кандидат історичних наук розпочав роботу викладача вищого закладу освіти в Харківському інституті

культури. А у 1960 році його запросили до ХАДІ на посаду завідувача кафедри. В 1970 році захистив докторську дисертацію.

Життя С.А. Канавенка – невтомна праця історика-дослідника. Ним опубліковано понад 120 наукових робіт, підручників з політичної історії та історії України, кілька монографій, в тому числі такі добре відомі як «Історія культурно-освітньої роботи на Україні», «Ідеологічна робота на Україні», «Історія Харківського машинобудівного заводу «Червоний Жовтень», «На шляхах підготовки інженерів автомобільного транспорту та будівництва доріг» та ін. Предметом наукових інтересів С.А. Канавенка є виховання людини, проблеми гуманізації стосунків у суспільстві.

Тут доречно згадати, що майже двадцять років професор С.А. Канавенко на громадських засадах виконував важкі, відповідальні і почесні обов'язки головного вихователя ХАДІ – за тодішніми умовами і званнями він був секретарем парткому з ідеологічної роботи, тобто фактично проректором з виховної роботи, хоч посади такої не існувало. Професор завжди був активним учасником виховного процесу. Степан Андрійович часто виступає перед студентами і співробітниками інституту, а тепер університету; його змістовні та глибоко емоційні бесіди, особливо спогади ветерана про Велику Вітчизняну, завжди справляють на слухачів благодотворне враження. Але найбільший виховний вплив на загальний університету має благородний склад цієї людини, кристалево чистої і високиморальної, чия репутація є взірцевою. Йому притаманна глибока повага до людини і принципова непоступливість перед тими, хто принижує людську гідність.

Як керівник кафедри професор С.А. Канавенко завжди створював такий клімат у колективі, в якому культивувалась людяність, доброзичливість, глибока порядність у стосунках між колегами, особливою увагою користувались молоді викладачі, яким завідувач кафедри давав напрямок творчих пошуків, слідкував за їх науковим зростанням. Він був науковим керівником кількох аспірантів, які успішно захистили дисертації, і серед них нинішні його колеги по кафедрі доцент В.І. Ковальов та автор цієї статті. Але крім того він стежив за подальшими науковими дослідженнями, і під його керівництвом молоді вчені ставали доцентами, публікували цікаві і вагомні роботи. Ми, його учні, щиро вдячні йому за це.

Степан Андрійович Канавенко на порозі свого 80-річного ювілею, але він і понині в дії, продовжує трудитись в міру сил на кафедрі і робить гідний внесок в здобутки колективу.

Є.Євсєєв, доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 7 березня 2001 р.)

Вони захищали Батьківщину

66 років тому закінчилася Велика Вітчизняна війна. Ми й досі пам'ятаємо ті страшні криваві роки. Не всі були учасниками тієї жахливої трагедії, але вона зачепила майже кожна сім'ю. Ті, кому 30-40 років втратили дідусів та бабусь, кому 50–60 – батьків, матерів, старших братів і сестер. Кожного року у травневі дні ми нагадуємо нашому молодшому поколінню про Велику Вітчизняну війну. Дуже важливо навчити їх шанувати живих свідків тієї трагедії, яких з кожним роком стає все менше і менше.

У нашому університеті є також свої герої, яких ми щиро вшановуємо кожного року. Одним з них був і Степан Андрійович Канавенко. 21 березня йому виповнилось би 90 років. Степан Андрійович – Заслужений діяч вищої школи України, доктор історичних наук, професор.

Більше 40 років він пропрацював у нашому університеті на кафедрі марксизму-ленінізму, історії КПРС, пізніше – кафедрі українознавства.

Педагогічний шлях С.А. Канавенка розпочався у далекому 1939 році. А з 1940 року його було мобілізовано до лав Радянської Армії. Там же він зустрів Велику Вітчизняну війну. Більше шести років Степан Андрійович не знімав військової форми. Напередодні війни він був командиром з'єднання 861 зенітно-артилерійського полку ППО. А вже у 1942 році комсомольця Канавенка призначають комсоргом дивізіону та командиром вогневого взводу. Війна – це теж праця: важка, відповідальна, виснажлива, з повною віддачею сил. А під час війни комсорг – це дуже відповідальна посада, бо потрібно було кожної хвилини підтримувати бойовий дух підлеглих солдатів, а також бути у всьому для них прикладом. Можна собі уявити якими рисами характеру володів Степан Андрійович. У 1944 році він уже отримав офіцерське звання молодшого лейтенанта, а також став

командиром вогневого взводу 180 окремого зенітно-артилерійського дивізіону ППО. Воював Степан Андрійович Канавенко на території Литовської, Латвійської РСР, під Москвою, Тамбовом, Липецьком, Курськом, Шосткою. Кінець війни він зустрів командиром взводу 317 зенітно-артилерійського полку. Але демобілізували Степана Андрійовича лише наприкінці 1946 року.

Серед його численних нагород були і бойові: медалі «За оборону Москви», «За участь у Великій Вітчизняній війні» та інші.

Ми завжди будемо пам'ятати талановитого вченого, інтелігентного й порядного викладача, яким був Степан Андрійович Канавенко.

О.О. Лисицина,
завідувач кімнати історії
(Автодорожник, 5 травня 2011 р.)

Степан Андрійович Канавенко: мої спогади

1981-й рік був для мене насичений багатьма подіями. Найважливіші з них – це народження сина Дмитра та мій перехід працювати з технікуму до автодорожнього інституту.

Кілька років я пропрацював у технікумі радянської торгівлі секретарем комсомольської організації, викладачем історії та політекономії, завідувачем відділення. Робота в технікумі мене цілком влаштовувала, тому думки про роботу в вищій школі до мене навіть не приходили. Але одного разу зустрівся з Миколою Іллічем Дідуром, він колись викладав історію в педагогічному училищі, де я навчався і де ми з ним подружились. Микола Ілліч запитав, чи не хотів би я перейти до автодорожнього інституту, в якому працювала його дружина Ірина Анатоліївна. Я відповів, що подумаю. На той час рамки технікуму ставали для мене тіснуватими, та й стосунки з директором склались напруженими. Після нетривалих роздумів я відповів, що згоден.

Незабаром я мав бесіду з завідувачем кафедри історії КПРС ХАДІ Степаном Андрійовичем Канавенком. Наша розмова тривала близько півгодини. Степан Андрійович цікавився моєю біографією, сім'єю, роботою, уподобаннями. Під кінець розмови спитав, чи збираюсь я займатись наукою. Я тут же відповів, що збираюсь, хоча

до тієї миті думок про наукову роботу в мене не було. «А яку проблему ви хотіли б досліджувати?» – запитав мене наостанок Степан Андрійович. Після короткої паузи я відповів, що хотів би займатися питаннями історії комсомольських організацій у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах України, бо сам мав чотирирічний досвід роботи секретаря комітету комсомолу технікуму. Підсумок розмови підвів Степан Андрійович, який сказав, що бере мене на кафедру асистентом і запропонував написати заяву на ім'я ректора І.М. Грушка.

З вересня того ж року я почав працювати на кафедрі історії КПРС ХАДІ. Хоча я мав деякий досвід роботи в загальноосвітній школі, вісім років викладав у технікумі, робота в вищому навчальному закладі набагато відрізнялася від попередньої. Головне, що було тут незвичайним для мене і обов'язковим – це наукова робота. Але спершу треба було вступити до аспірантури, підготувати і захистити кандидатську дисертацію. На нашій кафедрі діяла своя аспірантура, оскільки був у нас доктор наук – завідувач кафедри професор С.А. Канавенко.

Чотири роки заочної аспірантури, як мені зараз здається, минули відносно швидко. Хоча я встигав і їздити по архівах, і вести викладацьку роботу, і виконувати громадські доручення – обирався головою профбюро кафедр суспільних наук, був позаштатним лектором обкому партії і виїздив з лекціями в підшефний Великобурлуцький район тощо. А ще в нашій сім'ї народився другий син – Олексій, тож треба більше уваги було приділяти своїй сім'ї.

Коли вже готову дисертацію поніс до університету імені О.М. Горького, мені заявили, що дисертації аспірантів Степана Андрійовича ідуть на «ура». Хороший відгук на мою дисертацію дали і в Вищій комсомольській школі при ЦК ВЛКСМ у Москві.

Степан Андрійович був людиною скромною, чесною, ввічливою, безмежно відданою своїй справі. Словом, він був зразком для нас, для всієї кафедри. І ми його називали не інакше, як батьком.

Згадуючи про Степана Андрійовича, я не можу не згадати й кілька смішних, як на мене, випадків, які сталися у нас в роки нашої співпраці.

... Цього дня у мене занять не було, але все рівно треба було зайти на кафедру. Беру свого п'ятирічного сина Дмитрика і їду з ним на роботу. Я завжди, коли була нагода, брав його повсюди з собою – і

мені з ним було веселіше, і дитина набиралась вражень і потім ділилася ними вдома з мамою.

На кафедрі я застав колегу Олексія Дюміна, а в дальньому кутку за своїм столом сидів Степан Андрійович. Професор мав вуса, невелику клиноподібну борідку, був невисокого зросту, тому зовні нагадував Леніна. Ми його поміж себе на кафедрі так і звали – наш Ленін. Студенти-першокурсники, вперше зустрічаючи Степана Андрійовича в коридорі, навіть зупинялися, проводжали його поглядом і потім перемовлялися:

– Ти глянь, як на Леніна схожий!..

Тримаючись за мою руку і підстрибуючи, Дмитрик зайшов зі мною на кафедру. Раптом він зупинився чимось здивований.

– Тату, тату, дивись: а он дідусь Ленін! – радісно вигукнув він.

– Де, синку? – запитую його.

– Та он! – хлоп'я висмикує своє рученя з моєї руки і показує на величезну картину на стіні над головою професора: там був зображений В.І. Ленін у кабінеті в Смольному. Потім Діма опускає рученя вниз і показує на Степана Андрійовича:

– І он дідусь Ленін, живий!

Обличчя малюка висловлювало радість від того, що дідуся Леніна, якого раніше бачив лише на малюнках, тепер побачив живим. Діалог між професором і аспірантом Олексієм різко перервався, і на якусь мить на кафедрі запанувала тиша. Потім професор закашлявся, очевидно у нього пересохло в горлі, коли почув слова дитини. Адже правильно говорять, що вустами дитини глаголить істина...

Додому ми з сином поверталися мимо пам'ятника В.І. Леніну.

– Дімочко, – звертаюся до сина. – Давай тебе сфотографую біля пам'ятника Леніну.

– Ні, – заперечує дитя, – я хочу сфотографуватися біля живого дідуся Леніна.

... Як тільки-но ми з сином переступили поріг своєї квартири, він відразу з гордістю повідомив мамі і молодшому брату:

– А я живого дідуся Леніна бачив! Він у тата на роботі сидить ...

Інший випадок трапився тоді, коли ми, всі викладачі інституту, почали вивчати нову, комп'ютерну техніку: нам читали лекції, пояснювали, а потім ми складали залік. Залік полягав у тому, що

треба було розв'язати на комп'ютері невеличку задачку протягом певного часу і потім показати результат викладачеві інформатики.

Усі напружено вдивлялися в монітори своїх комп'ютерів, натискували на клавіші. У когось не виходило, і він викликав викладача, хтось взагалі не розумів, як ця техніка діє. І лише один Степан Андрійович сидів спокійний, склавши руки на колінах, і час від часу поглядав на аркушик паперу з записаною відповіддю. Я здивувався:

– Як Ви встигли так швидко розв'язати задачу?

На що Степан Андрійович коротко відповів:

– Так я ж артилерист і все вираховую в умі!

А ось ще один випадок, було це вже в 1992 чи 1993 році. Україна розпочала нову сторінку своєї історії з власними заміниками грошей – купоно-карбованцями. «Популярність» цієї тимчасової валюти зростала так, що на купюрах не встигали додрукувати нулі. Перед фіналом купоно-карбованцевої епопеї, коли видрукували банкноту в один мільйон карбованців, ми вже стали мільйонерами.

У радянські часи доцент, кандидат наук отримував зарплату 320 крб., а професор – 450 крб. У такому приблизно співвідношенні почали отримувати зарплату в купоно-карбованцях і доценти та професори незалежної України.

Коли в черговий раз підійшов час отримувати заробітну плату, громадський касир кафедри Таня Чорна принесла величезний мішок з грішми, немов Дід Мороз новорічні подарунки. Державний банк, звідкіля надійшов нам цей «подарунок», розщедрився на трикарбованцеві банкноти, які ось-ось мали вийти з обігу, всі вони були в банківських упаковках по 100 купюр кожна. Заробітна плата кожного працюючого на кафедрі обчислювалася 4–5-значними числами, тож і вага заробітку (в прямому розумінні) також була відчутною.

Першим, як це було прийнято на кафедрі, заробітну плату отримував старійшина колективу С.А. Канавенко. Касир мовчки відрахувала на столі відповідну суму й підсунула гроші до Степана Андрійовича. Але на обличчі професора замість радості з'явилася стурбованість: як нести цю величезну купу грошей додому? Склавши пачки з грішми одну на іншу в кілька стопок, він отримав конструкцію, рівнозначну за величиною складеним одну на іншу в дві стопки 8–10 цеглин.

Степан Андрійович спробував було розкласти пачки з грошима в невелику шкіряну папку з застібкою-блискавкою, з якою під пахвою щодня йшов на роботу. Але куча на столі зменшилась хіба що на одну-дві цеглини, а що з іншими робити? Спробував розкласти решту упаковок по кишенях, але швидко переконався, що це йому також не вдасться, тому відмовився від задуму.

Проблемою професора перейнялася вся кафедра. Кожен намагався запропонувати свій варіант, але все сходилося до того, що потрібна була якась містка посудина, яку, на жаль, ніхто не міг йому запропонувати.

І тут мені в голову прийшла ідея:

– А давайте гроші загорнемо в газету!

Мою пропозицію сприйняли з іронією: що це за тара – газета? Степан Андрійович навіть заперечив:

– Ну як це я буду йти містом з пакунком грошей, загорнутих в газету? І що подумують люди? Що скаже мені дружина, Віра Петрівна? І газета дорогою може розірватися, що я тоді робитиму?

– А хто буде знати з прохожих, що у вас в газетах загорнута велика сума грошей? – заперечую я. – Та й Віра Петрівна буде рада вашим грошам.

Щоб довго не переконувати словесно професора й інших працівників кафедри, я швидко розстелив на столі з десяток газет у кілька шарів, переклав на газети пачки з грішми, щільно загорнув гроші в газети і кілька разів міцно перев'язав пакунок шпагатом. Степан Андрійович взяв цей пакунок, кілька разів струснув ним – чи не розсиплеться – і попрямував до виходу.

На кафедрі всі полегшено зітхнули і пораділи за «батька».

Наступного дня радісний Степан Андрійович повідомив, що пакунок з грішми він благополучно доніс додому, Віра Петрівна спершу була здивована такій тарі, а потім порадувалась, що знайшли вихід зі становища. Ще б пак: великі суми грошей, загорнуті в газети, ще ніхто не носив!

В.І. Ковальов
26.09.2013

Ясени його життєвих доріг

В одній з улюблених пісень Євгена Тихоновича Євсєєва «Ясени» є такі слова:

*«Ясени, ясени,
Наді мною шумлять ваші крони,
Вам вклоняюсь до ніг,
Як вертаюсь з далеких доріг».*

Ясени – це спогади і його дитинства, спогади юності, спогади тих доріг, які йому довелося пройти за шість десятків літ – доріг довгих і нелегких.

Народився він у селищі Південному на Харківщині у жовтні 1938 року. А рівно через три роки на слобідську землю прийшли фашисти. Що може винести підліток у своїх спогадах про ті воєнні роки? Звичайно ж, нічого приємного: голод, поневіряння, втрачене дитинство. І лише ясени край дороги – які фашисти не встигли спалити за період свого хазяйнування – пройшли у його свідомості через усе шістдесятилітнє життя.

У родині Євсєєвих любили музику, тому шлях Євгена після школи до музичної освіти – закономірний шлях. Так він опинився у Снятинському культосвітньому училищі на Станіславщині. А вже у 1957 році він знову на Харківщині, у Лизогубівці, тепер вже – завідувач сільського клубу. Юний культорганізатор не лише чудово грав і співав, головне – він зумів згуртувати навколо себе ровесників-однодумців, і незабаром культурне життя у Лизогубівці ожило, задзвеніло, заповнилося піснями.

Тут, у Лизогубівці, Євген звернув увагу на учасницю художньої самодіяльності Любу, а незабаром і побрався з нею. Ось так, рука об руку, вже сорок років ідуть поруч по життю Євген Тихонович і Любов Іванівна Євсєєви, виховали синів Сергія та Андрія, вже мають онуків.

У 1958 році Євгена Тихоновича запрошують працювати до школи. Він стає студентом-заочником історичного факультету Харківського університету.

З Харківським автодорожнім інститутом свою долю Є.Т. Євсєєв пов'язав понад тридцять років тому. Кафедрою історії КПРС завідував у той час С.А. Канавенко, він же і став його науковим керівником.

Успішний захист у 1978 році кандидатської дисертації, присудження вченого ступеня кандидата історичних наук і вченого звання доцента – справа минулих днів. У 1984 році Є.Т. Євсєєв очолює кафедру філософії ХАДІ, а через чотири роки повертається на свою кафедру завідуючим.

Утворена у 1992 році (перша в Харкові) кафедра українознавства, яку очолює Є.Т. Євсєєв, завжди на виду у всього колективу університету. І не тільки тому, що доводиться робити багато перекладів українською мовою. Це, перш за все, відродження в університеті української мови, української культури, українських звичаїв і багато іншого, над чим доводиться працювати колективу, очолюваному Євгеном Тихоновичем. Викладачі і студенти різних курсів добре пам'ятають підготовлені ним свята української мови, конкурси кращих студентських робіт з історії і культури України, олімпіади «Кращий знавець історії України» та ряд інших крупномасштабних загальноуніверситетських заходів.

Наші студенти тепло відгукуються про заняття, що їх проводить Є.Т. Євсєєв. Але не тільки викладацькою роботою доводиться йому займатися. Це і підготовка аспірантів, і науково-методична робота, і багато інших питань, які повинен вирішувати завідувач кафедри. І так – щодня.

«Білий сніг сивини

Я приніс, як тривогу, на скронях,

Перший сніг сивини

Впав на скроні мої, ясени».

Це слова з тієї ж пісні «Ясени». Може ця пісня і про Євгена Тихоновича? Бо дуже рано посивіла його голова – від нелегкого дитинства, від щоденної копіткої роботи, від пройдених життєвих доріг. І лише ясени його дитинства залишаються такими ж, як і шість десятків тому... То ж, вітаючи з ювілеєм, хочеться побажати йому міцного здоров'я і довголіття, щастя та достатку його родині.

В. Ковальов,
доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 23 жовтня 1998 р.)

О Евгении Тихоновиче Евсееве

Я очень хорошо помню осенний день 1967 г., когда к нам на кафедру, тогда «Истории КПСС», пришел молодой преподаватель и через пару месяцев покори́л всех. Чем же? Прежде всего, глубокими знаниями предмета, а еще - доброжелательностью. Это был Евгений Тихонович, который вскоре стал для всех просто Женей, Женечкой. Тогда я работала лаборантом в учебно-методическом кабинете. А там, в кабинете, в первой половине дня проводились семинарские занятия. И я присутствовала на них, поскольку кабинет был моим рабочим местом. Проводили занятия и элитные профессора, и доценты. Разные они были: интересные и не очень. Но семинары Евгения Тихоновича были необычные: во-первых, потому, что он умел найти подход к студентам, покори́ть их улыбкой, задать вопрос так, что не ответить на него было невозможно.

Евгений Тихонович очень быстро определялся с проблемой будущей кандидатской диссертации: сельское хозяйство. И мне кажется, что эта проблема была его болью: он видел много недостатков, несправедливостей, которые испытывали колхозники, а еще он воочию видел, какой же это тяжелый труд – труд колхозника и как же он низко оплачивается.

А еще он читал замечательные лекции по международным вопросам: и сейчас многие сотрудники и преподаватели вспоминают, как интересно и доходчиво он рассказывал. И не нужно было никого зазывать и упрашивать поприсутствовать в аудитории: если в вестибюле висело объявление о лекции, лектором которой был Е.Т. Евсеев – можно быть спокойным в том, что мест свободных в аудитории не будет.

Мы долго не знали, что наш Женя тяжело болен. Он об этом не любил говорить. Теперь знаем, сколько у него было болячек, знаем, что последние 20 лет он жил между жизнью и смертью. Другой бы на его месте, наверное, просил бы снисхождение, меньшую нагрузку. Чего скрывать, были и такие, кто спекулировал своими болячками, только не Женя. Он говорил примерно так: «У нас нет почетных доцентов, заведующих кафедрами, есть работа, которую нужно честно и добросовестно выполнять».

А как он гордился своими сыновьями и внуками: Артем, Женя, Ирина, Аня, Сережа, Андрей. По его рассказам мы знали о них все:

где учатся, чем увлекаються, що читають. Саме найбільше задоволення для нього були дні, коли на ул. Вишневої збиралась вся його велика сім'я.

Я ж завжди запам'ядала наш останній службовий розмова, коли Євгеній Тихонович прийшов з заявою про відхід по особистому бажанню. Було це для мене повною несподіванкою? Ні, звичайно. Я розуміла, що коли-небудь це станеться, але саме «коли-небудь» в майбутньому. Я щиро стала домовлятися, щоб він подумав, не поспішав, що в разі хвороби ми його замінимо. Бо так було завжди. Але він сказав два слова: «Відпусти мене». І треба було чути, яким тоном сказані були ці два слова, а ще треба було бачити його очі, повні тоски по коханій справі, по кафедрі, по вузу. І ще мені здалося, що він уже відчував наближення кінця.

Через рік з невеликим Жени не стало...

В.В. Гребенюк

Назавжди з ХАДІ–ХНАДУ

Кафедра українознавства всім своїм складом святкує ювілей відомого педагога ХНАДУ, завідувача кафедри українознавства, доцента Вікторії Василівни Гребенюк. Народившись 25 липня 1939 року, Вікторія Василівна все своє свідоме життя пов'язала з нашим університетом. Навіть після закінчення середньої школи вона мріяла відразу вступити до ХАДІ, бо батько Вікторії Василівни, Василь Михайлович, ветеран Великої Вітчизняної війни, працював керівником на автотранспортних підприємствах, тому донька мріяла йти його життєвим шляхом.

Але доля вирішила по-іншому: ще в школі Вікторія Василівна була зацікавлена історичною наукою, мала не лише відмінні оцінки, а й ґрунтовні знання. Саме за покликом серця та за переконаннями батьків вона успішно склала іспити до Харківського державного університету ім. О.М. Горького й стала студенткою історичного факультету. Навчання в університеті було цікавим та насиченим: багато часу потрібно було проводити у читальній залі, самостійно вивчати першоджерела, праці відомих істориків, монографії та статті, брати участь у різноманітних екскурсіях та

археологічних розкопках. Але не тільки навчанням було насичене життя в молоді студентські роки: спілкування з друзями, цікаві зустрічі, подорожі, художня література, театр, тут вона зустріла і своє перше кохання...

Після закінчення університету доля знову й назавжди привела Вікторію Василівну до Харківського державного автомобільно-дорожнього університету, в якому вона пройшла шлях від найнижчої посади на кафедрі історії КПРС до завідувача кафедри українознавства. З 1964 року розпочала свою трудову діяльність на посаді лаборанта кафедри, тобто в цьому році виповнюється ще один ювілей – 45 років роботи Вікторії Василівни у ХНАДУ. Працюючи у 1968–1973 рр. асистентом кафедри історії КПРС, за гарну роботу на цій посаді Вікторію Василівну було рекомендовано до аспірантури Харківського державного університету. Після закінчення аспірантури в 1976 році вже наступного року вона успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Повернувшись до ХАДІ, Вікторія Василівна продовжила викладання історії КПРС. Саме в цей період відбувається становлення Вікторії Василівни не лише як педагога, науковця, а й як особистості. Цьому сприяло те, що поруч працювали відомі вчені-педагоги, особистості з великої літери: завідувач кафедри історії КПРС, професор Степан Андрійович Канавенко, доцент Владлен Петрович Терентьєв, доценти Олег Ігнатович Стеценко та Євген Тихонович Євсєєв. А надзвичайна вимогливість, наполегливість, справедливість та педагогічна майстерність професора Степана Андрійовича Канавенка сприяла становленню Вікторії Василівни як викладача, науковця, особистості та майбутнього керівника. Педагогічним навичкам та вдосконаленню методики викладання історії також допомагала діяльність провідних доцентів кафедри, талановитих і досвідчених педагогів тих часів, а їхня підтримка та методичні поради сприяли всебічному розкриттю таланту Вікторії Василівни як викладача й педагога кафедри.

За досягнуті успіхи у викладанні історії та продуктивну наукову діяльність у 1982 році Вікторії Василівні було присвоєно вчене звання доцента. За свій багаторічний педагогічний досвід Вікторія Василівна пройшла майже всі сходи трудової діяльності як викладача: працювала у комітеті комсомолу інституту, багато часу очолювала земляцтво іноземних студентів, була куратором студен-

тських груп на різних факультетах, старшим куратором, директором музею історії ХАДІ–ХНАДУ, керувала науковою роботою аспірантів. У 2000 році Вікторія Василівна очолила кафедру українознавства ХНАДУ і в цьому ж році їй присвоїли почесне звання «Відмінник освіти України». Має медаль «За трудову доблесть» на честь 100-річчя від дня народження В.І. Леніна, нагороджена почесним знаком «За видатні заслуги перед колективом університету» II та III ступенів.

Насиченим є наукове життя Вікторії Василівни. За цей час нею підготовлено та надруковано понад 70 наукових робіт і статей. У складі авторського колективу підготувала конспекти лекцій з курсів «Політична історія ХХ ст.», «Історія України», «Українська та зарубіжна культура». Вона завжди керувала науково-дослідними темами кафедри, зокрема: держбюджетними: «ХАДІ-ХНАДУ за 75 років» та «Біографічні нариси видатних науковців і педагогів ХНАДУ»; госпдогвірної теми «Історія діяльності організацій та установ автомобільного транспорту і шляхового будівництва Харкова та області (ХХ – початок ХХІ ст.)».

Вікторія Василівна веде значну методичну роботу: в складі авторського колективу підготувала програми і плани семінарських занять з дисциплін «Історія України» та «Українська та зарубіжна культура», тематику контрольних робіт для студентів заочного факультету з історії України. Активно працює над впровадженням КМСН. Уклала методичні рекомендації з таких тем курсу «Історія України», як: «Україна в складі Польщі. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.», «Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.)», «Західноукраїнські землі у XIX ст., напередодні та в період Першої світової війни (XX ст.)». Та особливе задоволення Вікторія Василівна отримала від написання нарису про професора С.С. Дяченко.

За часів керівництва кафедрою Вікторією Василівною значно змінився її матеріально-технічний стан: проведено капітальний ремонт трьох аудиторій, що відтепер приваблюють студентів своїм сучасним, затишним виглядом. Кожна аудиторія має свою тематичну спрямованість, створено куточок українознавства. Кафедра має сучасні комп'ютери, офісну техніку, меблі. Але не це є головним у діяльності Вікторії Василівни. Головним є те, що вдалося створити працездатний, високопрофесійний колектив молодих науковців,

спроможних утілити в життя мрії відомих попередників кафедри, беззаперечно й самої Вікторії Василівни.

Отже, керівництво ХНАДУ, колектив викладачів та співробітників, рідна кафедра, продовжує вітати Вікторію Василівну з ювілеєм і бажає творчого натхнення, здоров'я, родинного щастя, добробуту, всіляких успіхів та ще багато-багато років працювати на користь нашого ВНЗ!

В.С. Золотарьов,
викл. каф. українознавства
(Автодорожник, 1 вересня 2009 р.)

Ода жінці

*Творіння людини є вище напруження всіх духовних сил.
Це життєва мудрість, і майстерність, і мистецтво.*

В. Сухомлинський

Колектив нашої кафедри українознавства можна назвати жіночим, оскільки з тринадцяти викладачів і співробітників тут працює лише три чоловіки. Усі жінки на кафедрі – розумні, талановиті, привабливі, заслуговують глибокої пошани від нас, чоловіків. Але сьогодні я хотів би розповісти про одну з них – про Нелю Василівну Нікуліну.

Випускниця Івано-Франківського педагогічного університету, Неля Василівна за направленням приїхала працювати до Харкова вчителькою української та німецької мов. З перших днів у середній школі № 118, де розпочала педагогічний шлях, побачили в ній вдумливого, працелюбного педагога, вихователя, який не цурався новацій і відповідальної роботи. А, головне – її полюбили діти, роботі з якими протягом десяти років віддавала без остатку свій час, свої знання, свої сили, теплоту свого серця. Тому, коли написала заяву про звільнення, в педколективі школи всі були цим шоковані: рівноцінної заміни їй немає, про що свідчила і стаття в газеті з назвою «Де Ви, Нелю Василівно?».

У 1999 році Н.В. Нікуліна прийшла на кафедру українознавства ХДАДТУ. Сюди її привело бажання присвятити себе науковій та викладацькій роботі в вищому навчальному закладі. Вона активно

включилась в науково-педагогічну роботу, і вже через чотири роки захистила кандидатську дисертацію з української мови. Зазначу: в технічному ВНЗ готувати й захищати дисертації з гуманітарних дисциплін набагато важче, ніж з технічних. Неля Василівна свою увагу сконцентрувала на автомобільній термінології, підготувала і видала друком п'ять термінологічних словників і навчальний посібник, низка яких має гриф МОН. Нині вона успішно працює над докторською дисертацією, готує до друку термінографічні видання.

Щоденна робота у вищому навчальному закладі – це викладацька. І тут Неля Василівна, як добре знаний свій предмет філолог, зарекомендувала себе з найкращого боку. Вона не лише чудовий викладач для студентів, а й наставник для молодих викладачів, завідувач секції української мови на кафедрі, заступник завідувача кафедри. Її студенти – переможці та дипломанти Всеукраїнського конкурсу імені Петра Яцика та Міжнародного конкурсу з української мови імені Тараса Шевченка. Дипломи, грамоти студентів – це найкращі для викладача нагороди. Хоча й своїх нагород у Нелі Василівни також чимало: вона неодноразово заохочувалася подяками, почесними грамотами ректора університету, Головного управління освіти і науки облдержадміністрації, оргкомітетів та журі конкурсів, де перемагали її студенти, вона удостоєна Почесного знака ХНАДУ «За видатні заслуги перед колективом університету».

Дві каденції Неля Василівна очолювала предметну комісію з української мови в приймальній комісії університету. На кафедру щодня по декілька разів телефонують з інших кафедр, підрозділів університету й прохають пояснити, як правильно написати те чи інше слово, як виконати той чи інший документ, заповнити анкету – і тут відповіді отримують в першу чергу від Нелі Василівни.

Багато років Н.В. Нікуліна була відповідальною на кафедрі за виховну роботу. Саме завдяки їй зорганізовано Декади українознавства, Свята української мови, гуморини тощо. Вона успішно вела і зараз веде кураторську роботу в групі ТС-12. Вона є добрим прикладом для наслідування молоді університету, бо всі роки захищає честь факультету й університету з настільного тенісу.

Коли настає весна і з землі сходить сніг, вільні години Неля Василівна (яких у неї буває не так вже й багато) проводить на дачі, що влітку зацвітає тисячами висаджених нею найяскравіших і найрізнобарвніших квітів. Але я бажаю, щоб квіти в неї цвіли не

лише влітку, а круглий рік – від вдячних студентів, від чоловіка Костянтина і всієї родини, від колег і друзів. Зі святом вас, Нелю Василівно!

Щиро вітаю також жінок нашої кафедри та всіх жінок університету зі світлим весняним святом! Зичу щастя, сімейного затишку, любові й поваги рідних, колег, друзів, знайомих!

Валерій Ковальов,
доцент кафедри українознавства
(Автодорожник, 3 березня 2011 р.)

«Дели с людьми их радости и боли...»

Олега Гнатовича Стеценка в інституті знають як відмінного викладача, цікавого лектора, досвідченого ідеологічного працівника. На кафедрі історії КПРС він, дійсно, один з кращих педагогів, його лекції, прочитані за лінією товариства «Знання», викликають незмінний інтерес слухачів, а партійний комітет інституту, не вагаючись, доручив таку відповідальну ділянку роботи, як організація лекційної пропаганди, політгодин, єдиних політднів.

Все це відомо всім. А ми хочемо розповісти читачам ще про одну грань цієї людини – літературну. З перших днів своєї роботи в інституті і ось уже 30 років Олег Гнатович – беззмінний позаштатний співробітник «Автодорожника». Зацікавився газетою і журналістикою одразу, як тільки прийшов працювати на кафедру історії партії асистентом після закінчення аспірантури. До речі, обмовлюся, і аспірантуру, і Харківський педінститут, і середню школу закінчив відмінно. А свої літературні здібності виявив ще в юності.

Замальовки, літературні портрети, статті О.Г. Стеценка стали помітними публікаціями в «Автодорожнику». В них він ділиться з читачами своїми роздумами, розповідає про радощі й болі героїв замальовок. З 1972 до 1978 р. Олег Гнатович працював заступником редактора вузівської газети, регулярно вів рубрики, що висвітлювали партійне життя колективу.

І завжди, починаючи з шкільних років, з Олегом Гнатовичем була поезія. Його поезія – лірична та іронічна, публіцистична та громадянська – різна, але завжди талановита. Не побоюся цього визначення, тому що талант – сума щедрого дару природи і колосальної

праці. А в свою поезію О.Г. Стеценко вкладає великий труд. Тому й досягла рима досконалості, образність – гостроти оголеного леза. Слухати вірші, особливо у виконанні автора, можна не втомлюючись. Але, на жаль, тільки слухати. Бо він ніколи не публікував їх. До сьогоднішнього дня. Сьогодні Олег Гнатович погодився на прохання редакції віддати нашій газеті один з кращих своїх програмних віршів:

Диалог с собой

С годами, незаметно и не сразу,
Приходит мысль, как липкий, мокрый снег:
– Зачем, природа, человеку разум,
Коль смертен он, недолог его век?

– Рассудок бренность жизни не приемлет,
Мечтал, страдал – и в пропасть без следа?!
Пусть я уйду, но зову жизни внемля,
В делах моих останусь навсегда.

– Да что дела! Тебя-то ведь не будет.
Исчезнет все, чему ты был так рад.
Игру страстей, желаний вмиг рассудит
Неумолимо щелкнувший стоп-кадр.

– Нарисовать столь мрачную картину...
Стремишься мысляй вызвать круговерть?
Без дела жизнь мертва наполовину,
А дело жизни победит и смерть!

– Так то у гениев, у одержимых,
А у тебя талантов крупных нет.
И вряд ли след уверенный и зримый
Оставит не герой, и не поэт.

– Оставит, если разум свой и волю
Отдаст тому, что не умрет вовек.
Не думай много о своей лишь доле,

Дели с людьми их радости и боли,
Расти в труде людского счастья поле,
И в том твое бессмертье, Человек!

(Автодорожник, 29 лютого 1988 р.)

«Хотел бы кое-что подправить ...»

У повсякденній метушні, щоденно створюючи і потім «героїчно» долаючи штучні життєві перепони, ми досить часто не помічаємо один одного. Просто так, звично ми зустрічаємось в коридорах, на вулиці чи в громадському транспорті, автоматично кидаємо «Здрастуйте!», так же само сприймаємо привітання на свою адресу і – розбігаємось. А потім...

А потім, на превеликий жаль, трапляється те, про що поет Володимир Висоцький писав: «Только вот в этой скачке теряем мы лучших товарищей, на скаку не заметив, что рядом товарищей нет». Ось так ми загубили і одного з наших кращих товаришів – Олега Гнатовича Стеценка – людину кришталевої чесності, доброзичливу, з душею лірика – тонкою, чуйною, ранимою.

Олег Гнатович пішов від нас у вічність січневого вечора 1998 року. Не стало досвідченого історика (майже весь його трудовий шлях пройшов у ХАДІ–ХДАДТУ), співака (він любив пісню, чудово співав у вузівському хорі від початку до кінця його існування), чудового сім'янина, душі колективу кафедри українознавства. Але залишилася добра пам'ять про нього, теплі спогади друзів, колег, а ще – його вірші, співзвучні з його душею, його думками. Ось деякі з них.

* * *

Сыну

*Наш путь с отметины осознанных шагов –
Над книгой жизни труд. По долгу и по праву.
Чем больше слева списанных листов,
Тем меньше чистых остаётся справа ...*

*Та стопка тонкая бумаги под рукой
Торопит мысли бег и строки уплотняет.
К прожитой жизни, сложной и простой,
В который раз уж память возвращает.*

*Есть в ней хорошие, счастливые деньки!
Листаешь, радуясь, счастливые страницы:
Горят зелёные удачи огоньки,
Звон похвалы в душах, друзей довольных лица.*

*Но вот страницы послабее, поскучней.
И очень жаль, что набралось их много,
Писались без труда, без чувства, поскорей,
Но и читать-то нечего, по мерке строгой ...*

*А эти вот... как мог такое сотворить?!
Плод недомыслия – просчёты, перегибы
Мне корчат рожицы. И незачем винить
Тропы извилистой превратные изгибы.*

*А как порою удручающе легко
В промозглый день, холодный, мутно-серый,
Взглянув в окно сквозь запотевшее стекло,
Теряем мы в оценках чувство меры!*

** * **

*Хотел бы кое-что подправить
В давнишней истине простой:
Чтоб мнение о друзьях составить,
То требуется их поставить
Пред болью, радостью ль чужой.*

*Чтобы с бедою чьей-то слиться,
Быть Человеком нужно. Но
Чужою радостью светиться
Одним лишь Ангелам дано.*

В останні місяці свого життя Олег Гнатович все частіше замислювався над прожитим, намагався осмислити пройдене:

*Меня из жизни вытесняет время,
Орудя безжалостно и властно,
Неутомимо превращая в бремя
Всё то, чему я поклонялся страстно.*

І скрізь – чи то в розмовах з приятелями, колегами, чи то в його віршах – проступала ностальгія, туга за автодорожнім інститутом, за колективом, де пройшло його життя – від лаборанта, асистента до доцента кафедри українознавства:

*Настало время. Час пришёл
По зову сердца, не корысти ради,
Отвлекись от невзгод и зол
Стать на колени пред тобою, ХАДИ.*

Це були останні рядки Олега Гнатовича Стеценка. Пам'ятаймо його, колеги.

В. Ковальов
(Автодорожник, 8 травня 1998 року)

Редактор вузівської газети

П'ять років тому редакцію університетської газети «Автодорожник» очолив доцент кафедри українознавства, кандидат історичних наук Валерій Іванович Ковальов. В тому, що редактором багатотиражки став не професійний журналіст, а викладач-історик, немає нічого особливого: раніше редакторами «Автодорожника» також були викладачі цієї ж кафедри С.А. Канавенко і В.П. Терент'єв. Особливість ситуації полягала в тому, що через фінансові негаразди в суспільстві (отже і в університеті), випуск газети ледь не припинився.

Взявши на себе відповідальність за долю друкованого органу, В.І. Ковальов чітко визначився з характером видання: це мала бути інформаційна газета, у якій розміщувалися б матеріали і про сучасне університету, і про його минуле. Так на шпальтах «Автодорожника»

з'явилися рубрики «Офіційно», «Студенти року», «ХНАДУ на міжнародній арені», «Новини студмістечка», «З історії університету», «Літературна сторінка» тощо. Зокрема, серія нарисів «З історії університету» стала основою його збірника «ХАДІ – одна сім'я», що вийшов з друку у 2000 році, напередодні 70-річчя навчального закладу. Завдяки зусиллям редактора «Автодорожник» почав видаватися повнокольоровим, покращився його дизайн.

Робота над газетою вимагає повної самовіддачі. Але ж є ще і викладацька та наукова діяльність. Тому багато уваги Валерій Іванович приділяє удосконаленню свого теоретичного та методичного рівнів, його лекції та практичні заняття змістовні, насичені завдяки високій педагогічній майстерності викладача. Він є співавтором виданих підручників «Історія культури України», «Основи конституційного права України» (2001 р.), автором конспекту лекції «Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні» (2000 р.). Ним підготовлені навчальні посібники «Іван Перепеляк» (2002 р.) та «Петро Василенко» (переданий до видавництва). Доцент В.І. Ковальов опублікував понад 50 наукових і науково-методичних праць, є співавтором двох монографій, неодноразово брав участь в роботі республіканських та міжнародних наукових конференцій.

А ще у Валерія Івановича є захоплення: він пише гуморески, які неодноразово друкувалися в газетах «Печенізький край», «Автомобіліст Слобожанщини», «Автодорожник», «Медичний університет», в альманасі «Весела Січ», у збірнику поезій викладачів і студентів ХНАДУ «Дорога кличе в далечінь...» (2000 р.) та в інших виданнях. У 2001 році з друку вийшла його збірка гуморесок «Стоп-кран». Він часто виступає зі своїми творами перед викладачами і студентами університету.

Робота В.І. Ковальова – редактора університетської газети «Автодорожник» відзначена Почесною грамотою управління у справах преси та інформації Харківської обласної державної адміністрації, він – дипломант обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» 2001 року, неодноразово преміювався. Сподіваємося на його перемогу в цьогорічному конкурсі «Вища школа Харківщини - кращі імена» в номінації «Редактор вузівської газети»

О. Фалько,
член спілки журналістів України
(Автодорожник, 24 жовтня 2002 р.)

В житті – як на довгій ниві...

Біжать літа – нестримно, швидко,
Немов розбурхана ріка.
Вже шістдесят на циферблаті
Лічильник віку висіка...

Це рядки з вірша доцента кафедри українознавства В.І. Ковальова, написаного до мого шістдесятиріччя. Здавалося, було це зовсім недавно, але вже і Валерій Іванович досягнув такого рубежу, отже є на що оглянутися, про що згадати...

Народився він у місті Чугуєві в повоєнному голодному 1946 році, коли із новонароджених виживало не кожне дитя. Могло це трапитися і з ним, бо тяжко захворів і лише якимось дивом вижив. Батько знайшов собі іншу сім'ю, тому Валерій з матір'ю Марією Миколаївною переїхав до Мартової на Печеніжчині до її батьків – Миколи Яковича і Олени Йосипівни Кучерявенків. Отже, перші свої кроки Валерій зробив саме у Мартовій.

Босими ногами обійшов він усе село і його околиці, милувався лісом, лугом і полями, а влітку майже не вилазив з красеня Сіверського Дінця. Спілкувався з чудовими людьми, згадку про яких проніс через все життя: бібліотекарем В.М. Походенком, вчителями М.О. Хромченком, О.Д. Чудик, П.Т. Гречком (батьком майбутнього професора нашого університету Л.П. Гречка) та багатьма іншими, які допомогли у виборі життєвих пріоритетів.

Але головними вчителями і вихователями Валерія стали бабуся Олена Йосипівна та сестра мами Анастасія Миколаївна Кучерявенко. Тьотя Настя з 14 років, у передвоєнному 1941 році пішла працювати до колгоспу в рільничу бригаду, прополосала сотні гектарів цукрових буряків, кукурудзи, соняшника. Від зорі до зорі трудилася в полі, а у вільну хвилину вчила Валерія читати, і писати, і співати, і любити людей праці та любити життя. Її мозолясті, порепані, чорні від землі руки запам'яталися йому на все життя, служать символом працелюбства, відданості своїй справі.

П'ятирічним хлопчиком Валерій вперше назвав батьком Василя Івановича Ліньова, за якого вдруге вийшла заміж мама. Повернувшись з війни, вітчим пішов працювати слюсарем у тролейбусне депо і працював там до самої пенсії. Був людиною працелюбною,

чесною, зі щедрою душею, ставився до сина дружини як до свого рідного, а діти Валерія були для нього такими ж близькими, рідними, як і онука Вітуся доньки Надії.

У 1953 році Валерій пішов у Мартовій до школи. Вже п'яти років він умів читати, а шести років у сільській бібліотеці на нього був навіть заведений читацький формуляр. Вчився у школі непогано, а в третьому класі його за добре навчання (у таблиці – лише дві четвірки!) навіть нагородили книгою – читанкою для четвертого класу. Чудово писав шкільні твори на будь-яку тему, можливо, це в подальшому і зблизило його з літературою, журналістикою, наукою. Але ось вірші недолюбливав, як сам говорить, через те, що задавали багато вчити, а на інші заняття часу не вистачало. Правда, в старших класах почав складати власні вірші, римовані підписи до стінгазет.

Проявляв інтерес до хімії, фізики, історії, малювання, музики й співу, футболу, столярної справи. Був воротарем шкільної футбольної команди. З шостого класу і до закінчення школи грав у сільському духовому оркестрі. Любив співати (це у нього, мабуть, від тьоті Насті), першу пісню «А у нас во дворі» вперше прилюдно виконав на шкільному вечорі для дівчини, яка йому дуже подобалася... Під час навчання у старших класах Валерія запросили до сільського хору, яким керував талановитий фахівець В.Ю. Бріліант. Цікаво, що вони знову зустрілися через багато років уже в ХАДІ, і Вадим Юлійович запросив Валерія тепер вже до інститутського хору.

В одинадцятому класі всерйоз задумався про подальше навчання. Бажання роздвоїлися: дуже хотів стати військовим, офіцером, але так само дуже хотілося стати вчителем, навчати дітей. З військового училища в Києві, куди подав документи, майже відразу їх забрав, бо зрозумів, що математичних знань у нього замало. Тож відразу ці документи здав до Харківського педагогічного училища, і мрія стати вчителем незабаром стала реальністю. Офіцером Валерій Ковальов також став, але вже після того, як відслужив строкову службу і був атестований на звання офіцера запасу. Правда, погони офіцера старший лейтенант-політпрацівник запасу В.І. Ковальов одягав лише під час зборів у м. Сімферополі у 1984 р.

У біографії В.І. Ковальова були чотири роки роботи на Харківському радіозаводі слюсарем-монтажником. Водночас займався громадською роботою: був заступником секретаря партбюро цеху, комсоргом цеху, членом комітету комсомолу об'єднання, началь-

ником штабу «Комсомольського ліхтаря», співав у самодіяльності. І все це поєднувалося із заочним навчанням в Харківському державному університеті на історичному факультеті.

Бюро Червонозаводського райкому комсомолу запропонувало Валерію Ковальову очолити комсомольську організацію технікуму радянської торгівлі, тим більше, що майбутній фах історика давав йому можливість залишитися в технікумі на викладацькій роботі. Чотири роки комсомольського секретарства допомогли навчитися розуміти людей, уміти організувати і очолити колектив, виховувати молодь. Це знадобилося потім у технікумі під час роботи викладачем та завідувачем відділення.

Але рамки технікуму Валерію Ковальову були дещо тіснувати, тому у 1981 році він перейшов працювати до Харківського автомобільно-дорожнього інституту, з яким пов'язав всю свою подальшу долю. Тут він написав і захистив кандидатську дисертацію, став доцентом. Маючи велике навчальне навантаження та виконуючи велику наукову і навчально-методичну роботу (список його друкованих праць, виконаних в університеті, давно перевищив 70 найменувань). Валерій Іванович сім років віддав дуже нелегкій роботі – редагуванню університетської газети «Автодорожник». З-під його пера вийшло чимало цікавих, змістовних матеріалів з історії і сьогодення університету, нариси про обдарованих, талановитих людей.

Саме працюючи в університеті, і особливо редактором газети, Валерій Іванович все більше звертається до поезії. Він пише віршовані гуморески, ліричні вірші, поздоровлення, які друкуються у вузівських газетах «Автодорожник», «Медичний університет», в райгазетах «Печенізький край», «Червона зірка» (Чугуїв), в обласних газетах «Слобідський край», «Селяночка» та в інших виданнях. Його вірші ввійшли до збірок поезій викладачів та студентів університету «Дорога кличе в далечінь...» та «І знов дорога кличе...» (останню збірку він уклав і відредагував особисто), вийшли окремими збірками «Стоп-кран», «Буває і таке...», «Хто в домі хазяїн?». Світ побачили укладений В.І. Ковальовим збірник історичних нарисів «ХАДІ – одна сім'я» і монографія про відомого слобожанського поета, земляка-мартівчанина Петра Василенка. Валерій Іванович виступає зі своїми творами перед колегами-викладачами і студентами університету, школярами тощо.

Набуті знання, життєвий досвід В.І. Ковальов передає своїм синам. Старший, Дмитро, минулого року після закінчення навчання у медичному університеті був залишений працювати і займатися наукою на кафедрі гігієни. Молодший син, Олексій, студент механічного факультету нашого університету, готується до захисту дипломної роботи. Вищу освіту мають також донька Валерія Івановича Олена та її чоловік Аркадій Боян. Недалеко той час, коли і онук Валерія Івановича Максим теж піде навчатися до вузу і продовжить справу батька, Аркадія Максимовича – директора Центру стоматологічної імплантації, кандидата медичних наук.

Чи вважає себе Валерій Іванович щасливою людиною, адже дитинство було нелегким та і долати життєві перепони доводилося часто і непросто? Як він говорить, вважає себе щасливим. Усі життєві труднощі завжди намагався долати сам, не сподіваючись на «волохату руку», до чого привчає і дітей. Доля звела його з чудовими людьми, які допомагали у становленні як особистості і про яких він завжди тепло відгукується: викладачі педагогічного училища П.А. Мальований і М.І. Дідур та його дружина І.А. Дідур, колега-філателіст А.П. Попов.

Тож побажаємо ювіляру і в подальшому мати хороших, вірних друзів, отримувати задоволення від дітей і онуків, від їхніх успіхів і перемог, мати міцне здоров'я й власні успіхи – в педагогічній та науковій діяльності, в творчій праці.

Є.Т. Євсєєв, доц. каф. українознавства
(Автодорожник, 20 червня 2006 р.)

Г.І. Ломов: приклад для поколінь

Турботи повсякденного життя, які досить часто перетворюють наше життя в суцільну круговерть, часом призводять до того, що ми забуваємо про важливі сторінки своєї історії, про пам'ятні дати в житті людей нам відомих, часом дуже близьких. Так сталося з ювілейною датою Григорія Івановича Ломова, який тривалий час працював на нашій кафедрі. Молоді викладачі кафедри українознавства нічого не знають про нього, тож нам, хто працював з ним, слід розповісти про цю цікаву, унікальну людину, про його нелегку

долю, хоча й посідав він у різні часи досить високі державні й партійні посади.

Народився Григорій Іванович 3 лютого 1911 року в м. Полтаві в робітничій сім'ї, свою трудову діяльність розпочав у Харкові, також робітником. Але, бажаючи стати педагогом, пішов навчатися до Харківського державного університету, отримав вищу освіту і, таким чином, домігся своєї мети: він вчителював у школі ФЗУ, був завучем, а потім і директором школи, викладав у авіаційному інституті.

Проте в довоєнні часи фах історика, та ще й члена партії (без партквитка практично неможливо було отримати вищу освіту), досить часто міняв долю людини проти її волі: Григорій Іванович змушений був полишити викладацьку кар'єру і перейти на партійну роботу. Він працював лектором Харківського обкому КП(б)У, в роки війни завідував сектором пропаганди Алтайського крайкому ВКП(б), працював секретарем Ізюмського райкому партії в Харківській області. В перші повоєнні роки Г.І. Ломов працював у Львівському міськкомі партії, був секретарем Львівського обласного комітету КП(б)У.

Жага до педагогічної діяльності, до роботи з молоддю привела його в 1950 році до Львівського педагогічного інституту. Це були нелегкі десять років роботи на посаді директора, особливо, якщо пригадати нашу повоєнну історію в західноукраїнському регіоні. Григорій Іванович запропонував свій стиль роботи, ґрунтований на поважливому ставленні до колег по роботі, виключав грубощі до підлеглих. А, головне, - він повністю відкидав «партійний» стиль керівництва, коли диктат партійних органів придушував у людині будь-яку ініціативу, почуття відповідальності за доручену справу.

В 1954 році історик Григорій Іванович Ломов захистив кандидатську дисертацію, яка присвячувалась приєднанню в 1939–1940-х роках західноукраїнських земель до СРСР, опублікував за цією темою ряд статей в різних виданнях. Багато років потому він давав іншу оцінку процесу приєднання, яка дещо не співпадала з його висновками в кандидатській дисертації.

З 1962 року Г.І. Ломов очолює Харківський державний педагогічний інститут ім. Г.С. Сковороди. До Харкова він повернувся сповнений життєвого досвіду, викладацької практики і мудрості зрілої людини. Саме в цей час в інституті велися гострі суперечки щодо профілю інституту – бути йому спортивним чи педагогічним

вузом. «Погасивши» своїм авторитетом пристрасті і виявивши довіру до кожного працівника одного з найстаріших вузів столиці Слобожанщини, Григорій Іванович створив умови для роботи, які влаштовували практично кожного працівника навчального закладу. Завдяки його ініціативі були поновлені фізико-математичний, філологічний, природничий факультети, налагоджені партнерські стосунки із Тбіліським педінститутом ім. О.С. Пушкіна.

Саме в ці роки трапилась подія, яка суттєво вплинула на подальшу долю Г.І. Ломова. Його син Ігор, який навчався в одному з престижних вузів столиці СРСР Москви, після вбивства президента США Дж. Кеннеді в колі друзів обмовився, що, мовляв, і в цьому нас США обійшли. Серед «друзів» виявився стукач, який тут же повідомив, куди слід, і студента І. Ломова виключили з вузу, проти нього була розпочата кримінальна справа, він був ув'язнений.

Цей випадок негативно відбився на кар'єрі батька: почалися необґрунтовані підозри, переслідування Григорія Івановича, а то й погрози. В педінститут засилалися найрізноманітніші міністерські комісії, скрупульозно, до найменших дрібниць вивчалися документи бухгалтерії, адміністративно-господарської частини. Звичайно, ніяких порушень з боку ректора Г.І. Ломова і його підлеглих не було виявлено, але ж, як кажуть, камінь був кинутий. У 1966 році Григорій Іванович змушений був покинути посаду ректора ХДІІ.

Подальша доля Г.І. Ломова була пов'язана з Харківським автомобільно-дорожнім інститутом. На кафедрі марксизму-ленінізму (в подальшому - історії КПРС) його знали як розумну, чемну, безконфліктну людину. Він ніколи не уникав розмов на так звані «слизькі» теми, завжди про все говорив відкрито, чесно, маючи водночас свої особисті погляди й уподобання. Він чудово розумів і відверто говорив про те, що система, яка склалась в СРСР протягом десятиліть і яка гальмувала суспільний розвиток країни, приречена на загибель. І це було на початку 1980-х років, коли до горбачовської «перебудови» та «гласності», а потім і до повної загибелі СРСР залишалось майже десятиліття!

В липні 1977 року Г.І. Ломов вийшов на пенсію. Але перебуваючи й на пенсії він продовжував працювати на кафедрі історії КПРС ХАДІ. Помер Григорій Іванович 15 січня 1984 року. Проводити Г.І. Ломова в останню дорогу зібрався майже весь колектив інституту. Його поховали на 13-му міському кладовищі.

Григорій Іванович Ломов прожив довге, цікаве, насичене життя. Він був не лише чудовим організатором, а й педагогом, вихователем, наставником, прикладом для багатьох поколінь.

Валерій Ковальов
(Автодорожник, 30 серпня 2011 р.)

Скарби харківського Індіани Джонса

Наша група цікаво й з користю проводить час разом зі своїм куратором, доцентом кафедри українознавства А.М. Домановським. То ми до музею і виставкового комплексу ХНАДУ ходили, то лабораторію швидкісних автомобілів відвідували, то на ковзанці катались... А одного разу побували на справжній археологічній виставці, влаштованій у музеї історії ХНУ ім. В.Н. Каразіна, екскурсію якою провів наш куратор.

Виставка, що розпочала свою роботу 29 жовтня, була підготовлена Харківським історико-археологічним товариством, яке об'єднує археологів міста. Головним її завданням було продемонструвати найцікавіші знахідки нинішнього археологічного сезону. Усього в Харкові існує понад 10 археологічних експедицій, організованих на базі ХНУ ім. В.Н. Каразіна, історичного музею, педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, «Слобідської археологічної служби». Переважна більшість з них проводить дослідження на території Слобожанщини, відкриваючи все нові й нові сторінки минулого нашого краю. Цього року розкопки охопили час від пізнього палеоліту до другої половини XVII ст. Перед відвідувачами вітрина за вітриною проходять століття, втілені у знаряддях праці, предметах побуту, зброї й прикрасах первісних людей, носіїв культур доби бронзи: скіфів, сарматів, готів, хазарів; ранньосередньовічних слов'ян, а також мешканців Цареборисівської фортеці, де було знайдено речі, що належали поселенцям з Московського царства та Речі Посполитої.

Нам пощастило на власні очі побачити кремнієві пластини і мікроліти з пізньопалеолітичної стоянки біля с. Кам'янка Ізюмського р-ну і поховання собаки з бусами на шиї зі скіфського Бельського городища (Полтавська область), скарб прикрас з розкопок городища Мохнач (Зміївський район) і золоті сережки, буси, персні

та браслети з катакомбного могильника біля с. Верхній Салтів (Вовчанський район), знаряддя праці і предмети побуту носіїв Черняхівської культури і побутові речі мешканців слобожанського Цареборисова (с. Червоний Оскіл, Ізюмський район). Родзинкою виставки стали стенди двох харківських археологічних експедицій, що проводять розкопки в Криму – фортеці Чембало (на території сучасного м. Балаклава) і цитаделі Херсонеса Таврійського (в межах м. Севастополь). Перша з них, відома відкриттям складу кам'яних ядер для каменеметного пристрою, що захищав вхід до Балаклавської бухти, цього року досліджувала башту, яка є найбільшою фортифікаційною спорудою фортеці і виконувала роль цистерни. Друга здійснювала розкопки забудови мілітарного фортифікаційного об'єкта на території городища Херсонеса Таврійського. Як виявилося, експедицію, що досліджувала Херсонес Таврійський, очолював наш куратор А.М. Домановський. Його розповідь про розкопки пам'ятки виявилася настільки цікавою, що в нас виникло велике бажання самим взяти участь в роботі експедиції, особисто долучитися до відкриття минулого, незважаючи на всі труднощі польового побуту. Адже це лише у фільмах про археолога-авантюриста Індіану Джонса, якому вдається граючись знаходити таємничі магичні артефакти. Насправді ж за кожною знахідкою стоять важка праця і пролитий під палючим сонцем піт дослідників, які повільно, але невпинно йдуть углиб віків. Втім пригод у їхньому археологічному житті так само не бракує.

Тож маємо надію, що колись Андрій Миколайович візьме й нас у свою експедицію.

Аліна Шевченко, студентка гр. ТД-12

Невиправний оптиміст

Скільки б я не замислювалась про сенс життя і про те, навіщо ми з'явилися на цьому світі – все частіше і частіше переконуюсь: головне, мабуть, для кожного з нас – талант жити, перетворювати життя на захоплююче дійство і залучати в цей процес інших людей – чим більше, тим краще.

Життя – це завжди творчість, і в залежності від наших бажань та цілеспрямованості ми можемо збудувати його гармонійно і щасливо.

Напевне, для цього й існує професія викладача – створювати гармонію в суспільстві. Взагалі, для мене слова викладач і оптимізм – синонімічні, особливо якщо мова йде про нашу Яну Михайлівну Остапенко.

На її пари ходять із задоволенням, можливо, тому, що Яна Михайлівна дуже яскраво пояснює свій предмет. Дуже приємно, що в неї можна повчитися не лише історії і культури, а й мистецтву жити: сприймати життя з гумором, долати перешкоди з посмішкою – і вони вже не здаються такими складними і заплутаними.

Мене захоплює надзвичайна активність Яни Михайлівни, у неї завжди є час після пари поспілкуватися зі студентами, для кожного знайдуться добрі слова, а у вільний від занять час – у вихідні, на канікулах – вона організовує надзвичайні екскурсії в Крим, Святогорськ, де показує пам'ятки культури нашої Батьківщини, адже, хоча й цікаво слухати, але побачити власними очима – зовсім інша справа!

Яна Михайлівна – невиправний оптиміст. У складні моменти, коли, здається, навіть повітря застигає від напруження, Яна Михайлівна легко «розряджає обстановку» фразеологізмами, які притаманні лише їй. Мені дуже подобається фраза, яку я в неї перейняла: «необхідно підкріпитися, щоб не дивитись голодними очима на їжу, яку ти не скуштуєш». І таких висловів – чимало. Якщо їх усі зібрати, можна створити цілу книжку.

Під час спілкування з Яною Михайлівною завжди якимось дивом з'являється надія на краще, розуміння того, що життя – прекрасне!

ХНАДУ – великий дружній, чудовий колектив, бо в ньому працюють такі люди.

Любляча студентка
(Автодорожник, 1 квітня 2005 р.)

Біографія Вітчизни – біографія моя

Тоді, в далекому для сьогоднішніх першокурсників 1954-му, кафедри історії КПРС ще не було в ХАДІ. Історією нині є сама кафедра, і «робили» цю історію її викладачі – нині професор С.А. Канавенко, доцент О.І. Стеценко. Але першою була Анастасія Іванівна Абраменкова. Сьогодні в інституті працює тільки вона одна з усіх тих, хто стояв біля джерел кафедри...

Юною, звабливою приїхала «покоряти» Харківський університет дівчина з Казахстану. Хоча за її плечима вже були знання, одержані в учительському інституті, досвід, здобутий в сільській школі. Після ХДУ – стаціонар однорічної аспірантури в Київському університеті і – ХАДІ.

На той час була в нашому інституті єдина суспільствознавча кафедра – марксизму-ленінізму, там і почала Анастасія Іванівна свою трудову біографію в ХАДІ.

На запитання «скільки ж підготовлено за цей час нею особисто студентів» – відповісти не змогла:

– Це не показник роботи суспільствознавця. Інша справа – хто вийшов з моїх студентів. Скажу тільки, що немало людей, гідних наслідування. Серед яких – і керівники нашого інституту, нинішні члени парткому, ректорату, і ведучі спеціалісти – автотранспортники, дорожники, економісти.

Природна скромність не дозволила Анастасії Іванівні назвати імена. Це зробили ми: проректор А.М. Туренко, декан В.Г. Шинкаренко та інші відомі сьогоднішнім першокурсникам викладачі, свій ідейний гарт одержали за її участі.

Сьогоднішні вихованці кандидата історичних наук А.І. Абраменкової поки що не думають про свої майбутні досягнення. На першому курсі – ранувато. Але вони можуть бути впевнені – їм пощастило. Пощастило спілкуватися з такою людиною.

(Автодорожник, 2 листопада 1987 р.)

Про Борислава Івановича Остапенка

Коли я прийшов працювати до ХАДІ, на кафедрі мою увагу привернув до себе чоловік, якого, як я потім дізнався, звали Бориславом Івановичем. Виявилося, що він був моїм сусідом: я жив по вулиці Космонавтів, 2 (поруч з кінотеатром імені О. Довженка), а він – через дорогу, хоча його будинок відносився до вулиці 23 Серпня.

«Зійшлися» ми з Б.І. Остапенком досить швидко: він був заступником редактора інститутської багатотиражки «Автодорожник», а я був частим дописувачем газети, то Борислав Іванович редагував мої матеріали для газети, давав цікаві і корисні поради. А ще нас зблизили заняття з «вечірниками», точніше – повернення додому після занять. Він запропонував мені ходити додому вечорами пішки: це приємно, і корисно. «Ось дивись, – говорив він, – наш «батько» (так він з пошаною називав С.А. Канавенка) щодня ходить на роботу і з роботи пішки (Степан Андрійович також жив неподалік від нас на Павловому Полі), вже скільки йому років, а подивись, який міцний!».

Повертаючись вечорами додому, ми проходили мимо кінотеатру «Парк», далі – вздовж підвісної дороги, а там вже й до наших осель було недалеко. Всю дорогу Борислав Іванович щось розповідав мені зі свого дитинства, юності, якісь життєві історії чи цікаві байки. Слухати його було цікаво, тому я більше мовчав і слухав, і лише коли-не-коли брав ініціативу до своїх рук, а Борислав Іванович мене уважно слухав і тут же в тему продовжував свою розповідь.

Зовні Борислав Іванович здавався якимось флегматичним, малоактивним, але, працюючи з текстами, він їх редагував, шліфував до невпізнання, що в подальшому стало мені в нагоді, коли я працював редактором «Автодорожника».

Якось, вийшовши на пенсію, він малопомітно випав з поля зору колег по кафедрі, а потім раптом я дізнався, що він виїхав з дружиною Нелею до Ізраїлю. Одного разу він приїздив до Харкова і я з ним зустрічався, але якихось змін в його характері, мові, поведках не помітив. Потім наші стосунки перервалися до 2011 року.

І раптом якогось вечора – телефонний дзвінок. Чую голос Борислава Івановича, неначе він говорить не з далекого Ізраїлю, а з Харкова – та ж мова, та ж інтонація, тільки якийсь смуток в голосі. Виявилося, що в нас з ним майже водночас померли дружини. Ми з

ним посумували, кожен поділився своїм наболілим, поспівчували один одному.

А влітку того ж року я отримав від нього невеликий пакет з паперами і фотознімками, а також лист. Серед паперів було кілька статей його і про нього, а на фото – він з військовим аташе України в Ізраїлі, з редактором газети «Рамон», а також його виступи з лекціями. Майже не змінився, хіба що сивина на голові видавала його поважний вік (а це вже за 80 років).

Серед переданих мені Бориславом Івановичем статей мене зацікавила одна з газети «Наш Реховот» під назвою «Дід і онук: творча співдружність». Мова в ній йшла про те, що Борислав Іванович працював у співавторстві зі своїм онуком Іваном. Справа в тім що Остапенко-старший не знав іврит, тому міг писати й говорити лише російською чи українською мовами. Дванадцятилітній онук добре знав іврит, бо приїхав з батьками до Ізраїлю в віці одного року, але його бабуся Неля, яка пропрацювала в Україні 40 років вчителькою початкових класів, навчила Івана чудово читати й писати російською мовою. Борислав Іванович залучив онука до перекладів, які той робив з великим задоволенням, а також захопив Івана історією і краєзнавством.

Борислав Іванович, переїхавши до Ізраїлю, активно включився до громадського життя російськомовної громади міста Реховот, де оселився. Він зацікавився історією цього міста, країни Ізраїль, підготував про це цикл статей, проводив екскурсії по місту, читав лекції. Особливо шанували його ветерани Другої світової війни, для яких він організовував фотовиставки, стенди, читав лекції. Громада м. Реховот високо цінувала подвижницьку працю Б.І. Остапенка.

А нещодавно я дізнався від М.Л. Фланкіна, що в лютому цього року Борислава Івановича не стало...

В.І. Ковальов

Автор курсу «Психологія управління»

У вересні 1986 року до нас, в Харківський автомобільно-дорожній інститут, прийшов невеликого зросту чоловік – Михайло Лазаревич Фланкін, колишній військовий, і запропонував керівництву інституту свої послуги в якості викладача. В бесіді з ним я, а

також перший проректор А.М. Туренко і ректор І.М. Грушко, поставили завдання розробити всі документи до нового курсу «Основи організаційної і виховної роботи в трудовому колективі». До цього окремі теми, пов'язані з роллю керівника щодо навчання і виховання підлеглих у колективі автопідприємства читалися всіма кафедрами суспільних наук (по 2-3 теми кожна) інституту. Тому, розуміючи необхідність підготовки студентів до виконання завдань щодо керівництва колективом, було прийняте рішення зосередити викладання дисципліни «в одних руках» і на старших курсах усіх факультетів ХАДІ.

Отже, з 8 жовтня 1986 р. М.Л. Фланкін був прийнятий в ХАДІ в якості старшого викладача кафедри історії КПРС. Він розробив лекційний курс, який починався, як тоді рекомендувалось, з ідеологічної роботи КПРС, і лише в II розділі розглядалась роль керівника. Був підготовлений методичний посібник щодо проведення семінарських занять.

Зміни, що відбувалися в суспільно-політичному житті країни, наполегливо вимагали змін змісту дисципліни і її назви. Повернувшись на початку 1988 року з 3-місячних курсів при Московському інституті управління ім. С. Орджонікідзе, М.Л. Фланкін запропонував новий зміст і нову назву дисципліни: «Психологія управління». Починалась вона з того, з чим, точніше, з ким зустріється випускник інституту в колективі. З підлеглим, особистістю (характер, темперамент, направленість), волею, емоціями і почуттями, стресами, мотивацією тощо, а також з колективом, його психологією. Близько 50% змісту курсу складала практичні (семінарські) заняття: розбір психологічних ситуацій, конфліктів, ділове спілкування, рольові ігри, психологічні тести тощо.

Ставлення студентів до вивчення курсу покращилось, вони зрозуміли його необхідність для практичної роботи. Під час проведення семінарських і практичних занять брали участь й всі інші викладачі кафедр суспільних наук, що були закріпленими за відповідними факультетами.

Складовою частиною підготовки майбутніх керівників у стінах інституту була участь студентів старших курсів під час виробничої практики в суспільно-політичному житті трудових колективів (підприємств). Суттєвість суспільно-політичної практики (СПП) полягала в тому, що паралельно з виконанням завдання провідної

спеціальної кафедри, студент отримував завдання на проведення індивідуальних і групових бесід, політінформацій, участі в зборах трудових колективів тощо. Всі викладачі кафедри історії КПРС періодично виїздили в закріплені за ними підприємства, допомагали студентам і контролювали їх роботу.

На кафедрі був обладнаний цікавий привабливий стенд з СПП. На карті міста були позначені місця знаходження підприємств, шляхи під'їзду громадським транспортом, завдання студентам і та інші методичні матеріали. Оцінка за результат виставлялась в щоденник практики студента і впливала на підсумкову оцінку студента з дисципліни «Психологія управління».

Таким чином, отримані знання на лекціях і практичних заняттях з дисципліни «Психологія управління», участь в СПП давало можливість студентів підготуватися до роботи в трудовому колективі.

На жаль, незабаром припинили своє існування Радянський Союз, комуністична партія, тож і в організації роботи трудових колективів (підприємств), багато що змінилось, і дисципліна «Психологія управління» втратила свою актуальність. Михало Лазаревич у 1992 році покинув інститут і перейшов працювати до іншого навчального закладу.

С.І. Шерстобітов,
начальник навчальної частини ХНАДУ
12.10.2013 р.

Кадеева Эмилия Михайловна

Кадеева Эмилия Михайловна работала в ХАДИ в 70-80 годах на кафедре истории КПСС преподавателем. Она как-то сразу сумела расположить к себе сотрудников, что вполне понятно, так как человек она была глубоко порядочный, разумный и доброжелательный. Лекции она не читала, проводила только семинарские занятия. Надо сказать, что проходили они очень хорошо, потому что она всегда была в поиске. Вот, например, она использовала такой приём студентам мысленно перенестись в ту или иную эпоху, например, в 1905 год, представить как жилось тогда людям, что заставило их поддаться на уговоры священника Гапона написать

петицию царю Николаю II? Правильно ли это? Были и другие приемы.

Лучше всего получалось у Эмилии Михайловны в те годы, когда началась перестройка и появился дискуссионный клуб. Она принимала самое активное участие в обсуждении всех злободневных проблем. В то время у многих была жажда перемен и надежда на скорое светлое будущее. Увы, ситуация стремительно ухудшалась, а вместе с этим приходило уныние. Не избежала этого и Эмилия Михайловна. Ей казалось, что ничего не делается, а поэтому ничего не меняется к лучшему. Помню, мы много спорили. Я доказывала, что смена социально экономической системы - процесс долгий, он займёт десятилетия, более того, нам придётся заплатить высокую цену за это. Но у неё на это была своя точка зрения: Горбачеву нужно быть более решительным.

Нельзя не отличить еще одну очень хорошую черту характера Э.М. Кадеевой: она была человеком удивительно доброжелательным. Я не помню, чтобы она повысила голос на студента, почти всех она знала по именам, знала их сильные и слабые стороны, переживала, если у кого-то из них были неприятности по учёбе или какие-то домашние неурядицы. Судя по всему, просили совета. Это особенно касалось студентов тех групп, где она была куратором.

Эмилия Михайловна работала над кандидатской диссертацией. К сожалению, не помню названия темы. Работала много и с интересом. Но защита не состоялась, и она очень переживала. Думаю, что причин этой неудачи много: сыграл свою роль возраст, не очень крепкое здоровье, перемены в стране во второй половине 80-х – в 90-х годах. Не последнюю роль сыграло и её беспокойство о семье, особенно дочерях Ире и Вере, внуках. Больше всех её беспокоила Вера. Почему-то она считала её слабой и незащищенной. Огорчало, что зятя не занимаются наукой. При этом она была убеждена, что один из них – муж Ирины – точно имеет хорошую подготовку и должен поступать в аспирантуру. Но дочь придерживалась другого мнения.

В те годы все преподаватели кафедры общественных наук были членами партии и обязательно имели партийные поручения: например, член партбюро факультета, член парткома, старший куратор факультета и т.д. Эмилия Михайловна в разные годы выполняла разные поручения. Но мне она запомнилась старшим куратором

механического факультета. Эта должность предполагала контакты не только со студентами, но, в первую очередь, с кураторами. А это преподаватели разных возрастов. И с ними нужно было найти общий язык. Если честно, то это удавалось далеко не всем, но Эмилии Михайловне это явно было по силам и характеру. Во всяком случае, я не помню никаких конфликтов, наоборот многие кураторы приходили за советом.

И всё-таки была в ней какая-то печаль, неудовлетворенность. Возможно, это связано с тем, что ей так и не удалось защитить кандидатскую диссертацию, а, значит, это была печаль из-за нереализованных возможностей. А, может быть, её беспокоило что-то очень личное. Трудно сказать. В личных делах она скорее была закрытым человеком. В конце 80-х она ушла с кафедры на пенсию. Несколько раз мы с ней встречались, один раз она пригласила к себе в гости. Мы очень хорошо поговорили и вот по ходу беседы у нас первый раз что называется прорвалось: «Вот мне часто говорят, что я должна быть счастливой женщиной: ведь у меня муж профессор, хорошие дети. Детьми я довольна, девочки мои очень хорошие. А что толку, что у меня муж профессор?»

Потом я узнала, что Эмилия Михайловна перенесла сложную операцию. Мы даже поговорили по телефону несколько раз. А через некоторое время я получила печальное известие – Эмилии Михайловны не стало.

В.В. Гребенюк

Спогади про роботу на кафедрі

На роботу в ХАДІ на кафедру історії КПРС я прийшла разом із Є.Т. Євсєєвим. Він до того завідував кафедрою філософії, а я з 1985 р. завідувала навчально-методичним кабінетом на тій же кафедрі.

В мої обов'язки входило (з того, що пам'ятаю) розраховувати навчальне навантаження для викладачів, переписувати розклад занять кафедри і доводити його до відома викладачів, готувати різні документи для навчального та інших відділів інституту, вести протоколи засідань кафедри, іноді друкувати кафедральні матеріали (це здебільшого робили молодші лаборанти), бути матеріально відповідальною на кафедрі, громадським касиром, підбирати

літературу для кабінету, видавати її студентам, допомагати викладачам у використанні ТЗН, опікуватись лекційною аудиторією № 213, яка була закріплена за нашою кафедрою.

Наш кабінет знаходився в аудиторії № 212, а кафедра – в аудиторії № 311. Пізніше багато разів переїздили – деякий час ділили територію з кабінетом кафедр філософії, а потім довго були у 515-й аудиторії. «Кабінет», як його називали, був доволі дружний: Ірина Андріївна Чугай, Оля Михайлик і я. Потім люди мінялися, але мені кабінет згадується саме в такому складі.

Перші роки роботи запам'яталися кількома речами. Дочка моя була маленька, часто хворіла і я, бувало, тиждень працюю, а два тижня на лікарняному. Мабуть, для кафедри це було не дуже зручно. Різні траплялися випадки, але в основному всі ставилися до цього з розумінням.

Інша особлива справа – кагати і колгоспи, куди нас, в тому числі й викладачів, постійно відправляли на роботу. Був якийсь рік, коли я день була на роботі, а день на кагатах. І так протягом місяця. Прибігаєш на роботу – і те потрібно, і те, нічого не встигаєш, а завтра продовжити не можна.

Колектив був непоганий. Разом відзначали свята. Це був якраз час перебудови. Тоді ввели «сухий закон», і нашого Євгена Тихоновича призначили керівником товариства тверезості в ХАДІ. Всі жартували з цього приводу. Але якщо треба було свято відзначити – ховали все «зайве», зачиняли на ключ двері і ... Мені завжди дуже подобалось, як співали під час цих свят Євген Тихонович Євсєєв та Олег Гнатович Стеценко. Олег Гнатович ще й вірші непогані писав. Якось написав кожному на вибір у вигляді «сувеніра». «Свій» я пам'ятаю дотепер. А оскільки я була громадським касиром на кафедрі, то часто у віршованих поздоровленнях на 8 березня цей момент обігрувався: на зразок: «більше нам давай грошей...».

Коли почалися масово відкриватися «кооперативи», то Олег Гнатович запропонував (жартома, звичайно) нашій кафедрі теж підзаробити: біля метро «Пушкінська» відкрити платний туалет і назвати його «Живая струя». Сміялися.

Була у нас викладач Абраменкова Анастасія Іванівна. Вона жила у П'ятихатках, після вечірників туди було важко доїхати – автобуси уже не ходили. Якось вона на останній автобус спізнилася і ночувала на кафедрі – газетку на стіл постелила і спала.

Чи правда, чи ні, але говорили, що один з наших викладачів – Борислав Іванович Остапенко – вступив у Рух. Якась розмова була на кафедрі – як Ви могли це зробити, ви ж комуніст. А він сказав, що буде розкладати Рух зсередини. Але звучало це як жарт. Напруга якась все-таки відчувалася.

В той час дуже популярними були товсті газети, наприклад «Литературная газета» - там всякі цікаві речі друкували. Підписку проводили на кафедрі, і це був мій обов'язок. На всіх таких газет не вистачало, так ми підписку на «Літературку» розігрували. І жереб випав мені – довго переживала, щоб не подумали, що я це якось підстроїла.

Кафедра вважалася «ідеологічною», вимоги були до неї особливі: всяка громадська робота. Звичайно, нею займалися викладачі. Не можу сказати, що ставилися з повагою до професії (не до конкретних людей) викладача історії КПРС, саме через заідеологізованість. Часто і мені говорили і взагалі чула: ситуація в країні гіршає, а обіцяєте багато чого, це ви винні. І нічого не доведеш.

Т.В. Чорна

Колектив кафедри українознавства: мої враження

Працювати на кафедрі українознавства ХНАДУ я почала з серпня 2007 року. Перше враження було позитивним. Коли я вперше прийшла на кафедру знайомитись із завідувачем і колегами, було не так багато людей на кафедрі. Пам'ятаю точно, що були Вікторія Василівна, Олена Вікторівна, Ольга Олександрівна і Лариса Федорівна. Зі мною привіталися, допомогли оформити документи і розповіли де і що знаходиться в університеті. Коли познайомилися, то мені сказали, що на кафедрі тепер працює дві Наталі Петрівни. Мені стало цікаво, що ж це за інша Наталя Петрівна? Виявилось – це викладач-філолог, дуже приємна і добра молода жінка, з якою ми поряд мешкаємо. Майже одразу ми подружилися.

Перший рік працювати було важко. Необхідно було створити конспекти лекцій для студентів з предметів, які раніше не викладала, тим більше, що досвіду з читання лекцій майже не було, треба було заповнювати та оформляти багато документації, ще й займатися кураторством. Але майже всі викладачі, особливо Ковальов Валерій

Іванович, Ніколаєнко Ольга Олександрівна, Нікуліна Неля Василівна, Книщенко Наталія Петрівна, завідувач кафедри Гребенюк Вікторія Василівна, а також зав. кабінетом Чернова Лариса Федорівна та лаборант Кабачок Олена Вікторівна допомагали в усьому. Був момент коли я сильно захворіла і лежала в лікарні, то й там відчувалося піклування колег, Прилуцька Людмила Анатоліївна прийшла мене провідувати з величезним пакунком фруктів від кафедри. Це було дуже приємно!

Що мене позитивно вразило, то це вже давно вироблені кафедральні традиції святкувати разом дні народження колег, усі свята, особливо Новий рік! Зазвичай на свята всі отримували дуже цікаві, веселі, влучні вітання від нашого кафедрального поетичного таланту – Ковальова Валерія Івановича. А взагалі на нашій кафедрі працюють дуже талановиті, веселі, розумні люди. Вони чуйні, добрі та завжди можуть прийти на допомогу.

Ніколи не забуду наше з Книщенко Наталією Петрівною веселе відрядження до університетських філіалів по Харківській області на початку 2008 року, що було пов'язане з діяльністю приймальної комісії. У ті дні були дуже сильні морози. Коли їхали мікроавтобусом, то зігрівалися гарячим чаєм та спілкуванням у теплій компанії. У Краматорську жили у шикарних номерах готелю, а це після переїздів по холоду дуже радувало.

Радісно проходив суботник навесні 2010 р. біля гуртожитків факультету транспортних систем із кураторськими групами. Я, Ковальов В.І., Демкова Т.В. та Домановський А.М. працювали разом зі своїми студентами (моя група – ТС-21). Погода нам сприяла, було тепленьке сонечко, вже росла соковита зелена травичка, цвірінькали пташки. Студенти, як малі діти, за ними необхідно було наглядати й наглядати, звичайно, їм хотілося пожартувати. Тому викладачі за ними ходили як квочечки за своїми курчатками. Весело та плідно провели час, потім сфотографувалися разом зі студентами. І як радісно було дивитися на чисту прибрану територію.

Цікаво й весело зустрічали новорічні свята, із загадками, віршами, подарунками один одному, вікторинами, танцями й піснями. А на старий Новий рік чоловіки нашої кафедри завжди приходили раненько й засівали приміщення кафедри зерном на щастя та благополуччя.

Ще цікавий був випадок взимку, здається у 2010 році, перед новорічними святами, коли, з метою збереження електроенергії вимикали світло ввечері. Проводилися модулі і раптово не стало світла, а ввечері вже темно, студентам нічого не видно. Що робити? Ми були в аудиторії № 501. Добре, що у Лариси Федорівни були свічки. Ми запалили свічки, і студенти писали модуль при світлі свічок, до речі, написали дуже добре, а потім ще довго згадували цей цікавий випадок. Студенти казали, що вони на все життя запам'ятають цей модуль.

Зрозуміло, що не завжди все так красиво та гладко було на кафедрі, але, зазвичай, майже завжди могли всі порозумітися між собою, тому, що кожен з працівників кафедри має дуже багато гарних якостей та достоїнств. І головне, що в будь-якому разі на роботу йдеш із задоволенням, а це багато що означає!

Н.П. Олешко

Про коня і козацького оселедця

Мені завжди подобалось працювати з іноземними студентами. Більшість із них їхали до нас за знаннями і поверталися в свою країну дипломованими фахівцями. А були і такі, для котрих головними були не знання, а дипломи, бо вдома їх вже чекали непогані посади в фірмах батьків.

Цікавим було спілкування з іноземцями, бо всі вони були різними, по-різному ставились до нашої країни, до нас, до нашого вузу, до нашої системи навчання. В кожного з них були свої інтереси, свої погляди на життя, від кожного з них можна було дізнатися щось цікаве про їх країни, про них самих. Часто згадую багатьох з них, згадую окремі, досить цікаві, а іноді й кумедні ситуації.

Якось пояснюю на уроці історію українського козацтва. Розповідаю, хто такі козаки, чим вони займались, який зовнішній вигляд мали тощо. Дійшли до зачісок. Пояснюю, що голови в козаків були вибриті, і лише на маківці залишалося пасмо волосся, яке називалося оселедцем. Враз помічаю на обличчях студентів (а це були юнаки з Індії, Непалу, арабських країн) розгубленість і здивованість. Перепитую:

– Вам щось незрозуміло?

– А навіщо козаки носили на головах рибу?

Знову пояснюю, що ніякої риби у них на головах не було, а оселедцями називали лише частину їх зачісок.

– Але ж ви сказали, що вони на головах носили оселедці? – знову перепитують.

І знову довго пояснюю, малюю на дошці крейдою. Врешті зрозуміли, заспокоїлись.

Далі розповідаю про те, що козаки пересувалися на конях. І знову заминка: мої студенти не розуміють, що таке коні. Пояснюю, що це тварини, які є і в їх країнах, що на конях їздять верхи або їх запрягають у вози, що коні добре слухають людей, що на конях можна швидко пересуватися тощо.

Бачу, що моє пояснення нічого їм не дало, і вже жалкую, що не маю під руками хоча б якоїсь картинки із зображенням коня. Один арабський студент мене перепитує:

– Це camel? – питає («кемел» – верблюд).

– Ні, – відповідаю і починаю малювати коня на дошці, але він був схожий невідомо на яку тварину, тільки не на коня. Студенти розглядають цю тварину, між собою перемовляються. Один питає:

– Ав-ав? (тобто, собака).

– Ні, – кажу, «і-го-го...».

Бачу, що з моїм поясненням ми зайшли у тупий кут: я не можу їм пояснити, а студенти не можуть мене зрозуміти. І тут чую, як хтось вимовив про себе англійською мовою:

– Horse? («хос» – кінь).

– Хос, – зрадів я, – хос! Бо згадав, що колись ввивчав англійську мову.

Врешті порозумілися. В аудиторії полегшене зітхання і радість, тут же навперебій почали розповідати, що в їх країнах теж є коні і що їх так само використовують для верхової їзди та для перевезення вантажів. Все стало на свої місця, лекція про козаків продовжилась ...

В.І. Ковальов

12.09.2002

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА: ХТО Є ХТО

На кафедрі українознавства, як правонаступниці кафедр марксизму-ленінізму, історії КПРС, політичної історії ХХ сторіччя, працювали і працюють цікаві, розумні, талановиті люди, які віддавали і віддають свої сили, знання та вміння справі навчання та виховання студентської молоді. В цій главі подаються короткі відомості про декого з них, про життєвий шлях і трудову діяльність. На превеликий жаль, не про всіх вдалося зібрати дані, але це справа майбутнього, спадкоємців нинішнього складу кафедри, які розширять коло співробітників кафедри і доповнять про них відомості. Отже:

Абраменкова Анастасія Іванівна, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії КПРС.

Народилася в Казахстані.

Закінчила середню школу, учительський інститут. Працювала в сільській школі.

Навчалася на історичному факультеті Харківського державного університету ім. О.М. Горького. Після закінчення ХДУ навчалася на стаціонарі однорічної аспірантури в Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

Після аспірантури в 1954 році прийшла в Харківський автомобільно-дорожній інститут на кафедру марксизму-ленінізму (з 1971 р. – кафедра історії КПРС).

Зарекомендувала себе досвідченим, кваліфікованим викладачем і науковцем. Серед її випускників – нинішні професори А.М. Туренко, В.Г. Шинкаренко, інші працівники ректорату, провідні спеціалісти – автотранспортники, дорожники, економісти.

Підготувала і в 1983 році захистила кандидатську дисертацію з історії КПРС «Деятельность партийных организаций Украины по подбору, расстановке и воспитанию инженерно-технических кадров машиностроительной промышленности (1959-1965 гг)».

Займалась науковою та навчально-методичною роботою. Зокрема брала участь у підготовці монографії «Нариси історії Харківської обласної комсомольської організації», підготувала ряд навчально-методичних посібників.

Брала активну участь у громадському житті кафедри, інституту. Обиралася партторгом кафедри історії КПРС, виступала з лекціями по лінії товариства «Знання», зустрічалася зі студентською молоддю на кафедрі, в аудиторіях, в гуртожитках, проводила лекції, бесіди на теми моралі і виховання.

Після виходу на пенсію пішла з життя в 1980-і роки.

Бадєєва Людмила Іванівна, кандидат історичних наук, доцент.

Народилася 16 червня 1963 року в смт. Рогань Харківського району Харківської області.

У 1970-1980 роках – учениця Роганської СШ №1.

З 1981 до 1986 років – студентка історичного факультету Харківського державного університету ім. О.М. Горького (тепер – ХНУ ім. В.Н. Каразіна).

У 1985-1986 роках – вчитель історії Роганської СШ №1. У 1986-1988 роках – вчитель історії СШ №1 м. Мари (Туркменістан). У 1993-1994 роках – вчитель історії Роганської СШ №3.

З 1994 до 1997 років – аспірантка кафедри історичних та соціально-політичних дисциплін Харківського аграрного державного університету ім. В.В.Докучаєва. 2004 року захистила дисертацію на тему «Діяльність товариства «Просвіта» на Лівобережній Україні в ХХ ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за фахом 07.00.01 – історія України, 2012 року отримала вчене звання доцента.

У 1998-2004 роках – викладач Харківського машинобудівного коледжу.

З 2004 до 2007 років – викладач кафедри українознавства Харківського національного університету радіоелектроніки, у 2007-2009 роках – доцент Харківського інституту економіки ринкових відносин та менеджменту.

В 2007-2009 роках – доцент кафедри українознавства ХНАДУ (за сумісництвом). Викладала дисципліни: «Культурологія», «Українська мова за професійним спрямуванням».

З 2009 року – доцент кафедри українознавства Харківського національного університету радіоелектроніки. Викладає дисципліни «Історія України», «Історія української культури».

Наукові інтереси – історія Слобідської України.

Науково-технічні досягнення – публікації статей у провідних фахових виданнях та участь у міжнародних наукових конференціях з опублікуванням доповідей у збірках наукових праць.

Має 23 публікації, з них 20 наукового та 3 навчально-методичного характеру.

Співавтор методичних рекомендацій до семінарських занять з дисциплін «Історія України» (2011 р.), «Історія української культури» (2012 р.).

Беседовський Іван Олександрович, завідувач навчально-методичного кабінету кафедри марксизму-ленінізму ХАШІ.

З 1926 року очолював Харківський об'єднаний технікум шляхів сполучення.

У 1930 році отримав доручення організувати Харківський експлуатаційно-тяговий інститут залізничного транспорту на базі вечірнього робітничого технікуму та призначений його директором (очолював до 1935 року). Тоді ж було організовано Харківський автомобільно-шляховий інститут, і йому доручалось виконання обов'язків директора і цього інституту (1931 року ХАШІ очолив П.К.Тисячний).

В подальшому працював на кафедрі марксизму-ленінізму ХАШІ завідувачем навчально-методичного кабінету.

Інших відомостей про І.О.Беседовського немає.

Бугаєвська Юлія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Народилася 5 серпня 1976 року в місті Харків. 1993 року закінчила Харківську гімназію № 45. В 1993-1998 роках навчалася в Харківському державному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди на факультеті української мови та літератури за спеціальністю «Українська мова, література та історія», здобула кваліфікацію вчителя української мови, літератури та історії.

З 1998 р. по 2003 р. – вчитель історії в ЗОШ № 154 м. Харків. З 2004 р. до теперішнього часу – викладач кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету з дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та «Історія культури України».

З 2008 р. по 2013 р. була здобувачем кафедри теорії і методики професійної освіти в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди. В лютому 2013 року захистила кандидатську дисертацію за темою «Формування корпоративної культури майбутніх фахівців автомобільно-дорожньої галузі у процесі професійної підготовки» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Бугаєвська Ю.В. є автором 10 опублікованих наукових і науково-методичних праць, із них – 6 одноосібних статей у провідних фахових виданнях України, а також 4 тез, опублікованих у фахових збірниках за матеріалами конференцій.

Є співавтором навчально-методичних розробок, виданих кафедрою за останні роки. Бере участь у підготовці студентів до конференцій та олімпіад з української мови.

Гребенюк Вікторія Василівна, кандидат історичних наук, доцент.

Народилась 25 липня 1939 року в м. Харків. У 1946–1956 роках навчалась в середній загальноосвітній школі м. Харкова № 77.

Після закінчення школи навчалася в Харківському державному університеті ім. О.М. Горького на історичному факультеті, який закінчила в 1961 році.

З січня по квітень 1962 року працювала в середній школі № 58 м. Харкова старшою піонервожатою. З квітня 1962 року до 31 серпня 1964 року працювала бібліотекарем в Харківській науковій бібліотеці ХДУ.

З 1 вересня 1964 р. працювала в Харківському автомобільно-дорожньому інституті на посаді лаборанта, з 1968 року – на посаді асистента кафедри історії КПРС. З 1973 до 1976 року – аспірантка кафедри історії КПРС ХДУ. У 1977 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. У 1982 році одержала вчене звання доцента.

Читала лекції та проводила практичні заняття з дисциплін «Історія КПРС», «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури», «Основи конституційного права України». Мала позитивні відгуки провідних викладачів кафедри українознавства щодо проведення занять з вищезазначених дисциплін.

Керувала двома науково-дослідними темами кафедри:

1. Держбюджетної – «Біографічні нариси видатних науковців і педагогів ХНАДУ».

2. Госпдоговорної – «Історія діяльності організацій та установ автомобільного транспорту і шляхового будівництва Харкова та області (XX – початок XXI ст.)».

У складі авторського колективу підготувала конспекти лекцій з курсів «Політична історія XX століття», «Історія України», «Історія української та зарубіжної культури». Проводила значну методичну роботу: в складі авторського колективу підготувала програми і плани семінарських занять з дисциплін «Історія України» і «Українська та зарубіжна культура», тематику контрольних робіт для студентів заочного факультету з історії України. Уклала методичні рекомендації з таких тем курсу «Історія України»: «Україна в складі Польщі. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.», «Міжвоєнний період історії українського народу (1921–1939 рр.)», «Західноукраїнські землі у XIX ст., напередодні та в період I світової війни (XX ст.)».

Приділяла велику увагу виховній роботі серед студентів: багато років працювала директором музею історії ХАДІ-ХНАДУ, куратором академічних груп.

Наукові інтереси: історія України, проблеми методики викладання суспільних дисциплін у вищій школі, Болонський процес і гуманітарні дисципліни.

Нагороджена медаллю на честь 100-річчя від дня народження В.І. Леніна, Почесним знаком ХНАДУ «За заслуги перед колективом університету» I–III ст., має почесне звання «Відмінник освіти України».

З 2013 року на пенсії.

Домановський Андрій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився в с. Липці Харківського району Харківської області.

1997 року із золотою медаллю закінчив Липецьку загальноосвітню школу імені П.В. Щепкіна. Того ж року вступив на історичний факультет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, який закінчив 2002 року. Спеціалізувався на кафедрі історії стародавнього світу та середніх віків.

Протягом 2002–2003 років працював викладачем історії у юридичному ліцеї Харківського національного університету внутрішніх справ та Навчально-виховному комплексі № 178 «Освіта» (м. Харків), старшим лаборантом історичного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна.

2003 року вступив до аспірантури, яку закінчив 2006 року. 2007 року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему: «Державний контроль і регулювання торгівлі у Візантії IV–IX ст.» (науковий керівник – проф. Сорочан С. Б.).

Впродовж 2004–2010 років – Голова Ради молодих науковців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

З 2006 року – на посаді доцента кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, за сумісництвом – доцент кафедри українознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, з 2009 р. – доцент кафедри історії стародавнього світу і середніх віків Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

З 2010 р. перейшов на основне місце роботи до Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, сумісник – на посаді доцента кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Викладає курси «Історія України», «Історія української культури», спеціальні курси «Антична археологія», «Історія культури середньовічної Європи», «Візантійська цивілізація».

Наукові інтереси: медієвістика, історія Візантії, історія вітчизняної візантиністики, історія Київської Русі, антична та візантійська археологія.

Розробник і головний редактор сайту «Василевс. Українська візантиністика», сайту Східного інституту українознавства імені Ковальських, сайту Харківського історико-археологічного товариства, сайту Ради молодих науковців Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Відповідальний секретар часопису «Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник».

Керівник Археологічної експедиції «Цитадель» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Дюмін Олексій Захарович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився 12 квітня 1949 року в м. Кривий Ріг Дніпропетровської області.

Після закінчення середньої школи працював на Криворізькому металургійному заводі. З 1968 до 1970 р. служив у Радянській Армії. В 1970–1971 роках навчався в Миколаївській морехідній школі. З 1971 до 1975 р. працював мотористом на судах закордонного плавання Північного морського пароплавства.

У 1976–1980 роках навчався в Харківському державному університеті ім. О.М. Горького на історичному факультеті.

З 1980 року почав працювати асистентом кафедри історії КПРС Харківського автомобільно-дорожнього інституту. В 1983–1986 роках навчався в аспірантурі при кафедрі історії КПРС ХАДІ. Після захисту дисертації продовжував працювати асистентом, а з 1988 року – старшим викладачем кафедри історії КПРС.

В подальшому (до 2010 року) працював у Харківському інституті радіоелектроніки (нині – Харківський національний університет радіоелектроніки) доцентом, завідувачем кафедри українознавства.

Євсєєв Євген Тихонович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився 30 жовтня 1938 року на Харківщині.

Одержав спеціальну музичну освіту. Трудову діяльність почав у сільських закладах культури. З 1958 року вчителював.

Заочно закінчив Харківський державний університет імені О.М. Горького та аспірантуру при ньому. За фахом - історик.

З 1967 року працює в ХАДІ – викладач, старший викладач, доцент, завідувач кафедри. У 1978 році захистив кандидатську дисертацію.

Викладав історію КПРС, історію України, основи конституційного права України, українську та зарубіжну культуру. З 1980 до 1986 років – завідувач кафедри філософії та політології, з 1986 до 2000 років – завідувач кафедри українознавства, з 2000 року – доцент кафедри українознавства.

Проявив себе як фахівець високої професійної майстерності. Лекції і практичні заняття проводив на високому методичному і науковому рівні, проявляючи педагогічну досвідченість, вміння поєднати матеріал з сучасністю, профілем вузу, підтримував контакт з аудиторією. Надавав допомогу молодим викладачам в оволодінні

фахом. Був науковим керівником аспірантів, серед яких аспірантка О.М. Бердута успішно захистила кандидатську дисертацію.

Активно вів науково-дослідну роботу. Опублікував понад 70 робіт. Автор монографії, співавтор двох монографій, трьох підручників. Тільки за 1995-2001 роки опублікував 25 наукових робіт. Неодноразово брав участь у роботі республіканських та міжнародних наукових конференцій. Щорічно керував науковою роботою 5–6 студентів.

Багато зробив до святкування 70-річчя ХДАДТУ: підготував історію університету, біографії ректорів, буклет.

Багато уваги приділяв виховній роботі: під його керівництвом проводилися масові заходи як на рівні кафедри, так і на університетському, зокрема щорічні Свята української мови, Шевченківські дні, регулярно виступав з бесідами в академічних групах та гуртожитках. Постійно брав участь у виховних заходах Гуманітарного центру.

Захоплювався поезією. Друкуватись почав у 1952 році в республіканській пресі. З тих пір опублікував кілька десятків віршів, (здебільшого в газетах), а також у збірниках поезій викладачів, студентів, співробітників, випускників університету «Дорога кличе в далечінь», «І знов дорога кличе...», «На вулиці Петровського». Автор тексту «Пісні про ХАДІ», яка свого часу входила до репертуару хору викладачів та співробітників інституту. Його вірші – здебільшого на історичні, громадські та суспільно-політичні теми, є також переклади на українську мову та обробки народних пісень для студентської художньої самодіяльності.

Помер Є.Т. Євсєєв 23 січня 2008 року.

Жадан Тетяна Іванівна, викладач української мови.

Народилася 13 липня 1957 року в селі Бутенки Кобеляцького району на Полтавщині.

Закінчила у 1979 році філологічний факультет Харківського державного університету імені О.М. Горького за спеціальністю «Філолог. Викладач української мови та літератури». Після закінчення університету працювала викладачем у Харківському автомобільно-дорожньому інституті.

З 2004 року працює у Харківському автомобільно-дорожньому технікумі, викладач вищої категорії, методист, голова циклової комісії гуманітарних дисциплін.

У 2010 р. – призер обласного етапу загальноукраїнського конкурсу «Кращий викладач з української мови».

Зайончковський Юрій Валентинович, доцент.

Народився 27 жовтня 1966 р. у м. Харків.

У 1988 році закінчив з відзнакою Харківський державний університет ім. О.М. Горького.

З 1988 до 1991 років працював асистентом кафедри історії КПРС ХАДІ. У 1991 – 1994 роках навчався в аспірантурі на кафедрі українознавства ХАДІ.

З 1995 року працює в Харківському інженерно-будівельному інституті (нині – Харківський національний університет будівництва і архітектури) на кафедрі політології.

Досвідчений викладач, за роки своєї педагогічної кар'єри викладав два десятки різних гуманітарних дисциплін, працював майже з усіма категоріями учнів і студентів. П'ять років працював заступником декана санітарно-технічного факультету (найбільшого за чисельністю студентів факультету університету), півроку виконував обов'язки декана. За підсумками 2006/2007 навчального року (вперше для ХНУБА) став дипломантом конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Викладач гуманітарних дисциплін».

У 2008 році йому було присвоєне вчене звання доцента.

Автор понад 140 наукових та науково-популярних статей. До його творчої спадщини належать підготовлені і опубліковані (самостійно і в співавторстві) шість наукових посібників з гуманітарних наук (історія України, політологія, культурологія, релігієзнавство, правознавство, географія). Три його праці отримали гриф Міністерства освіти і науки України.

Ю.В. Зайончковський є фахівцем в галузі джучидської нумізматика (спеціалізація – данги ханів від Токтамиша до Ібака).

Золотарьов Віктор Степанович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився 7 серпня 1962 р. в Белгородській обл. (Російська Федерація). Після закінчення в 1979 р. середньої школи продовжив навчання в Харківському будівельному технікумі, який закінчив у

1982 р. та отримав диплом з відзнакою за фахом «Промислове та громадське будівництво».

Протягом 1982–1984 рр. проходив строкову службу в лавах Радянської Армії. В 1984 р. вступив до Харківського державного університету ім. О.М. Горького на історичний факультет, який закінчив у 1989 р. та отримав диплом за фахом «Історик, викладач історії», спеціалізувався на кафедрі історії КІРС.

Із часу завершення університету працює у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті. У 1989–1991 рр. обіймав посаду асистента кафедри історії КІРС. У 1991–1994 рр. навчався в аспірантурі ХАДІ під науковим керівництвом проф. С.А. Канавенка. Після її завершення до 1998 р. працював старшим викладачем на кафедрі історії України Харківського військового університету. В 1998–2005 рр. працював методистом у Харківському обласному науково-методичному інституті безперервної освіти. З 2005 р. працює у ХНАДУ викладачем кафедри українознавства.

У 2011 р. захистив дисертаційну роботу «Еволюція стратегії і тактики Конституційно-демократичної партії Росії (1905–1917 рр.)» та отримав ступінь кандидата історичних наук. Наукова діяльність знайшла своє відображення у багатьох наукових та науково-методичних виданнях (5 статей у фахових виданнях, затверджених ВАК України та понад 30 науково-методичних публікацій, брав участь у багатьох наукових конференціях різного рівня). Має ряд грамот та дипломів.

Наукові інтереси: політична історія Росії кінця ХІХ – початку ХХ ст., діяльність конституційно-демократичної партії Росії, історія політичних партій України.

Захоплення: театр, шахи, футбол.

Кабачок Олена Вікторівна, старший лаборант кафедри.

Народилася 17 квітня 1974 року в м. Харків. У 1991 році закінчила Харківську загальноосвітню школу № 67, того ж року вступила до Харківського машинобудівельного технікуму, який закінчила у 1994 році.

З 1997 року працює на кафедрі українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету на посаді лаборанта.

У 1998 році вступила до вищеназваного закладу на факультет «Менеджмент організацій», який закінчила у 2004 р.

З 2002 року і понині працює на посаді старшого лаборанта.

Займається поточною документацією кафедри, забезпечує кваліфікаційне виконання планів роботи кабінету, індивідуального плану. Забезпечує навчальний процес необхідною навчальною, методичною, довідковою літературою та наочними приладами. Здійснює прийняття, реєстрацію та зберігання кореспонденції й документів. Забезпечує своєчасне подання звітності, встановленої Міністерством освіти Україні та ректором університету. Бере участь в оформленні виставок, стендів, виготовленні наочності. Надає допомогу кафедрі в організації та проведенні наукових студентських конференцій. Бере участь у групі аналізу рубіжного контролю. Забезпечує необхідною літературою викладачів, співробітників, аспірантів під час підготовки іспитів. Здійснює підготовку документації, пов'язаної з навчальним навантаженням, робочими програмами і перевіркою залишкових знань.

Кабачок О.В. – профорг кафедри українознавства.

Кадєєва Емілія Михайлівна, асистент кафедри історії КПРС.

Закінчила Харківський державний університет імені О.М. Горького.

В 1970-1980-х роках працювала на кафедрі історії КПРС ХАДІ асистентом. Проводила семінарські заняття цікаво, змістовно. Вона знала студентів поіменно, знала їх сильні і слабкі сторони. Була куратором академічної групи, старшим куратором на механічному факультеті, багато працювала з кураторами груп.

Брала активну участь в громадському житті кафедри, інституту. Зокрема брала найактивнішу участь в засіданнях дискусійного клубу «Вірність» (2-а половина 1980-х років), в обговоренні всіх злободенних проблем.

Працювала над кандидатською дисертацією. Але стан здоров'я, сімейні колізії, зміни в суспільному житті країни другої половини 1980-х років не дозволили їй завершити і захистити кандидатську дисертацію.

В кінці 1980-х років Е.М. Кадєєва вийшла на пенсію і покинула ХАДІ. Перенесла складну операцію. Незабаром вона пішла з життя.

Канавенко Степан Андрійович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії КПРС ХАДІ, Заслужений працівник вищої школи УРСР.

Народився 21 березня 1921 р. в селищі Козача Рудка Борисівського району Курської області (нині Борисівського району Білгородської області Російської Федерації).

В школі навчався на «відмінно», так само на «відмінно» закінчив педагогічне училище. Вчителював у сільській школі, викладав математику.

Служив у Радянській Армії. Війна застала його, артилериста-зенітника, в Прибалтиці, обороняв Москву. У 1945 році, після розгрому фашистів, офіцера фронтовика направили до Кам'янець-Подільського військового училища для підвищення кваліфікації, а потім призначили командиром зенітної батареї в Забайкаллі. Тут він вступив до Читинського педагогічного інституту на заочне навчання.

В 1946 році С.А. Канавенко був демобілізований. Тоді ж продовжив навчання вже в Харківському педагогічному інституті імені Г.С. Сковороди на історичному факультеті. В 1949 році отримав диплом з відзнакою за фахом «історик».

У 1955 р. захистив кандидатську дисертацію і отримав диплом кандидата історичних наук, у 1959 році його було затверджено вченому званні доцента.

У 1972 р. захистив докторську дисертацію і отримав вчений ступінь доктора історичних наук, наукове звання професора отримав у 1973 р.

У 1955–1960 роках – викладач, старший викладач, доцент Харківського інституту культури. З 1960 р. до 1986 р. – завідувач кафедри марксизму-ленінізму (з 1971 р. – історії КПРС) Харківського автомобільно-дорожнього інституту, з 1986 р. до 1992 р. – професор кафедри історії КПРС, політичної історії ХХ століття, з 1992 р. до виходу на пенсію в 1999 р. – професор кафедри українознавства Харківського державного автомобільно-дорожнього технічного університету (до 1998 р. – Харківський автомобільно-дорожній інститут).

Викладав дисципліни «Історія КПРС», «Історія України», «Основи конституційного права України», «Історія української і зарубіжної культури».

Відомий історик, організатор і керівник колективу дослідників історії України другої половини ХХ ст., науковий керівник багатьох

аспірантів. Опублікував 136 наукових праць, підручників, монографій (в тому числі і в співавторстві).

Коло його наукових інтересів – історія України, історія культури України, історичні аспекти духовного життя, моральної свідомості українства.

Автор та співавтор 136 публікацій. Серед них монографії: Нариси історії культурно-освітньої роботи на Україні. 1917–1941 рр. – Харків: вид-во ХДУ, 1968, 176 с.; Ідеологічна робота на Україні. 1959-1975 рр. – Харків: вид-во. ХДУ, 240 с.; Проблеми подолання пережитків минулого. - К.: Політвидав, 1975, 154 с.; підручники: Політична історія ХХ століття. – Харків: ХАДІ, 1989, 240 с., Історія України. Ч. I. Харьков: ХАДИ, 1993, 160 с.; Історія України. Ч. II, III, IV. – Харьков: ХГАДТУ, 1995, 352 с.; численні статті з методики викладання історії у вищій школі, з теоретичних проблем педагогіки вищої школи, зокрема структурно-системного підходу до формування в навчальному процесі світогляду студентів.

Працюючи в ХАДІ-ХДАДТУ, С.А. Канавенко виконував відповідальні доручення – заступника секретаря парткому з ідеологічної роботи, редактора інститутської газети «Автодорожник», очолював роботу методологічного семінару тощо.

Мав 9 державних нагород, йому присвоєне почесне звання Заслужений працівник вищої школи УРСР з 1981 р.

Помер у м. Харкові 20 липня 2002 року.

Книшенко Наталія Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри.

Народилася 18 червня 1974 року в м. Святогірськ Донецької області.

У 1981–1991 рр. навчалася у середній школі в цьому ж місті. Закінчила семирічну музичну школу (клас фортепіано).

1996 року закінчила Слов'янський державний педагогічний інститут (СДПІ) в Донецькій області й отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Педагогіка і методика початкового навчання та української мови і літератури» та здобула кваліфікацію вчителя початкових класів та української мови і літератури.

Після закінчення університету працювала вихователем у санаторії «Червона гвоздика» м. Святогірськ.

З 2002 року прийнята на посаду фахівця редакційної справи видавництва при ХНАДУ.

З 1 вересня 2007 року обіймає посаду викладача кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (ХНАДУ). Цього ж року стала здобувачем кафедри української мови Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

2013 року захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук «Українська дорожньо-будівельна термінологія: структура і семантичні відношення».

Автор праці «Тлумачний словник вузькогалузевих термінів дорожнього будівництва». Співавтор державного стандарту України «Автомобільні дороги: терміни та визначення». Має наукові статті з дорожньо-будівельної тематики.

Наукові інтереси: історія української термінології, дорожньо-будівельна термінологія.

Ковальов Валерій Іванович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився в 1946 році в м. Чугуїв на Харківщині. В 1964 році закінчив середню школу в с. Мартове Печенізького району Харківської області. В 1964–1966 роках навчався в Харківському педагогічному училищі, отримав фах учителя початкових класів. У 1966 і 1968 роках працював учителем в середній школі с. Дзюньків Погребищенського району Вінницької області.

В 1967–1968 роках служив у лавах радянської Армії (Московський В.О., Сибірський В.О.).

З 1969 до 1973 років працював слюсарем-монтажником на Харківському радіозаводі ПТО «Протон». З 1973 до 1977 років – на звільненій комсомольській роботі – секретар комітету комсомолу Харківського технікуму радянської торгівлі. У 1977–1981 роках – викладач історії, політекономії, завідувач відділенням Харківського технікуму радянської торгівлі. В 1969–1975 роках без відриву від роботи навчався в Харківському державному університеті імені О.М. Горького, отримав фах історика.

З 1981 року працює в ХАДІ (нині ХНАДУ) – асистент, старший викладач, доцент кафедри історії КПРС (політичної історії, нині – українознавства). У 1984–1988 роках навчався в заочній аспірантурі

при кафедрі історії КПРС (науковий керівник – професор С.А. Канавенко). У 1989 році захистив кандидатську дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук. У 1992 році отримав вчене звання доцента.

Співавтор підручників з історії України, історії української культури, основ конституційного права України, країнознавства. Написав і видав ряд монографій. Має понад 100 друкованих наукових та навчально-методичних праць.

У 1997–2004 роках поєднував роботу на кафедрі українознавства з роботою редактора університетської газети «Автодорожник». Багато років працює в предметній комісії з української мови, з історії України при приймальній комісії університету, нині – голова предметної комісії з історії України.

Нагороджений рядом почесних грамот і дипломів. Удостоєний Почесного знака ХНАДУ «За заслуги перед колективом університету» III ст., Почесного знака «75 років ХНАДУ». Лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької і краєзнавчої премії імені Петра Василенка.

Захоплюється літературною творчістю. Друкувався в періодичній пресі, в альманахах «Весела Січ» (м. Запоріжжя), «Благбаз» (м. Харків), в інших виданнях. Видав власні збірки гуморесок «Стопкран» (2001 р.), «Буває і таке...» (2003 р.), «Хто в домі хазяїн?» (2006 р.), літературно-художню монографію «Слобожанський жайвір» (2004 р.). Уклав і відредагував збірки поезій викладачів та студентів університету «І знов дорога кличе...» (2005 р.), «Механічний наш факультет» (2007 р.), «На вулиці Петровського» (2010 р.). Захоплюється також філателією, філокартією, нумізматикою, боністикою.

Ломов Григорій Іванович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився 3 лютого 1911 року в м. Полтава.

Трудову діяльність розпочав у Харкові робітником.

Закінчив Харківський державний університет. Вчителював у школі ФЗУ, працював завучем, директором школи. Викладав у авіаційному університеті.

Напередодні війни перейшов на партійну роботу. Працював лектором Харківського обкому КП(б)У. В роки війни завідував сектором пропаганди Алтайського крайкому ВКП(б), працював секретарем Ізюмського райкому партії в Харківській області.

В повоєнні роки працював у Львівському міськкомі партії, був секретарем Львівського обласного комітету КП(б)У.

З 1950 року працював у Львівському педагогічному інституті директором.

У 1954 році захистив кандидатську дисертацію, тема якої присвячувалась приєднанню в 1939–1940-х роках західноукраїнських земель, опублікував ряд статей за цією темою.

З 1962 року очолював Харківський державний педагогічний інститут ім. Г.І.Сковороди до 1966 року.

З 1966 року працював у Харківському автодорожньому інституті на кафедрі марксизму-ленінізму (з 1971 року – історії КПРС). На кафедрі, в інституті його знали як розумну, чемну, безконфліктну, кваліфіковану людину.

В 1977 році вийшов на пенсію, але продовжував працювати на кафедрі історії КПРС.

Помер Г.І. Ломов 15 січня 1984 року.

Ніколаєнко Ольга Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент, докторант ХНУ ім. В.Н.Каразіна.

Народилась у Харкові 1977 р. Після закінчення школи навчалась на історичному факультеті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Закінчивши з відзнакою університет, вступила до аспірантури.

У 2006 р. захистила дисертацію «Органічна праця» на українських землях Російської імперії в 30–90-х рр. ХІХ ст.» і отримала ступінь кандидата історичних наук. Пізніше навчалась в магістратурі Європейського гуманітарного університету в Литві за спеціалізацією «Гендерні дослідження». У 2009 р. закінчила магістратуру, захистивши працю «Емансипація польських жінок Південно-західних губерній Російської імперії наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.».

З 2012 р. працює над докторською дисертацією «Польські жінки Наддніпрянщини в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: громадська діяльність і приватне життя».

Ніколаєнко О.О. працювала в школах м. Харкова, з 2005 р. – викладачем, а з 2011 р. – доцентом кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Викладає історію України, історію вітчизняної та зарубіжної культури. Протягом роботи видала декілька методичних збірок.

Ніколаєнко О.О. бере активну участь в міжнародних проектах, пов'язаних з науковими інтересами. Була учасницею Літньої школи, організованої Studium Europae Wschodniej Варшавського університету, отримувала гранти на працю в польських архівах від Фонду Польської науки Kasy J. Mianowskiego та на написання наукових праць від центру CASE в рамках досліджень «Трансформації Пограниччя», працювала в польсько-українсько-німецькій групі над створенням документального фільму «Пам'ять. Відповідальність. Майбутнє.», присвяченого історії жінок.

Основне коло наукових інтересів – історія польського населення, зокрема – жінок, Наддніпрянщини в другій половині XIX – на початку XX ст., гендерна історія, польсько-українсько-російські відносини у XIX – на початку XX ст.

Ніколаєнко О.О. бере участь в роботі громадських організацій «Харківський Польський Дім», в громадському аналітичному центрі «Крона», що займається впровадженням програм гендерної рівності.

Серед зацікавлень – пішохідний туризм, ознайомлення з історичними та природними пам'ятками Батьківщини.

Нікуліна Неля Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Народилася 2 серпня 1967 року в місті Тячів Закарпатської області, з 1989 року мешкає в місті Харків. З 1984 до 1989 року навчалася на філологічному факультеті Івано-Франківського педагогічного інституту імені Василя Стефаника (нині Прикарпатський університет імені В. Стефаника), спеціальність «Учитель української мови і літератури, німецької мови».

З 15 серпня 1989 року до 15 серпня 1999 року працювала вчителем вищої категорії, викладала українську мову і літературу в середній загальноосвітній школі № 118 Орджонікідзевського району міста Харків. З першого вересня 1999 року працює на кафедрі українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. Диплом про другу вищу освіту отримала в 2005 році, закінчивши з відзнакою Українську інженерно-педагогічну академію за спеціальністю «Магістр педагогіки вищої школи», тема кваліфікаційної магістерської роботи «Використання продуктивного типу навчання у формуванні термінологічної компетенції фахівця».

Одночасно навчалася в аспірантурі ХНПУ імені Г.С. Сковороди й 15 березня 2005 року захистила дисертацію «Становлення сучасної української термінологічної системи автомобілебудування та ремонту транспортних засобів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.01 – українська мова.

На кафедрі українознавства ХНАДУ викладає дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Ділова українська мова», «Українська мова наукової діяльності». Працювала головою предметної комісії ХНАДУ з української і російської мов, заступником головуючого журі мовно-літературних конкурсів обласного і всеукраїнського рівня.

Наукові уподобання Н.В. Нікуліної перегукуються з галузевою тематикою університету, опікується комплексною лінгвістичною розвідкою «Сучасна українська термінологія: теоретичні та прикладні проблеми» та дисертаційним дослідженням «Номен як лексична одиниця транспортної термінологічної мегасистеми» на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Член Харківського лексикографічного товариства при НТУ «Харківський політехнічний інститут», що об'єднує вчених, перекладачів, термінографів, які працюють над створенням наукових довідкових видань, опікуються словниковою теорією і методологією.

Авторка ста публікацій у царині українського термінознавства, видала друком 6 словників, з них 3 мають гриф МОН, а видання «Словник транспортних чужомовних запозичень» у 2011 році на міжнародній виставці нагороджений золотою медаллю у номінації «Видання підручників та навчальних посібників нового покоління для профільних вищих навчальних закладів».

Нагороджена низкою грамот і дипломів, вшанована почесним знаком університету «За видатні заслуги перед колективом університету».

Олешко Наталія Петрівна, кандидат історичних наук, доцент.

Народилася 19 листопада 1966 р. в с. Черванівка Білопільського району Сумської області. В 1984 р. закінчила Сумську середню школу № 7. З листопада 1986 р. до червня 1987 р. навчалася на підготовчому відділенні (денна форма навчання) Харківського державного університету ім. О.М. Горького (нині ХНУ імені В.Н. Каразіна).

Після його закінчення вступила на історичний факультет Харківського державного університету, який закінчила в 1992 р. Спеціалізувалася на кафедрі історії України.

Після закінчення університету працювала лаборантом кафедри соціології і культурології Сумського фізико-технологічного інституту (нині Сумський державний університет). З 1997 р. до 2007 р. працювала старшим лаборантом і за сумісництвом асистентом кафедри українознавства, методистом I категорії навчально-методичного управління (відділу організації навчального процесу) Харківського національного університету радіоелектроніки.

З 2000 р. була здобувачем кафедри українознавства ХНУ ім. В.Н. Каразіна. В 2002 р. вступила до аспірантури, яку закінчила 2005 р. В 2006 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за темою: «Український національно-визвольний рух у Галичині на початку ХХ ст. та українська преса Наддніпрянської України» (науковий керівник – проф. В.І. Танцюра).

З 2007 р. працює на посаді доцента кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, викладає курси історія України, культурологія, історія української культури. Автор понад 10 наукових статей, статей в університетську газету «Автодорожник», брошур про визначних науковців ХНАДУ, співавтор підручника з історії України в електронному вигляді.

Наукові інтереси: український національно-визвольний рух початку ХХ ст.; українська наддніпрянська преса початку ХХ ст.; історія і культура давніх слов'ян та Київської Русі.

Остапенко Борислав Іванович, старший викладач кафедри історії КІПС.

Народився 28 листопада 1929 року на Полтавщині, в селі поблизу м. Кременчука.

Навчався в м. Суздалі Володимирської області (Росія). У 1956 році закінчив історичний факультет Харківського педагогічного інституту. Служив у Радянській Армії.

Ще з 1950 року вчителював у школі в м. Галичі, працював секретарем сільського райкому комсомолу на Харківщині. Після закінчення аспірантури викладав історію в вищих навчальних закладах м. Харкова.

Працював у Харківському автомобільно-дорожньому інституті старшим викладачем на кафедрі історії КПРС. Тривалий час був заступником редактора інститутської багатотиражки «Автодорожник».

Підготував кандидатську дисертацію, присвячену харківській газеті «Пролетарий», але з ряду причин захист дисертації відкладався та так і не відбувся.

У 1994 році разом з сім'єю виїхав до Ізраїлю, став мешканцем міста Реховот.

Після переїзду до Ізраїлю активно включився в життя російськомовної общини: читав лекції з єврейської історії, водив екскурсії по місту, співав у вокальному колективі «Цузамен», був членом Товариства єврейсько-українських зв'язків. Великою популярністю користувався його цикл статей про історію м. Реховота і Ізраїлю в газеті «Наш Реховот» до 110-річчя міста.

За активну участь в громадському житті відзначений нагородами Співки ветеранів Другої світової війни і Реховотського муніципалітету.

Помер у м. Реховот у лютому 2013 року.

Остапенко Дмитро Олександрович – кандидат історичних наук, доцент.

Народився в місті Токмак Запорізької області. В 1995 році закінчив з відзнакою історичний факультет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, протягом 1995-1998 років був аспірантом кафедри історії України. У 1999 р. захистив кандидатську дисертацію та почав працювати на кафедрі українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету: асистентом, потім старшим викладачем, доцентом.

Автор методичних рекомендацій для студентів денної і заочної форми навчання з курсів «Історія України», «Культурологія», «Історія української та зарубіжної культури», опублікував низку наукових статей у фахових виданнях ВАК України, брав участь у кафедральних колективних наукових проектах, у наукових конференціях. З 2003 до 2007 року виконував обов'язки заступника завідувача кафедри українознавства, з 2003 до 2005 років працював у приймальній комісії ХНАДУ.

З 2007 року проживає в Австралії, протягом 2008–2011 років навчався у докторантурі La Trobe University Faculty of Humanities and Social Sciences School of History, працював тьютором на цьому ж факультеті. У 2011 році захистив докторську дисертацію «Land-Cultivators of the Colony of Victoria in the late 1830s-1860s». Закінчивши докторантуру, працює у Melbourne University, Swinburne University, La Trobe University and Deakin University, де викладає різні дисципліни з історії, економіки, туризму та готельного бізнесу.

Остапенко Яна Михайлівна – кандидат історичних наук, доцент.

Народилася в місті Дніпродзержинськ Дніпропетровської області. В 1996 році закінчила історичний факультет Дніпропетровського Державного університету (нині Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара) та вступила до аспірантури Дніпродзержинського технічного університету.

У 2000 році захистила кандидатську дисертацію в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна з історії ліквідації політичних партій в Україні 20-х років ХХ століття.

У вересні 2000 року почала працювати на кафедрі українознавства ХНАДУ, спочатку на посаді викладача, потім доцента. Протягом 2003–2007 років працювала помічником декана на факультеті підготовки іноземних громадян.

Автор методичних рекомендацій для студентів денної форми навчання з курсів «Історія України», «Культурологія», «Історія української та зарубіжної культури», опублікувала наукові статті, брала участь у кафедральних колективних наукових проектах, у наукових конференціях. За часів уведення Болонської системи в ХНАДУ активно працювала у складі методичної групи університету з розробки планів та засобів діагностики та оцінювання навчання.

З 2007 року проживає в Австралії, де приєдналася до життя української діаспори міста Мельбурн, працює в українській етнічній школі та бере активну участь у роботі Української центральної шкільної ради Австралії. Протягом 2012–2013 років очолювала координаційну раду Міжнародного конкурсу з української мови імені Яцика в Австралії.

Протягом 2008-2009 років навчалася в магістратурі RMIT University (School of Education); в 2010 році, отримавши APA

(Australian Postgraduate Award), вступила до докторантури цієї ж кафедри, де продовжує працювати над докторською дисертацією.

З 2011 року на добровільних засадах працює лектором з історії європейської культури в Університеті Третього Віку (U3ADarebin).

Прилуцька Людмила Анатоліївна, кандидат історичних наук, доцент.

Народилася 21 червня 1981 року в м. Харків. Закінчила ЗОШ № 124 м. Харкова із золотою медаллю.

У 1998–2003 роках навчалася в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна на історичному факультеті. Отримала диплом магістра історії з відзнакою та кваліфікацію історика, викладача історії та суспільно-політичних дисциплін.

З 2003 року аспірантка денного відділення кафедри історії України Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Навчалася на економічному факультеті Харківського інституту економіки ринкових відносин і менеджменту. Другу вищу освіту за спеціальністю «Облік і аудит» отримала 2004 року.

Дисертаційне дослідження на здобуття ступеня кандидата історичних наук успішно захистила 2007 року. З цього ж року працює в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті на кафедрі українознавства, доцент (з 2012 р.).

З вересня 2008 року по травень 2013 року була помічником декана з наукової роботи факультету транспортних систем, в той же час обіймала посаду помічника Вченого секретаря Харківського національного автомобільно-дорожнього університету по роботі зі студентами. З вересня 2013 року – Вчений секретар Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Нагороджена низкою грамот і дипломів, 2011 року стала Лауреатом міського конкурсу «Молода людина року в номінації «Наукова діяльність».

Неодноразово виступала офіційним опонентом на захистах дисертацій на здобуття наукового ступеню кандидата історичних наук: Жмаки В.М. «Соціально-економічний розвиток міст Лівобережної України в 1920-ті роки», Прокопенкова В.М. «Земельні відносини на території міста Севастополя та Севастопольського градоначальства (наприкінці XVIII – на початку XX ст.)», Онацького М.Ю.

«Приватне торгівельне і промислове підприємництво у Харкові в період непу (1921–1928 рр.)».

Має понад 30 публікації, є співавтором колективної монографії «Предприятия автомобильного транспорта и дорожное хозяйство Харькова и Харьковской области» (автори – А.М. Туренко, В.В. Гребенюк, В.І. Ковальов, О.О. Ніколаєнко, Л.А. Прилуцька) та п'яти навчальних посібників у співавторстві, в тому числі три з них з грифом МОН для іноземних студентів підготовчих відділень з соціально-економічної географії світу.

Працює над дисертацією на здобуття вченого звання доктора історичних наук за темою: «Становлення та функціонування системи трудових відносин в УСРР (1921–1929 рр.)».

Соломаха Ганна Борисівна, завідувач підготовчого відділення ХНАДУ.

Народилася 13 серпня 1963 року в м. Харків.

1980 року закінчила середню школу № 13 м. Харкова і вступила до педагогічного училища.

1984 року вступила до педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди.

З 1987 року прийшла працювати до ХАДІ і до 1994 року працювала секретарем ректора І.М. Грушка.

З 1994 до 2000 року працювала на кафедрі українознавства старшим лаборантом.

У 2000–2003 роках працювала на факультеті підвищення кваліфікації в посаді спеціаліста 1 категорії – організовувала групи дорожників України для підвищення їх кваліфікації.

З 2003 року працює в центрі професійно-технічної і доуніверситетської підготовки (колишній факультет довузівської підготовки) на посаді завідувача підготовчого відділення.

Стеценко Олег Гнатович, кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства.

Народився 28 листопада 1930 року в м. Харків.

Після закінчення середньої школи з відзнакою навчався в Харківському державному педагогічному інституті ім. Г.С. Сковороди, закінчив його на «відмінно» і отримав фах історика.

Працював у ХАДІ на кафедрі марксизму-ленінізму асистентом.

Навчався в аспірантурі в ХДУ ім. О.М. Горького.

Знову повернувся до ХАДІ, викладав на кафедрі історії КПРС. Зарекомендував себе відмінним викладачем.

Брав активну участь у громадській роботі, був досвідченим ідеологічним працівником. Його лекції, прочитані по лінії товариства «Знання» викликали незмінний інтерес слухачів. Виходячи з цього, партійний комітет інституту доручив йому таку відповідальну ділянку роботи, як організація лекційної пропаганди, політгодин, єдиних політднів.

Понад 30 років був беззмінним позаштатним співробітником редакції інститутської газети «Автодорожник», з 1972 до 1978 рр. працював заступником редактора газети, вів рубрики, що висвітлювали партійне життя колективу.

Починаючи зі шкільних років захоплювався поезією. В своїх віршах хотів поділитися з людьми своїми думками, душевним багатством. Його талановита поезія – лірична й іронічна, публіцистична й громадянська – вперше була надрукована в газеті «Автодорожник» лише в 1988 році.

Любив пісню. Був активним учасником інститутського хору викладачів та співробітників, його солістом. На прохання колег часто співав у колі друзів, на вечірках.

Після виходу на пенсію працював у приватному навчальному закладі.

У 1998 році О.Г. Стеценка не стало.

Терентьєв Владлен Петрович, кандидат історичних наук, доцент.

Народився 1924 року в м. Харків.

17-річним юнаком пішов на фронт. Артилерист В.П. Терентьєв брав Кенігсберг, форсував Одер, звільняв Данціг (Гданськ) в Польщі. Мав ряд бойових нагород.

Закінчив Харківський державний університет, за фахом – історик.

Після закінчення університету працював у Харківському автомобільно-дорожньому інституті. Викладав історію КПРС, політичну історію ХХ століття, історію України. Призначався редактором інститутської газети «Автодорожник».

Чудовий викладач, талановитий методист. З повагою ставився до студентів, співробітників кафедри. Ніколи не відмовлявся допомагати молодим викладачам, аспірантам.

Наполегливо працював над науковими статтями, вів листування з редакціями наукових журналів.

Його цікавило минуле України, а особливо її сьогодення, що знайшло відображення в наукових пошуках.

Помер у Харкові 13 жовтня 1997 року.

Фланкін Михайло Лазаревич, старший викладач кафедри історії КПРС.

Народився 25 квітня 1936 р. в м. Харків.

У 1953 р. закінчив 10 класів 36-ї чоловічої середньої школи м. Харкова. З 1953 до 1956 рр. навчався в Харківському військовому авіаційному училищі зв'язку (ХВАУС). З 1956 року проходив військову службу на офіцерських командних і політичних посадах в частинах зв'язку ВПС.

У 1975 році закінчив заочне відділення історичного факультету Іркутського державного університету ім. А.О. Жданова.

З січня 1977 р. – викладач кафедри марксизму-ленінізму Харківського військового авіаційного училища радіоелектроніки ім. Ленінського Комсомолу України (ХВАУРЕ).

З квітня до листопада відряджений для виконання урядового завдання по збиранню врожаю в 1026-й окремий автомобільний батальйон на посаді заступника командира батальйону з політичної частини. Склад батальйону: 1500 солдатів, сержантів і офіцерів, 500 автомобілів. За підсумками збору врожаю нагороджений орденом «Знак Пошани».

З жовтня 1986 року звільнений з лав Збройних Сил СРСР за вислугою років (33 роки).

У вересні 1986 року запропонував свої послуги в якості викладача керівництву ХАДІ. 8 жовтня 1986 р. М.Л. Фланкін був затверджений в якості старшого викладача кафедри історії КПРС.

Розробив всі документи до нового курсу «Основи організаційної і виховної роботи в трудовому колективі». Ним був розроблений лекційний курс, підготовлений методичний посібник щодо проведенню семінарських занять.

На початку 1988 року, після 3-місячних курсів при Московській академії управління ім. С. Орджонікідзе, М.Л. Фланкін розробив і затвердив новий зміст і назву дисципліни: «Психологія управління». Таким чином, отримані знання на лекціях і практичних заняттях з дисципліни «Психологія управління», участь в СПП давало можливість студенту підготуватися до роботи в трудовому колективі.

В 1992 році М.Л. Фланкін звільнився з роботи в ХАДІ і перейшов працювати до іншого вузу. Нині – на пенсії.

Фунікова (Абраїмова) Тетяна Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент.

Народилася в с. Пісочин Харківського району Харківської області. У 1990 році з відзнакою закінчила Харківську загальноосвітню школу № 16, того ж року вступила на філологічний факультет Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, який закінчила 1995 року з відзнакою.

Надалі вступила до аспірантури на денну форму навчання Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, яку закінчила 1998 року. Наступного, 1999 року, захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, тема дисертації – «Система іменника в українській літературній мові XVII століття (на матеріалі «Синопису»)». З 1999 року до вересня 2013 року працювала на посаді доцента кафедри українознавства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Протягом п'яти років була керівником науково-дослідницької теми «Граматичні та лексичні особливості української літературної мови XVII–XX століття», керувала науковою роботою філологів кафедри.

Виступила офіційним опонентом на захисті кандидатських дисертацій «Мовні особливості почаївського стародруку «Книжиця для господарства» 1788 р. (Фонетика. Морфологія)» (2003 р.) та «Історія лексико-семантичної групи «плати-податки-повинності» в українській мові XV-XVIII століть» (2005 р.) у ХНУ імені В.Н. Каразіна.

Проводила значну методичну роботу: підготувала «Завдання до практичних занять та методичні вказівки з дисципліни «Ділова українська мова»; рецензувала підручник «Мова для всіх. Початково-фонетичний курс української мови для іноземців»; підготувала до

друку «Завдання для самостійної роботи, практичних занять та методичні вказівки з дисципліни «Ділова українська мова» для студентів усіх спеціальностей; видала друком кілька методичних посібників з діагностики знань студентів. Протягом 13 років була членом предметної комісії з української мови і працювала у складі комісій міжнародних і всеукраїнських конкурсів з української філології.

Опублікувала понад 20 наукових робіт, зокрема у фахових виданнях Вищої атестаційної комісії.

Наукові інтереси: історія української літературної мови, економічна термінологія, міфологія східних слов'ян, етнографія.

Чернова Лариса Федорівна, завідувач навчально-методичного кабінету кафедри українознавства.

Народилася на Харківщині. Середню освіту здобула в Сахновщинській СШ №1. Закінчила Харківський державний університет імені О.М. Горького за фахом «Викладач української мови та літератури». Рік працювала в Харківській СШ № 106, а потім до 1990 року викладала українську мову та літературу в залізничному професійно-технічному училищі (СПТУ-23).

З вересня 1990 року і до цього часу доля нерозривно пов'язала з Харківським національним автомобільно-дорожнім університетом. Прийшла на кафедру філології викладачем ділової української мови. Крім підвищення свого кваліфікаційного рівня, велику увагу приділяла виховній роботі студентів. Захоплення етнографією та театром привело до створення театральної студії. Студійцями були поставлені вечорниці, обряд сватання, вистава «Ярмарок» (за творами українських письменників).

На кафедрі українознавства працює з дня її заснування у 1992 р.: спочатку викладачем курсу «Ділова українська мова», а з 1996 року – завідувачем навчально-методичного кабінету, поєднуючи цю роботу з викладацькою діяльністю в ліцеї, на підготовчому відділенні та на кафедрі. Усі ці роки працювала в приймальній комісії університету: від рядового члена комісії до голови предметної комісії з української мови.

Брала участь у наукових конференціях, писала статті та методичні вказівки. Захоплюється декоративно-прикладним мистецтвом. Керуючи гуртком «Українські візерунки», мала можливість попов-

нити експонатами аудиторії та кабінет витворами декоративно-прикладного мистецтва, створеними руками студентів. За номінацію «Декоративно-прикладне мистецтво» на XI обласній виставці творчих робіт освітян Харківщини «Камерата» нагороджена дипломом 3-го ступеня.

Чорна Тетяна Володимирівна, завідувач навчально-методичного кабінету кафедри історії КПРС.

Народилася 28 лютого 1959 року в селищі Куп'янськ – Вузловий Куп'янського району Харківської області. В 1976 р. закінчила Куп'янську середню школу № 9. За успіхи в навчанні нагороджена золотою медаллю.

В 1976–1981 рр. навчалася на історичному факультеті Харківського державного університету ім. Горького (нині – ХНУ імені В.Н. Каразіна).

На кафедрі українознавства ХНАДУ (тоді вона називалася кафедрою історії КПРС) почала працювати у 1986 році на посаді завідувача навчально-методичного кабінету.

З 1996 по 2012 роки працювала в ліцеї на базі ХНАДУ, спочатку заступником директора з навчально-методичної роботи, а потім викладачем історії.

З 2012 року працює в Харківському торговельно-економічному коледжі Київського торговельно-економічного університету на посаді викладача історії. Має кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» і звання «викладач – методист».

3MICT

КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА ХНАДУ: КРІЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ

Відповідальний за випуск *Нікуліна Н.В.*

Редактор *Ковальов В.І.*

Комп'ютерна верстка *Купіної Н.А.*

Дизайн обкладинки *Орлович В.С.*

Підписано до друку _____ р. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman Суг. Віддруковано на ризографі.

Ум. друк. арк.

Зам. № _____. Тираж _____ прим. Ціна договірна

ВИДАВНИЦТВО

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Видавництво ХНАДУ, 61200, Харків-МСП, вул. Петровського, 25.

Тел. /факс: (057)700-38-72; 707-37-03

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, видавничої продукції, серія виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції, серія ДК №897 від 17.04 2002 р.